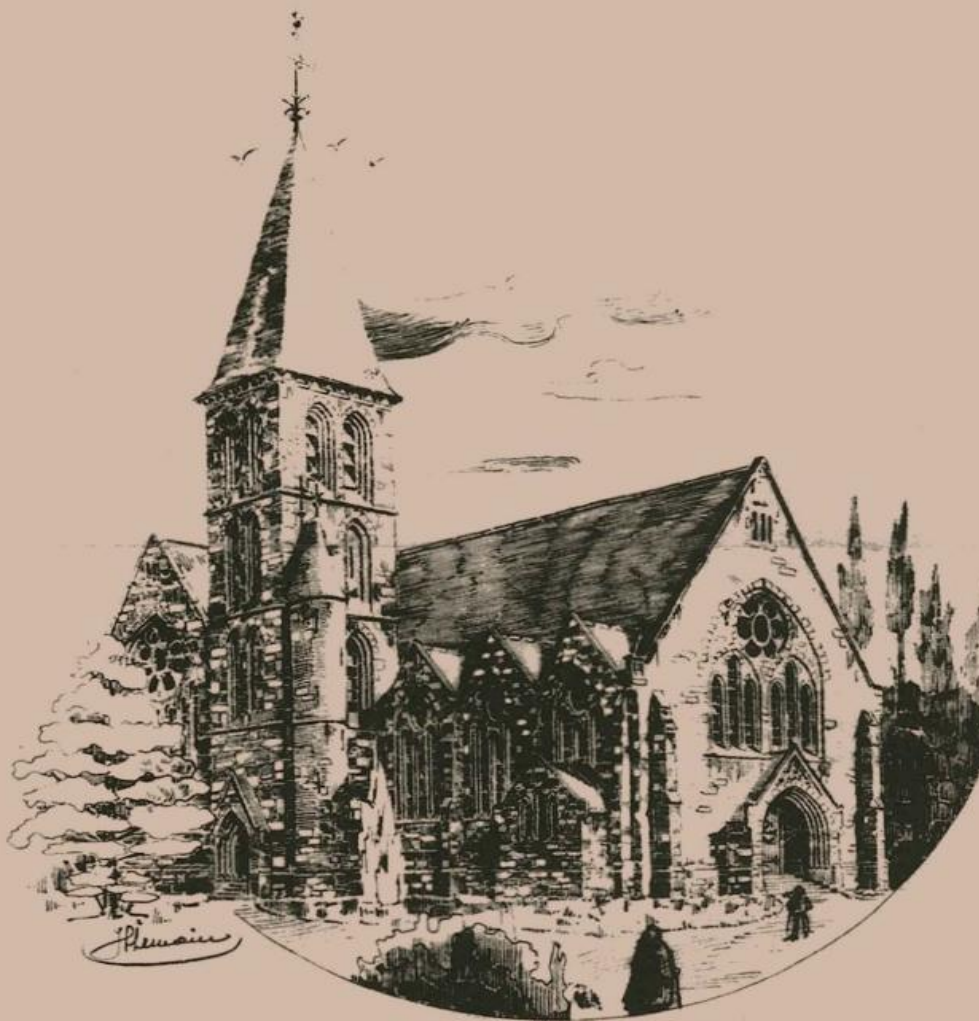

En het dorp zal duren ...

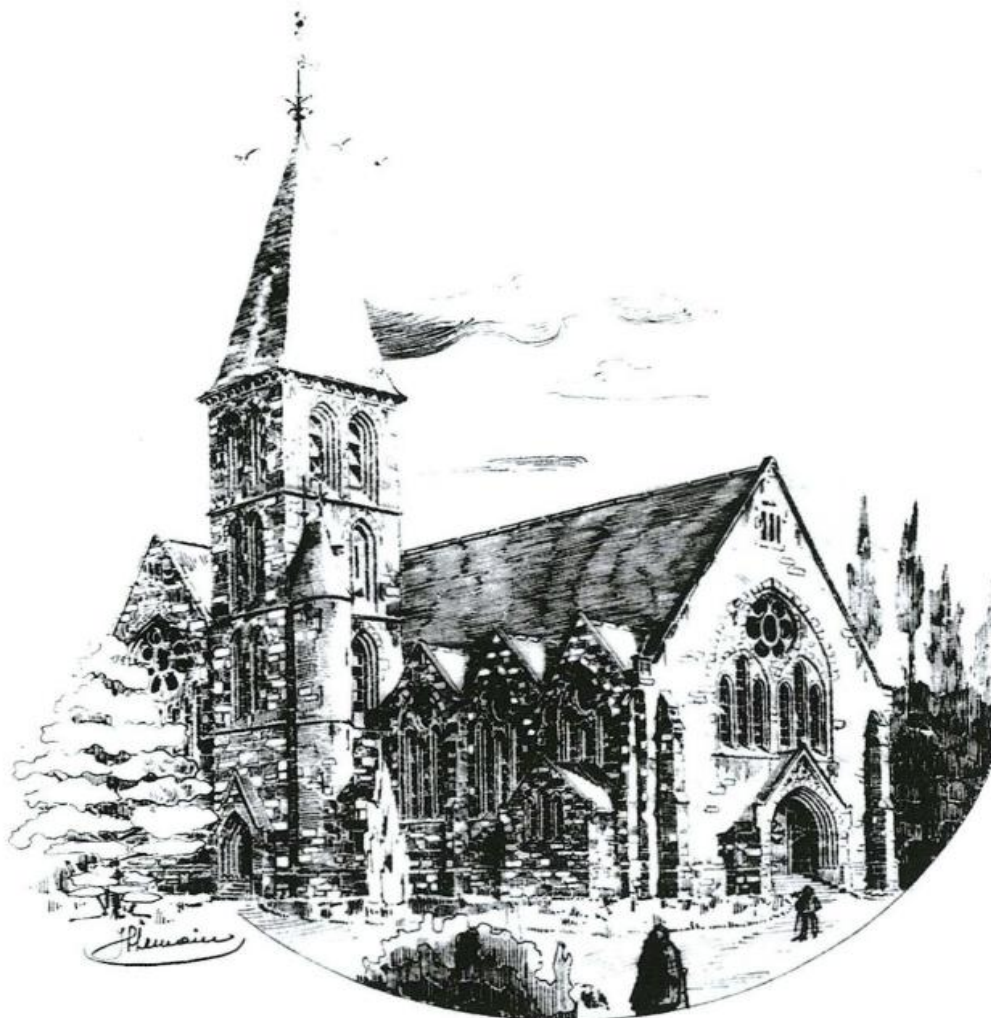
De kerk van Lot
prent van Herman Lemaire

nr 4~~5~~46 - april-september 2010

trimestrieel tijdschrift van het heemkundig genootschap
"van wittthem" Beersel

En het dorp zal duren ...

De kerk van Lot
prent van Herman Lemaire

nr 45-46 - april-september 2010

trimestrieel tijdschrift van het heemkundig genootschap
"van wittthem" Beersel

Inhoud

Vooraf

PASTOOR ERIK MEEUSSEN

5

Jubileum Kerk

PIERRE ROOBAERT

6

Sint-Jozef Lot, een nieuwe parochie, een nieuwe kerk en een nieuw dorp...

MARC DESMEDT

12

Inleiding

12

De fabriekskapel en de kapelanen

13

Plannen voor de aanleg van een nieuwe dorpskom

23

Voorzieningen voor de aanleg van een nieuw kerkhof

26

Verkoop van bouwgronden in Lot

37

De bouw van de nieuwe pastorie

40

De bouw van de nieuwe kerk

46

Een monument voor de oudstrijders

61

De grote herstellingswerken aan de kerk

64

De bouw van een patronaat

66

De voorwerpen voor de cultus in de kerk van Lot

69

De kapelaans, pastoors en onderpatoors

99

De kosteren en koorleiders

112

De kerkfabriek (kerkraad) van deze kerk

115

De misdienaars

117

Voetnoten

119

Bibliografie

121

Kerkelijk Leven

DANIEL WALCKIERS

122

Herman Lemaire Architect - Een beknopte monografie.

EDGAR WINDERICKX

124

Colofon

148

Vooraf

PASTOOR ERIK MEEUSSEN

"Zomaar een dak boven wat hoofden, deur die naar stilte openstaat. Muren van huid, ramen als ogen, speurend naar hoop en dageraad. Huis dat een levend lichaam wordt als wij er binnengaan om recht voor God te staan"... (H. Oosterhuis)

Hoe dikwijls hebben wij dit lied niet gezongen in onze liturgische vieringen. En ja, dit dak, ook al moest het al ettelijke malen hersteld worden, staat vandaag 100 jaar boven het hoofd van menig Lottenaar. Want toen hebben mensen zoveel om deze gemeenschap gegeven, dat ze hier een parochie hebben gesticht en een kerk hebben gebouwd. Dit dak heeft al veel generaties lang mensen vaak op de meest belangrijke momenten van hun leven beschermd.

Wat zou een gelovige gemeenschap zijn zonder dit huis? Van zo'n gebouw gaat heel veel uit. Zeker en vast een diepe erkentelijkheid en dankbaarheid naar de vorige generaties. Zij hebben er ons gedroomd en gedoopt. Ze hebben er hun leven gepland, gebouwd en verbouwd. Zij hebben gezien hoe dat huis met hen versleet aan de tijd. Zij hebben het telkens weer jong leven ingeblazen. En dat verhaal zetten wij vandaag verder.

Het huis waar wij misschien voor het eerst samen in groep hebben gezongen bij een doop of een eerste communie. Het huis waar wij samen kattenkwaad hebben uitgehaald bij de voorbereiding op de grote communie. Het huis waar wij de trouw van ons leven hebben uitgesproken bij ons huwelijk. Het huis waar wij zelfs mochten zingen telkens er een dierbare begraven werd. Is er een gebouw waar méér hoop uit straalt?

Toch is het ook maar een huis van steen, hard, en na 100 jaar, zeker langs de binnenkant, al stevig verweerd. Maar toch ontmoet je hier telkens mensen, diep bewogen om wat hen ten diepste raakt: hun God, hun ouders, hun kinderen, hun wereld, hun verenigingsleven. Als wij nu dit huis vieren, dan is het niet zozeer om de kwaliteiten en de architectuur van de stenen constructie, maar vooral om wat er in dit huis een eeuw lang aan leven is gevierd. Dit is een plek waar wij onze diepste gedachten, gebeden, dromen terugvinden, ze uitspreken en op sommige momenten ze uitwenen of uitzingen. En de toekomst? Morgen zal het anders zijn. Over vijf jaar zullen er voor de 402 parochies van Vlaams-Brabant nog maar 25 priesters zijn, jonger dan 65. Hoe levendig deze Lotse gemeenschap dan nog zal zijn, hangt in grote mate af van de gelovigen die hier leven. Hopelijk laten de Lottenaren mekaar niet los en blijven mensen op de scharniermomenten van het leven op deze kerkplek mekaar nabij.

Jubileum Kerk

PIERRE ROOBAERT

De Sint-Jozefkerk gaat haar 100-jarig bestaan in. Ze is 10 jaar ouder dan ik. Als snotneus heb ik haar opgang meegemaakt. In den beginne was de kerk vlees noch vis. Loth vond men wel terug op een of andere goede landkaart maar was verdeeld tussen Dworp en St.-Pieters-Leeuw. Daar de kerk op de gemeente Dworp stond hadden "die van over de vaart" niet veel in de pap te brokken, tot Lot een gemeente werd. Dan kwam de kerk in volle bloei en deelde het wel en wee van de ganse bevolking. Generaties werden er boven de doopvont gehouden, traden er in het huwelijk, anderen werden naar hun laatste rustplaats gebracht.

Waar is de tijd dat de parochie bestond uit een "grote" pastoor en twee onderpastoors die er hun volle bezigheid hadden. Er waren dagelijks twee missen en 's zondag twee plus de Hoogmis en het Lof. Er waren de berechtingen voor de stervenden. Dan trokken de priesters in groot ornaat door de straat, voorafgegaan door een misdienaar of de koster die met belgeluid hun aankomst aankondigden. De voorbijgangers werden verzocht eerbiedig te knielen (als ze niet uit de voeten geraakten). Met dezelfde ceremonie werd ook de Heilige Communie voor bedlegerige zieken aan huis bezorgd. Dan waren er nog de huwelijken en de begrafeningen. Ook de KAJ, het patronaat, de Vrouwenbond, de turn- en toneelgroep en wat weet ik meer, waren in volle opkomst.

"En de zevende dag schiep God de rust". Dat was goed meegenomen want toen bestond er nog geen Engelse of 48-urenweek en was het voor de werkende bevolking de enige dag van rust en ontspanning. De voorbereidingen begonnen reeds de zaterdagavond, de meesten van mijn generatie gingen de waskuip in voor een grondige schrobbing, waarna we in proper ondergoed werden gestoken. In onze buurt trokken veel mannen naar de herberg waar ze bij de gelegenheidsbarbier - de Gillettekens waren nog niet uitgevonden - met een pint bier hun beurt afwachtten om hun stoppels te laten wegscheren. Het risico dat men liep als laatste klant was, dat de barbier - die bij elke afrekening een pintje betaald kreeg van ieder klant, en er geen lege of volle glazen uitstonden - den bibber in de handen kreeg en het vlijmscherpe scheermes door een bibberende hand voor de neus zwalpte met alle mogelijke pijnlijke gevolgen van dien.

Vanaf zeven jaar, de ouderdom van discretie en verstand -
"ik voelde de dag erna geen enkel verschil, kwestie van verstand"-

ging iedereen naar de mis, behalve de socialisten. Die hadden in die tijd iets tegen de pastoors. Wát wist ik niet, en zij zelf, denk ik, ook niet, maar velen van hun vrouwen die gingen wel (ne mens kan toch nooit weten). En als de processie uitging, stonden hun heiligen ook tussen brandende kaarsjes voor het raam evenals bij de burens.

De missen in de week hadden meestal dezelfde bezoekers. Op de eerste rij, achter de communiebank, zaten de "masseurkens", erachter, meestal oudere en godvruchtige vrouwtjes, waaronder grootmoeder die, weer of geen weer, zolang de benen haar konden dragen, nooit een dag heeft overgeslagen. In de rechter en meest rumoerige beuk zat het jonge grut dat tweemaal per week en gedurende twee jaar de "zevenurenmis" bijwoonde. Daarna werden zij onderricht in de catechismusles door meneer "de grote pastoor", ter voorbereiding van hun Plechtige Communie. Ik heb dat catechismusboekje gedurende twee jaar meegesleurd in mijn broekzakken of waar ik het maar kon opbergen zodanig dat het op het laatst meer leek op een schotelvod en de bladzijden van Akte van Berouw en Tien Geboden Gods spoorloos verloren waren. De zondagsmissen hadden zowat hun zelfde bezoekers. In de vroegmis de "masseurkens" en meestal de huismoeders die daarna hun boodschappen deden. De "zevenurenmis" die kwam vooral goed uit voor de "duivensjappers", zo misten ze de arrivé van hun duiven niet. De hoogmis die zat stampvol en bij Hoogdagen werd ze opgedragen met "Drie Heren". De priester stond toen nog voor het altaar en er werd gezongen in het Latijn met begeleiding van op het hoogzaal door een koor van minstens twintig zangers. De Heilige Communie werd uitgedeeld aan de communiebank waar men geknield, de handen gespreid hield onder het voorhangend doek. Dit ter voorkoming dat de hostie op de grond terecht zou komen. Met gesloten ogen en uitgestoken tong moesten wij afwachten tot de priester, die de rij afging, u de hostie op de tong neerlegde. Het was verboden dat de gewone sterveling de hostie met de hand aanraakte.

De eerste jaren na de eerste oorlog kwam er een zekere welstand onder de bevolking, de fabrieken draaiden op volle toeren en iedereen verdiende zijn boterham. Het volk begon zich op te kleden. Bij de mannen deed de das zijn intrede. Bij de vrouwen bleven de korte mouwen taboe maar het verplichte hoofddekseel en de sjaal werden meer en meer vervangen door hoeden met alle kleuren en vormen, die in het geniep bewonderd of afgekeurd werden. Tot de ingang was alles bezet met van die ongemakkelijke kerkstoelen. Er stonden er ook die persoonlijke eigendom waren en zo wat standing uitstraalden. Ze waren heel wat keuriger en overtrokken met velours of met rieten zitvlak afgewerkt. De naam

van de eigenaar, gegrift in een koperen plaat, prijkte goed zichtbaar op de bovenplank. Grootmoeder bezat een super de luxe model, met alles er op en er aan: een zitting in rode velours, een haak om de paraplu of tas op te hangen en een speciaal plankje voor het kerkboek. Ik heb haar stoel tweemaal weten een rij vooruit schuiven. Dat kwam door een extraatje als ze haar stoelgeld afrekenende. Maar ik was nog veel te klein om hierbij zulke vragen te stellen. De stoelenzetster kwam rond om het stoelgeld op te halen. Het kostte tien centiem en tien centiem voor de schaal, dat was zo ongeveer het kapitaal dat ik van huis meekreeg om mijn mis-kosten te betalen. Ze had steeds wat wisselgeld in de hand want een prijs was een prijs. Het gebeurde soms dat ze, verstrooid, de hand uitstak naar een stoelbezitter, keek haar met een verstoorde blik aan en met een verontschuldigende knik ging ze verder. Toen de rijbanken de krammakkelijk wordende stoelen wisselden kwam aan deze situatie een einde.

De hoogmis werd overwegend bijgewoond door het boerenfolk dat zich daarna terugvond om enige pintjes te pakken om te eindigen in hun stamcafé waar ze bleven kaarten tot thuis de soep achterop de stoofbuis wachtend, opgewarmd bleef.

Bij goed weer was er steeds animatie. Op het kerkplein stonden charlatans en leurders het folk bij de uitgang van de kerk op te wachten om hun artikels aan te prijzen. Een die er boven uitstak was monsieur Pissens die met allures van een groot geleerde zijn mirakelmedicijn tegen hoofd en tandpijn en alle kwalen in de buik aanpreef. Het was zelfs met succes uitgetest tegen eksterogen! Enkele druppels uit zijn wonderflesje volstonden om de ergste kwalen te genezen. Ook de liedjeszangers ontbraken zelden. Was er in de streek een ramp of een zware moord of aanranding gebeurd, dan duurde het niet lang of ze hadden er een lied over gemaakt en zongen ze, begeleid door een trekzak, het verhaal van de tragedie met zo'n overtuiging alsof het ongelukkige slachtoffer voor de tweede maal werd vermoord en menige vrouw met de krop in de keel een traan wegpinkte. De tekst van het lied werd daarna druk verkocht.

Was het vroeger kermis in het dorp dan vierde de kerk ook mee. Het was een gelegenheid, waar iedereen met verwachting naar opzag. Familie en kennissen werden uitgenodigd. De voorbereiding der processie begon bij de "masseurkens" die de klederen verhuurden om in de stoet te gaan. De zandman die met zijn gammel karretje rond leurde deed die laatste week ook goede zaken want van huis tot huis werd wit zand aangekocht. De bakker kreeg de laatste dagen ook de handen vol met de huisgemaakte taarten die hem met de kruiwagen werden aangevoerd, om ze in de oven

te laten bakken. Heel vroeg in de morgen waren, op kermisdag, de mensen ijverig aan het werk om hun huizen te versieren. De vaandels werden uitgehangen, bloemen en groen werden aan de gevels bevestigd en voor de ramen werden heiligenbeelden en kaarsen geplaatst. Langsheen het ganse traject van de processie werden, ieder voor zijn woning, op de straat lange lijnen wit zand, gemengd met kleurige papierknipsels, uitgestrooid.

De stoet vormde zich aan de remonstrans met een grote groep. De priester in groot ornaat, de kelk dragend, stapte onder een gedragen baldakijn. Het schepencollege, de fanfare, de Rijkswacht in gala-uniform, het zangkoor... Ook Sint-Jozef was van de partij. Hij werd rondgedragen door vier stoere mannen. Een bonte verklede groep, van engelen, heiligen, maagden, soldaten en prinsen voorstellend. Een hele groep volk volgde de lange stoet als bedevaart. Zo stapte de processie, op aangepast ritme van de fanfare en het zangkoor, door heel het dorp. Na het voorbijtrekken van de processie opende de kermis en begonnen de molens te draaien. Als men rond het middaguur door de straten wandelde kwamen de geuren van kokende soep, gebrad, gestoofd konijn en gebraden ballekens u zo verlekkeren, dat men zo naar huis trok, nieuwsgierig naar wat de pot zou schaffen.

Ik herinner me nog de eerste maal dat er besloten werd dat met Kerstmis om middernacht de Mis zou gevierd worden en dat er ook in de kerk een echt Kerststalletje zou gebouwd worden. Het nieuws ging door het dorp als een wereldgebeurtenis. Iedereen wou het bijwonen en het stalletje zien. Ik was nog te jong om te gaan maar ik weet nog dat het in de periode was dat op het kasteel van Wolfshagen een zekere "mamazel" Van Roy vertoefde. Deze zeer godvruchtige dame ontfermde zich over het "barrakkenvolk", leurders, foorkramers, paardensjacheraars en soms ook zigeuners die zich met hun schamele woonwagens rondom het kasteel mochten vestigen. Dit luidruchtig en twistend volk wist heel goed dat er met "mamazel" niet te lachen viel en waar ze zich moesten aan houden, wilden ze niet aan de poort gezet worden. Met Kerstnacht, iets voor twaalf, zat een hele groep drinkend, ruziemakend en zingend in de herberg. Tot ineens de deur open ging ... een stilte als na een steenworp in de kikkerpoel! Daar stond "mamazel", bevend van ingehouden woede. Bent u niet beschaamd! Vloeken en drinken als beesten op die heiligen nacht! Ik wil u, zonder uitzondering, allen in de kerk zien. Ik zal bij de ingang zijn om toe te kijken! Verontwaardigd trok ze de nacht in. Protesten en verwensingen, doch een na een dropen ze af; en iets later was de herberg leeg. Een bende, in lompen gekleed en met ongewassen snoeten, woonde achter in de kerk de dienst bij en aanschouwde het kindeken Jezus. Sommigen zagen het stalletje wel tweemaal staan. Dat was dan de eerste middernachtmis in de kerk van Lot!

In de Vastentijd kwamen rondtrekkende predikanten het geloof verkondigen. Het gebeurde 's avonds en was alleen voor de "groten" toegelaten. Dat "grote" had mijn broer doen besluiten er heen te gaan. Hij is er maar eenmaal geweest. Die pater was zo te keer gegaan in zijn preek dat de "grote" er nachtmerries van kregen, zodanig dat hij het helle vuur aan zijn schenen voelde branden.

"En rond Pasen nut Ons Heer"! Dat waren drukke dagen voor de priesters met al dat volk dat wilde biechten. Om er wat orde in te scheppen, denk ik, lieten ze de schoolgangers apart gaan. Zo trokken wij na de school, onder toezicht van *"iffro Ida"* naar de kerk. Ik was vast besloten om eens met een proper lei aan te vangen, doch toen ik zag dat de *"grote pastoor"* de biecht opnam, zakte mij de moed in de klompen. Ik had namelijk, een tijd ervoor een onderhoud gehad waarvan ik drie dagen later nog pijn aan het oor voelde. En dat voor een voorval waaraan ik, naar schatting, twintig jaren aflat had verspeeld. Het was mei en ik wist als de beste al de bomen in het rond waar de meikevers zich verschuilden. Ik was zaterdag op jacht geweest en had een buit vergaard met 'preekaards' van het zuiverste ras. Het waren allemaal *"koningskens"* die een straatwaarde hadden van het dubbele aan knickers of collectie beeldekens. 's Anderendaags had ik een bomvolle doos met meikevers meegenomen naar de kerk met het idee ze na de mis te versjacheren. Wat er juist gebeurd was heb ik nooit geweten, maar toen ik terug kwam van de communiebank zag ik met angst een heel gewemel rond mijn stoel. Nog voor ik de doos kon sluiten fladderden al mijn *"koningskens"* in het rond, de vrijheid tegevoet. Maar dat was nog niet het ergste want toen een van mijn vluchtelingen in de permanent van een madammeke terecht kwam en deze begon te gillen, had ik het gevoel dat al de ogen in de kerk op mij gericht waren. Zelfs meneer pastoor keek kwaad naar ons. Ik had lust om onder mijn stoel weg te kruipen. Wat was er mis gelopen? Hadden de kevers zelf het deksel opgelicht of had de Witte, die naast mij zat, het deksel wat opgelicht om ze een beetje lucht te geven? De eerstvolgende dagen bleef hij toch wat op veilige afstand. Toen het schuifje in de biechtstoel zich opende en ik meneer pastoor in het duister zag zitten, gaf het gedacht dat hij me door die kleine gaatjes niet kon erkennen, mij een beetje moed. *'Vader ik heb gezondigd en mijn laatste biecht is ... enige dagen geleden. Ik ben vijf keer achter de haag naar school geweest, ik heb van mijn broer zijn sigaretten gepikt en bij de Paters aan de prui men gezeten, ik heb ne keer gevloekt'*. Nu hief de pastoor het hoofd op, vloeken is God lasteren mijn zoon! En wat hebt ge dan gevloekt. *"Sakkermiljaardenonedjuu"* vader. En dan nog in het

Frans! *"Dat wist ik niet"* Vader. Iemand had de schooldeur toe geklopt en mijn vinger stak er tussen, wou ik, verontschuldigend, uitleggen. Maar dan, ik wist het, kwam het ergste. *"Vader, ik heb tweemaal het Lof verzuimd."* Het hoofd rees omhoog! *"en ik ben...n.. naar de cinema geweest."* Een paar kwade ogen priemden door de gaatjes! *"De cinema is het oord des verderf en de rechte baan naar de hel, ge zult er nooit meer gaan!"* hoorde ik een kwade stem zeggen. *"Voor uw penitentie zult ge vijf Vader Onzen en vijf Weesgegroeten bidden"*. Toen sprak hij nog enige woorden in het Latijn en het schuifje ging toe.

Toen ik voor het schilderij van Onze Lieve Vrouw de mijn opgelegde *"penitentie"* ging volbrengen, keek ik naar dat goedheid uitstralende beeld en voelde ik aan dat Zij begrip had dat ik hier en daar iets was *"vergeten"* te biechten.

Dat was dan de kerk uit mijn kinderjaren, toen we nog naar Janneke maan keken met de vraag wat er nog hoger gebeurt. We hebben de wereldevolutie meegemaakt en we zijn oud geworden, met de kerk in het voordeel. Zij kan nog in een nieuw kleed gestoken worden en we hopen op een heropstanding.

Sint-Jozef Lot, een nieuwe parochie, een nieuwe kerk en een nieuw dorp...

MARC DEMEDT

Inleiding.

De Zenne vormt, tussen Halle en Brussel, de natuurlijke grens tussen het heuvelachtig gebied in het Oosten en het vlakkere Pajottenland in het westen. Er waren hier vroeger alleen bruggen in Halle, Lot en Drogenbos. Op deze plaatsen, kruisten wegen uit verschillende richtingen de rivier. Hier moesten heel wat reizigers noodgedwongen voorbij. In deze omgeving was er handel en ontwikkelden zich woonkernen.

In Lot of Laeckt, zoals het vroeger werd genoemd, is de situatie wel enigszins anders. Op de linker Zenne-oever vormt zich een ver afgelegen gehucht van Sint-Pieters-Leeuw en aan de andere kant, is er de vergeten uithoek van Dworp. Gedurende eeuwen is het niet meer dan dat.

In de loop van de 18de en 19de eeuw ontwikkelt zich de as: Halle - Brussel, tot een gebied met buitengewone economische mogelijkheden.

Eerst is er de Steenweg naar Bergen, de belangrijkste zuidelijke transportas over de weg van en naar Brussel. Tussen de Zenne en de Steenweg wordt een kanaal van Charleroi naar Brussel gegraven. Het moet Brussel van steenkool voorzien. Nog later wordt tussen Zenne en kanaal de spoorlijn Brussel-Tubeke aangelegd. Alle factoren voor de ontwikkeling van nieuwe fabrieken zijn hier verenigd, vooral langs de Zenne, die water levert aan wie het nodig heeft.

Hier komt François Scheppers, naast de Zennebrug, een nieuwe wolfabriek bouwen.

Eerst een kleine fabriek op het grondgebied van Sint-Pieters-Leeuw en in 1865 een nieuwe wolspinnerij en wolweverij op de andere oever, op het grondgebied van Dworp.

Overall wordt werkvolk geronseld. Op het Breedveld in Dworp bouwt de fabriek een nieuwe woonwijk: "de Carré". Lot heeft nu een fabriek die één van de grootste en modernste is in zijn soort in West-Europa. In 1890 werken er zo'n 1600 werknemers.

Lot, barst uit zijn voegen!

Op bestuurlijk vlak ontstaat er een zeer ingewikkelde situatie. Lottenaren moeten voor hun administratie naar de gemeentehuizen van Dworp of Sint-Pieters-Leeuw. Gelukkig blijft dat voor de meesten beperkt tot de aangifte van een geboorte, een overlijden of om te trouwen. Moeilijker is het, voor de grotendeels katholieke bevolking, om iedere zondag naar de kerk te trekken. Alle kerken liggen immers op gemiddeld drie à vier kilometer afstand. Twee uur onderweg, zonder ontbijten, door weer en wind.

De fabriekskapel en de kapelaans.

Het onrustig sociaal klimaat en de druk van het opkomend socialisme vormen een gevaar voor de gevestigde macht en zeker voor de kerk. Er moet een oplossing komen die de geestelijke nood van de werknemers, die in de directe omgeving van de fabrieken in Lot wonen, enigszins kan lenigen. De Naamloze Maatschappij van Loth zorgt voor een materiële tegemoetkoming onder de vorm van een wat geïmproviseerde kapel die in 1865 wordt ingericht.

Teneinde de sociale rust te verzekeren, bouwt de provincie, vlak naast de kapel, op een stuk grond afgestaan door de fabriek, een Rijkswachtkazerne.

Het verhaal van de nieuwe kapel in Lot vangt aan met een brief van Eduard Scheppers aan de kardinaal in Mechelen gestuurd op 12 april 1865. De directeur van de wolfabriek wil namelijk bekomen dat er in een nieuwgebouwde kapel mis gelezen wordt voor zijn arbeiders. Er komt geen antwoord en op 12 juni wordt de vraag herhaald. Nu komt er wel schot in de zaak.

Enkele dagen later vraagt de kardinaal aan pastoor Vanderhasselt van Dworp om advies. Hij zegt te hopen dat er in Lot missen kunnen opgedragen worden want: *"car je dois admettre que plusieurs personnes qui habitent les Bataillons carrées de Mr Scheppers par paresse n'entendent point la messe le dimanche. Quoique le nombre de 1500 âmes allégué dans la pétition est exagéré, car sou ma paroisse il y a tout au plus 600 âmes, qui sont bien éloignés qu'une demi lieu de trois autres paroisse Bersel, Huysinghen et Leeuw St Pierre."* Hij legt verder uit dat de kapel ook gebruikt zal worden als refect. Ook hier wijzen de argumenten op enige afwijzing: *"Car plusieurs Ouvrier et Ouvrières de fabrique laissent beaucoup à désirer sur leur moralité. On m'a même assuré que plusieurs de mes paroissiens préfèrent de prendre leurs repas en plein air exposés au vent et a la pluie, pour ne point être exposés a entendre des discours qui blessent la pudeur."* Het ging er ongetwijfeld wel wat ruwer en rauwer aan toe dan vandaag de dag.

Eduard Scheppers, beheerder van de wolfabriek van Lot, stuurt op 21 augustus 1865 op zijn beurt een brief aan de deken van het district Halle, die ook pastoor is in Herne.

Hij spreekt zijn bezorgdheid uit over het feit dat heel wat van zijn arbeiders tekort schieten in hun religieuze plicht. Het is het gevolg van de grote afstand tot de kerk van Dworp. Hij schrijft dat de fabriek, in overleg met de burgerlijke instanties, op haar kosten en op haar grond, een kapel heeft opgericht die alles bevat, nodig voor de eredienst. Hij vraagt de deken de kapel te willen wijden en een geestelijke aan te duiden die er op zon- en feestdagen de mis komt lezen. Belangrijk is dat de fabriek alle kosten, ook de vergoedingen van de geestelijke ten laste zal nemen.

Op 26 augustus 1865 laat E.H.Vanderhasselt, pastoor van Dworp, aan de deken weten dat de fabriek in Lot een kapel heeft gebouwd. Hij stelt voor de zaak ter plaatse te gaan onderzoeken, want de fabriek gebruikt deze kapel in de week als refter voor de arbeiders.

Op 10 september 1865 schrijft de deken, een brief naar de aartsbisschop in Mechelen. Hierin laat hij weten dat het de uitdrukkelijke wens is van de heer Scheppers, directeur van de fabriek van Lot, dat er op zondag en ook op de feestdagen een mis zou opgedragen worden voor hun arbeiders. De deken, die ter plaatse de toestand is gaan bekijken is ervan overtuigd dat de directeur van de fabriek zowel de morele als de religieuze belangen van zijn arbeiders wil behartigen en voegt er zelfs aan toe dat zijn bedoelingen zuiver zijn.

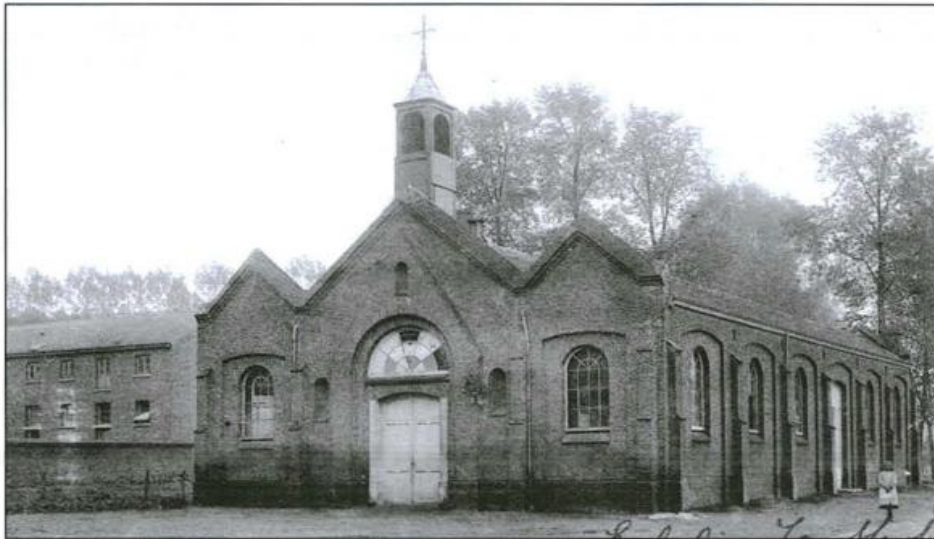
Hij vermeldt het argument van de te grote afstand naar de kerk van Dworp en voegt hier nog aan toe dat zij die wel naar de dienst gaan, 's avonds dronken thuiskomen.

Hij merkt ook op dat de kapel nog niet helemaal afgewerkt is, vooral wat de versiering betreft. Nu staat ze vol met banken en dient als refter voor de arbeiders van de fabriek. Hij voegt hier nog aan toe dat de fabrieksdirectie hem wel verzekerde dat het kleine koor waar het altaar staat, gedurende de week zal afgeschermd worden en enkel op zon en feestdagen zal geopend zijn.

De kardinaal blijft echter voorzichtig over een oplossing voor het dubbel gebruik van de kapel. Hij laat in een brief van 7 oktober aan de pastoor van Dworp weten dat de kapelaan er zal moeten voor zorgen : *“que la chapelle soit convenablement arrangée”*. Te oordelen naar de prentkaart van het interieur van de kapel, werd die opdracht tot een goed einde gebracht.

Eduard Scheppers licht op 27 oktober 1865 de kardinaal in dat hij met alle voorwaarden akkoord gaat.

Enkele dagen later al, op 4 november 1865, laat de kardinaal aan

Boven: de kapel met de fabriek en de Rijkswachtkazerne in de achtergrond. Midden: zicht op de ingang en links de stallen van de Rijkswacht. Onder: binnenzicht van de kapel.

de pastoor van Dworp weten dat hij hem een derde onderpastoor, toestaat. Deze krijgt als opdracht mis te lezen in Lot, de kinderen de catechismus te leren en de zieken te bedienen. Hij laat de pastoor weten dat indien deze geen bezwaar heeft, hij geneigd is deze taak toe te vertrouwen aan E.H. Goetstouwers. De kapelaan, die ook onderpastoor is van Dworp, mag zelf met de bestuurders van de fabriek onderhandelen over zijn vergoeding, zijn functies, de versiering van de kapel en de pastorie.

De patroonheilige van de kapel wordt Sint-Jozef. In het KB van 15 augustus 1895 staat dit duidelijk vermeld. Op de foto van het interieur zien we trouwens, op een centrale plaats, het beeld van Sint-Jozef. De heilige is uitgebeeld met een staf waaraan lelies bloeien. Aan zijn rechterzijde staat het kind Jezus.

De kapelaan Goetstouwers kan aan de slag in zijn nieuwe kapel.

Hij wordt al na korte tijd geconfronteerd met enorme problemen. Er breekt namelijk een cholera-epidemie uit die een massa slachtoffers eist. Hijzelf sterft in 1866 als laatste slachtoffer van de epidemie amper één jaar na zijn aanstelling.

De teleurstelling is bijzonder groot. Eduard Scheppers schrijft hierover een brief aan kardinaal Sterckx.

"Gedurende de verschrikkelijke periode van cholera die over ons ging, heeft mijnheer Goetstouwers zich geen enkel ogenblik gespaard om de zieken te verzorgen, een voorbeeld van onvermoeibare toewijding en volledige zelfverloochening. De onnoemelijke vermoeienis die hij zich oplegde tijdens de uitoefening van zijn taak, hadden als gevolg dat een slepende ziekte hem in enkele maanden noodlottig werd, en dat ondanks de vele goede zorgen, die hem voortdurend omringden." We mogen hier wel vermelden dat onderpastoor Goetstouwers zowat onze lokale Damiaan is.

Na de dood van Goetstouwers komt een priester uit Sint-Pieters-Leeuw de dienst vervullen. Het is Jacob Ghysels. Hij staat in de gunst van Eduard Scheppers, die bij de kardinaal aandringt hem te benoemen. *"Sedert het overlijden van Goetstouwers wordt de goddelijke dienst in onze kapel regelmatig opgedragen door EH Jacques Ghysels, geestelijke in Sint-Pieters-Leeuw. Noch het slechte weder, noch de onbruikbare wegen hebben hem belet zich te begeven waar zijn taak hem riep. Zo heeft onze arbeiders bevolking zich aan hem gewoon gemaakt, en heeft hij hun sympathie gewonnen."*

Hij wordt op 28 januari 1867 aangesteld. In een eerste periode noemt hij zich onderpastoor, later tekent hij als "kapelaan van Lot". In het archief bevindt zich beperkte briefwisseling met de aartsbisschop over een toelating voor het oprichten van een kruisweg in de kapel. De voorwaarde die opgelegd wordt is dat de kruisweg

moet gewijd worden door een Franciscaan. Kapelaan Ghysels overlijdt in Lot op 24 april 1877 nog voor de definitieve toelating voor de kruisweg in Lot aankomt.

Op 2 mei vraagt de fabriek aan het bisdom uit te zien naar een plaatsvervanger, die overigens van dezelfde voordelen kan genieten als zijn voorganger.

Al snel wordt Willem Van Roosbroeck aangesteld. Maar blijkbaar is hij niet uit hetzelfde hout gesneden als zijn voorgangers. In 1886 moet pastoor P. Lombaerts van Dworp in opdracht van de vicaris generaal Abelos op onderzoek naar Lot na klachten over de kapelaan.

Op 23 juni 1886 schrijft hij in een korte nota aan het bisdom waarin staat: *"Ik ben zoals afgesproken naar Mr. Van Roosbroeck gegaan. Ik ben er moeten vluchten: de meid die bij hem woont was in een staat van onbeschrijflijke razernij en ik denk dat ze dronken was. De kapelaan bevestigde mij dat ze iedere namiddag in dezelfde staat verkeert. Naar wat ik heb kunnen vaststellen is het deze vrouw die hem helemaal overheerst. Inmiddels heeft hij mijn gezag in vraag gesteld. Zo weigert hij mij de lijst te geven van de eerste communicanten en zegt hij zelf stappen naar het aartsbisdom te zullen ondernemen."* Hij besluit het briefje met de vermelding dat de algemene commentaren over de kapelaan niet in zijn voordeel pleiten.

Op 10 mei 1887 wordt een vernietigend rapport opgesteld dat het einde van zijn kapelaanschap inluidt. Er is een klachtenlijst van 18 punten.

Ze handelen over:

- zijn houding gedurende de voorbije schoolstrijd;
- het toelaten van veel te jonge en niet onderwezen kinderen uit Ruisbroek en Dworp naar de eerste communie in Lot;
- het verwaarlozen van de bloeiende sociëteit van Xaverius;
- het zich vaak bezatten van de meid en haar vulgaire kledij wanneer ze dronken is;
- zijn pogingen om de eerwaarde zusters te doen vertrekken;
- het verbod van de meid om 's nachts naar zieken te gaan;
- de schandalige praktijken van de meid die de kapelaan behandelt als haar knecht;
- het gebrek aan sermoenen de laatste twee jaar;
- het feit dat hij sedert een paar jaar de mis leest bij hem thuis;
- ...

Op 30 juni 1887 laat pastoor Lombaerts aan de fabriek weten dat kapelaan Van Roosbroeck met onmiddellijke ingang ontzet wordt uit zijn functie als kapelaan. Meteen deelt hij mede dat onderpastoor August Magnus hem zal vervangen. Hij stelt meteen voor de kapel opnieuw open te stellen voor een onderpastoor die in

afwachting de dienst zal doen op zondag.

Daaruit mogen we afleiden dat de fabriek de kapel voor de kapelaan had gesloten wat een verklaring is voor het feit dat hij de mis bij hem thuis opdroeg.

Uit een brief van pastoor Van Gompel van Sint-Pieters-Leeuw vernemen we dat kapelaan Van Roosbroeck weigert zijn functie en zijn woning te verlaten. Hij dreigt er zelfs mee verder de mis op te dragen bij hem thuis - in de school.

Op dinsdag 28 juni 1887 reist August Magnus naar Ruisbroek. Hij neemt wel een directe trein die alleen in Halle stopt. Meteen gaat hij een bezoek brengen aan de deken. Omwille van de moeilijke toestand in Lot, raadt de deken hem aan eerst een bezoek te brengen aan de pastoor van Sint-Pieters-Leeuw met het verzoek hem te vergezellen naar de *"autoriteiten van Lot"*. Mocht deze hier niet op ingaan belooft de deken hem zelf te vergezellen. De pastoor van Leeuw gaat echter niet in op de vraag van Magnus omdat kapelaan Van Roosbroeck inmiddels het gerucht verspreidde dat het de schuld is van de pastoor van Sint-Pieters-Leeuw dat hij zijn plaats verliest. Maar niemand is happig om naar Lot te trekken want ook de deken trekt zijn belofte in en verwijst de nieuwe kapelaan naar de pastoor van Dworp. Deze laatste stelt de *"uitstap"* naar Lot uit, op aangeven van de burgemeester Cornet de Grez, zogezegd omdat pas eind juni de opzeg van de kapelaan ingaat.

Omdat een logement in de pastorie van Dworp te ver afgelegen is van Lot, suggereert de pastoor dat Magnus logement zoekt bij dokter Vrebos, *"een goed katholiek"* of bij de pastoor van Huizingen.

Op 21 juli 1887 stuurt Robert Coumens voorzitter van de raad van bestuur van de SA de Loth een brief naar de kardinaal waarin hij August Joseph Magnus aanvaardt als kapelaan van Lot. Hij zal een wedde hebben van 600 frank en een kostenvergoeding van 300 frank voor licht en verwarming. Hij krijgt ook het stoelgeld dat op 350 frank geraamd wordt. Verder mag hij de pastorie bewonen, waarvan de lasten eveneens betaald worden door de fabriek.

Op 14 juli 1887 heeft kapelaan Van Roosbroeck gecapituleerd. Hij schrijft aan de aartsbisschop: *"Monseigneur, ik heb een vertrek gehuurd in de Ruslandstraat 35 in Brussel, vlakbij het Zuidstation. Ik heb dit ook gemeld aan de bazen van de fabriek. Het is met hen dat uw Grootheid zal moeten handelen..."*

De nieuwe kapelaan stelt al snel orde op zaken. Hij is ondernemend, ten minste te oordelen naar het aantal verzoeken die hij richt aan de aartsbisschop.

Al in november 1887 is er een briefje aan de kardinaal waarin hij vermeldt dat een milde weldoener uit Lot een beeld van de Heilige Barbara heeft geschonken. Hij vraagt toestemming tot het oprichten van een broederschap ter ere van deze heilige.

Later volgen nog een groot aantal van andere verzoeken zoals een afwijking voor het bewaren van gezegende hosties in de kapel van de zusters, het oprichten van een broederschap van het "Saint Face" (1) en het hernemen van gebruiken die sedert kapelaan Ghysels in onbruik geraakten. We willen nog even aanstippen dat in 1891 er sprake is van de wijding van de kapel ter ere van de heilige Apollonia (2) in Kesterbeek. Er staat vermeld dat ze op 7 maart 1891 werd gewijd door kapelaan Magnus. Boven de kapeldeur lezen we:

"DEZE KAPEL IS GEBOUWD TER EERE VAN DE H APOLONIA PATROONES TEGEN DE TANDPIJN DOOR P. HANSSENS EN JN VANBELLINGEN JAAR 1890"

Er worden schikkingen getroffen om in Lot een zelfstandige parochie op te richten. Vanaf 1891 wordt er in Lot al gedoopt. Michael Beeckmans, is het eerste kind dat er op 30 maart 1891

**Kapel van de Heilige Apollonia
(van Alexandrië) te Kesterbeek.**

ingeschreven wordt in het doopregister van Lot. Op 3 februari 1894 vertrekt kapelaan Magnus naar Laken. Hij wordt opgevolgd door Lodewijk Verstrepen die tekent met: "vicarius residents" of "verblijvend onderpastoor". Hij is de eerste pastoor van de zelfstandige parochie. Op 15 augustus 1895 wordt het besluit hiervoor door de koning ondertekend.

Het Koninklijk Besluit luidt als volgt:

**Succursaal. - Oprichting. -Plaats van onderpastoor.
Afschaffing.**

(1e algemeen bestuur; 1e sectie, nr 19272.)

LEOPOLD II, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstigen, Heil.

Gezien het verzoekschrift van 23 November 1894, waarbij inwoners van Loth de oprichting tot succursaal vragen van de kapel hunner sectie;

Gezien de adviezen der kerkraden van de parochiekerken van Sint-Peeters-Leeuw en Dworp, alsmede van de raden dier gemeenten; van den aartsbisschop van Mechelen en van de bestendige deputatie van den provincieraad van Brabant, in dato 8 Februari, 8 Maart, 12 Mei, 13 Juni, 6 en 17 Juli 1895;

Gezien het plan der omschrijving van de op te richten succursaal, in overleg vastgesteld tusschen het hoofd des bisdoms en de provinciale overheid;

Gezien artikelen 60, 61 en 62 der wet van 18 Germinal jaar x, het decreet van 30 December 1809, het koninklijk besluit van 12 Maart 1849 en artikel 117 der Grondwet;

Op voorstel van Onzen Minister van Justitie,

Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Art. 1. De kapel der sectie Loth wordt tot succursaal opgericht onder de aanroeping van den H. Jozef.

Zij zal als omschrijving hebben de gedeelten van het grondgebied der gemeenten Dworp en Sint-Peeters-Leeuw hieronder vermeld:

In de gemeente Dworp: de cadastrale sectie A dier gemeente begrensd door den steenweg van Huissingen naar Beersel (AB);

In de gemeente Sint-Peeters-Leeuw: het grondgebied dier gemeente bepaald door de gebroken lijn C J, op voormeld plan als volgt aangeduid: aan de grens der gemeente Huissingen en te beginnen van de Zenne, de scheidslijn tusschen perceelen 404a/bis en 40a/bis, sectie F, tot de vaart van Charleroy naar Brussel, C D; over de vaart, de scheidslijn tusschen perceelen 404a en 40a tot den weg genaamd "Bemptweg", D E; de middenlijn van dien weg tot het pad uitlopende tusschen perceelen 520 en 521, E F; het pad tusschen de perceelen 521, 528, 529, 534 en 502 eenerzijds, en perceelen 520, 576, 575, 574, 513 tot 504 anderzijds, tot aan den "Bormans Brucomweg", F G; de middenlijn van dien weg tot aan den steenweg van Bergen naar Charleroy, G H; de middenlijn van dien steenweg tot aan de "Haenstraat", H I; de middenlijn van dien laatste weg tot aan de grens der gemeente Ruisbroek op de Zenne, I J.

Art. 2. Eene jaarwedde van 950 frank zal gehecht zijn aan voormelde succursaal te rekenen van den eersten dag der maand volgende op de bekendmaking van dit besluit. Art. 3. Een fabriekraad zal er onmiddellijk ingesteld worden, naar luid van artikel 6 van het decreet van 30 December 1809.

Art. 4. De jaarwedde van 600 frank, gehecht aan de 3e plaats van onderpastoor der parochiekerk van Dworp, zal afgeschaft zijn te rekenen van 1 September 1895.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit.

Gegeven te Oostende, den 15n Augustus 1895.

LEOPOLD.

Van 'Konings wege:
De Minister van Justitie,
V. BEGEREM.

Het officiële zegel van de Sint-Jozefparochie.

Briefje met de "volkstelling"
van pastoor Lodewijk Verstrepen.

Mijnheer de Secretaris,

Om September 1894 heb ik de
opstelling opdraan als volgt:

1° Onder S. Pieters - Leuw 1157
2° Onder Dworp totaan den
slanung naar Brunel 1296
3° Onder Dworp van aan
den slanung van Peire
al tot aan de Hesterbeek 351

2804

Natuurlijk is de bevolking er
groot gerdert dien tijt.

Ontwaan, Mijnheer de Secre-
taris de overgeping mijner
bevoeghting. Hoe te gemen
L. Verstrepen
Pastoor

Vanaf 25 augustus 1895 tekent Louis Verstrepen de registers als: "pastor" of pastoor.

De ingewikkelde situatie op bestuurlijk vlak bereikt nu haar hoogtepunt. Lot is nu wel een zelfstandige parochie maar blijft voor de materiële noden volledig aangewezen zowel op Sint-Pieters-Leeuw als op Dworp.

Bij KB worden de twee gemeenten, pro rata het aantal inwoners op hun grondgebied, verplicht de financiële middelen te leveren voor de kerkfabriek van Lot.

In dat verband is er in het parochiearchief een nota (zonder vermelding van datum) van pastoor Verstrepen aan de secretaris (vermoedelijk van Dworp), waarin hij laat weten dat hij in september 1884 een "optelling heeft gedaan" van de inwoners in zijn (toekomstige) parochie.

onder Sint-Pieters-Leeuw:	1.157
onder Dworp tot aan de steenweg naar Beersel:	1.296
onder Dworp van de Steenweg naar Beersel tot aan Kesterbeek:	351
Totaal:	2.804

Hij voegt er (opportunistisch) aan toe: *"Natuurlijk is de bevolking vergroot sedert dien tijd."*

Omdat het zwaartepunt van de nieuwe parochie zich veruit in Dworp bevindt, neemt de gemeenteraad van Sint-Pieters-Leeuw slechts schoorvoetend en vaak na de nodige druk van de gouverneur, haar verplichtingen op. Alleen wat moet, niks meer!

Het getouwtrek kan beginnen!

Het ontstaan van een zelfstandige parochie is voor de verdere evolutie van Lot van uitzonderlijke betekenis.

In 20 jaar tijd zal Lot een volledig nieuw dorp worden met een kerk, een pastorie, een nieuw kerkhof en een patronaat. Er komen nieuwe straten waarlangs een jongensschool en een meisjesschool gebouwd worden. Langs deze nieuwe wegen worden bouwpercelen gevormd. Zo evolueert Lot stapsgewijs, tot een nieuwe zelfstandige gemeente. Dat gebeurt uiteindelijk in 1927.

De plannen die ontwikkeld worden, beogen:

- de aanleg van een nieuwe dorpskom;
- de bouw van een pastorie;
- de aanleg van een kerkhof buiten de kern;
- de bouw van een nieuwe kerk;
- de verkaveling van gronden langs de nieuw aangelegde wegen;
- de bouw van een Patronaat.

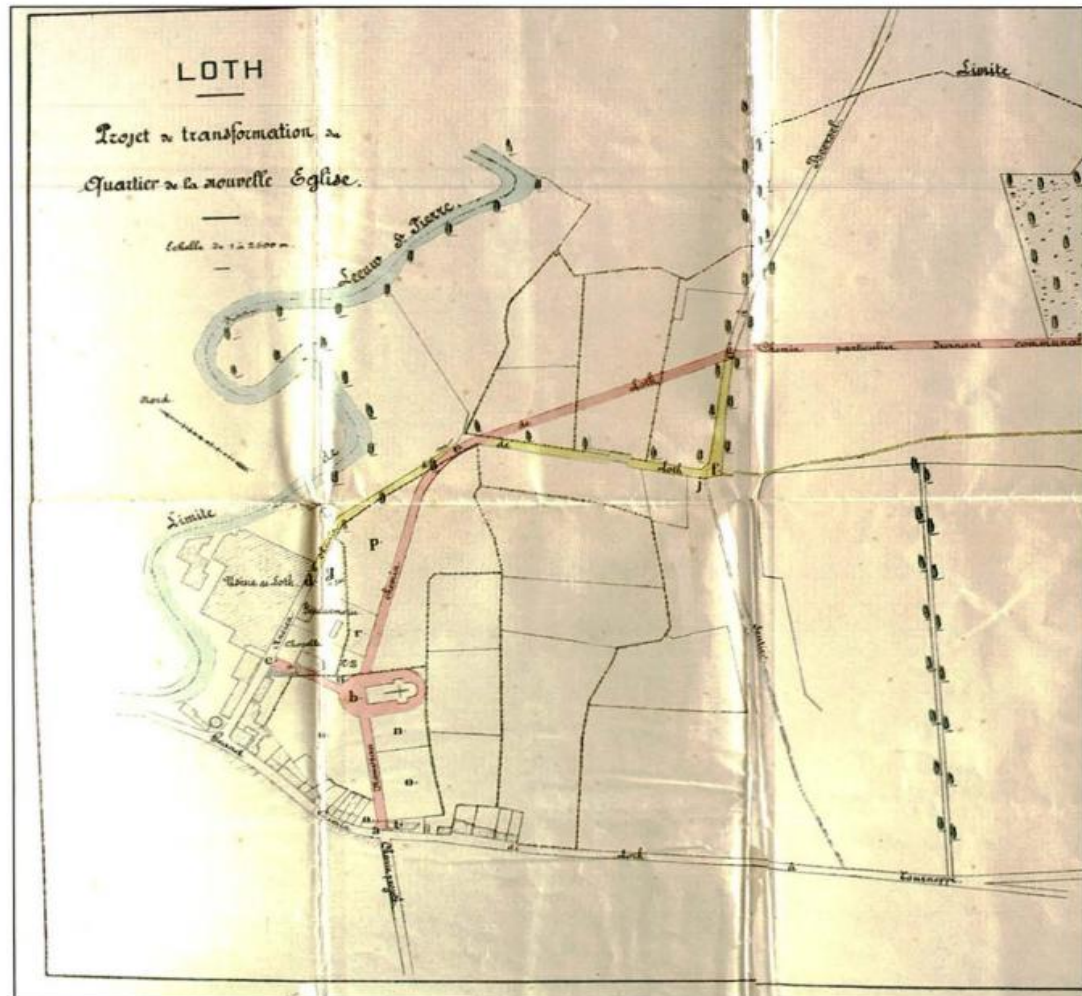
We zullen het verloop van de gebeurtenissen hierna chronologisch weergeven.

Plannen voor de aanleg van een nieuwe dorpskom.

De bedenker en de promotor van het concept voor de nieuwe parochie Lot, is ongetwijfeld graaf Cornet de Grez, burgemeester van Dworp. Zijn plan is, gewild of niet, de aanloop naar een zelfstandig Lot.

Voor Cornet de Grez is de doelstelling: Dworp versterken door

Basisplan voor de ontwikkeling van Lot van J. Van Steenwegen

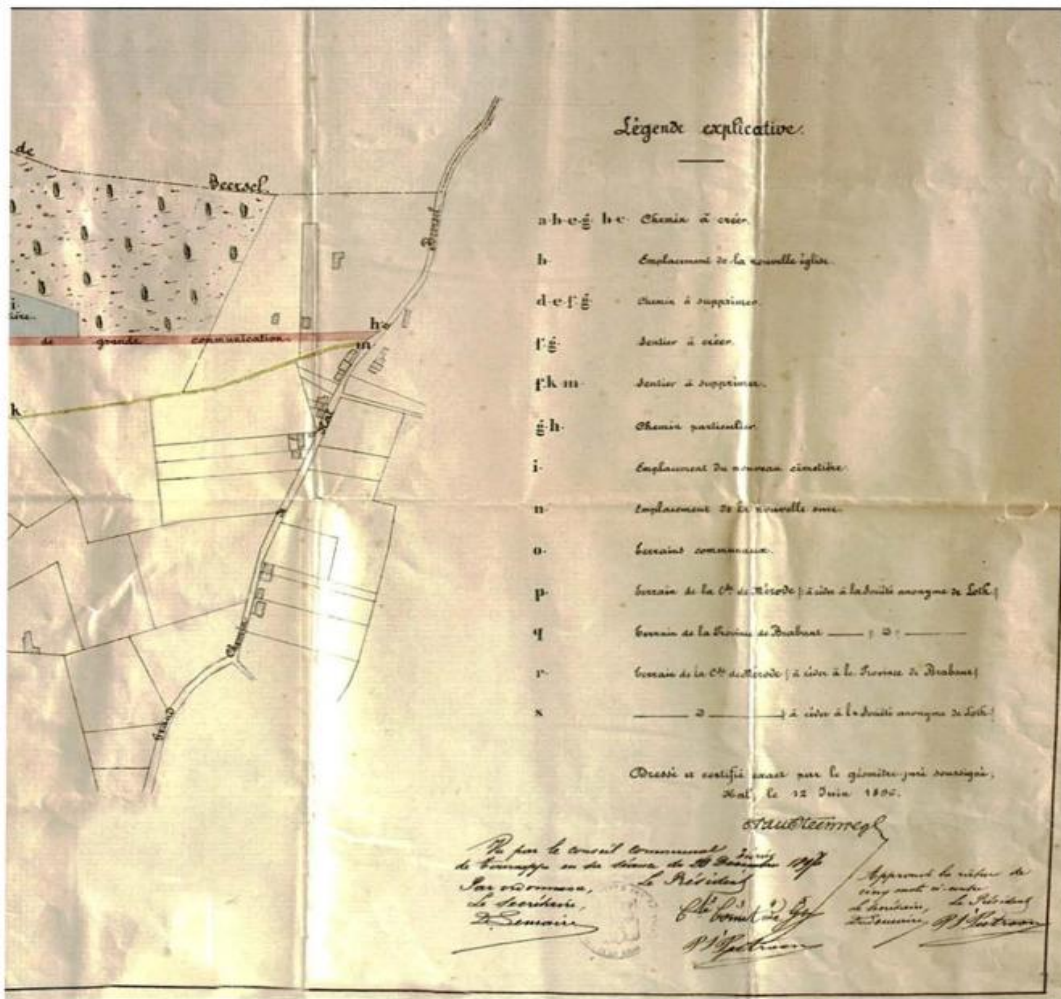
24

het creëren van een dicht bevolkte woonwijk in Lot en de bevolking aldaar gunstig te stemmen door ter plaatse meer mogelijkheden te bezorgen.

Daarom:

- wordt een nieuwe pastorie en een nieuwe kerk gebouwd;
- worden nieuwe straten aangelegd, met als centraal punt de kerk;
- wordt de straat van Dworp naar Sint-Pieters-Leeuw en die naar Beersel aangesloten op het nieuwe Kerkplein;
- wordt vanaf de kerk, die pal tegenover de wolfabriek gebouwd wordt, een nieuwe straat aangelegd naar de fabriek;
- wordt een verbindingsweg aangelegd naar het nieuwe kerkhof en zo verder naar Kesterbeek;
- worden er plannen ontwikkeld voor de bouw in de onmiddellijke omgeving van de kerk, van een jongensschool, een meisjesschool en een Patronaat;
- worden plannen gemaakt voor de aanleg van verschillende straten, vooral met het oog op sociale huisvesting.

Het plan is vrij complex en duur. Daarom wordt gezocht naar een

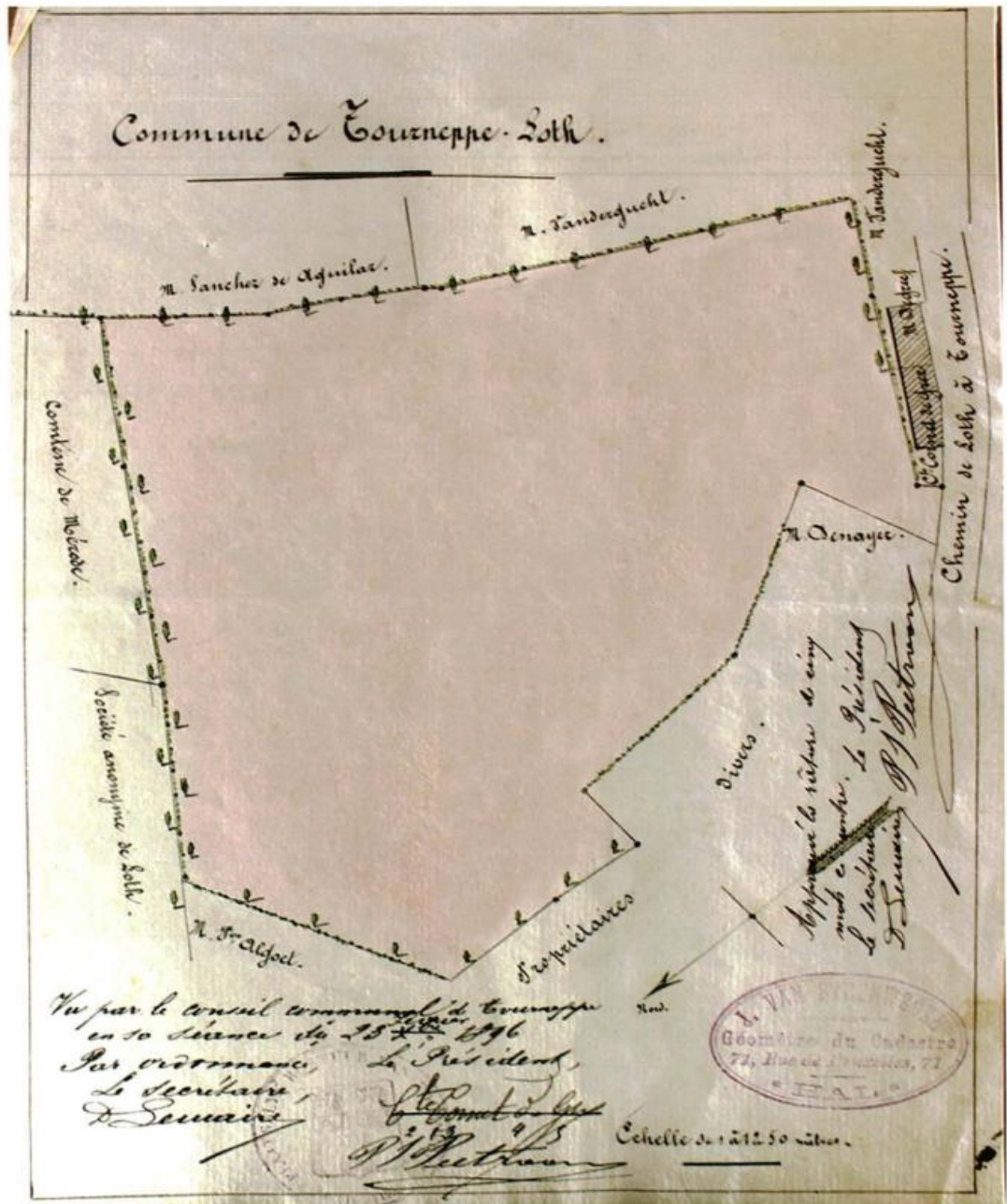

win-win situatie. Nieuwe straten leveren bouwgronden op, waarvan de verkoop de tegenwaarde moeten leveren voor de aankoop van de benodigde terreinen voor de bouw van de pastorie en de kerk en voor de aanleg van de nieuwe straten.

Het plan voor Lot, dat het gemeentebestuur van Dworp laat ontwerpen, is dus goed onderbouwd. Het basisplan wordt getekend door J. Van Steenwegen, landmeter van het kadaster (Brusselstraat 37 te Halle). Het krijgt als titel: "Project van aanpassing van de omgeving van de nieuwe kerk".

De prospectie naar grond, waarop de kerk en de pastorie kunnen gebouwd worden, leidt de burgemeester in de richting van een grote weide, eigendom van notaris Claes uit Halle. Deze weide is gelegen juist achter de kapel.

De kerkhofgrond wordt gezocht buiten de (toekomstige) dorpskom in de omgeving van Kesterbeek. De gronden, beemden en bossen hier behoren toe aan Gravin de Mérode-Westerloo d'Arenberg. Voor Graaf Cornet de Grez een waardige onderhan-

Plan van de weide verkocht door notaris Claes aan het gemeentebestuur van Dworp. Onderaan het visum van het gemeentebestuur ondertekend door P. J. Peetroons ipv de burgemeester Cornet de Grez.

delingspartner. Kan een zo belangrijk persoon uit de hoge adel zich afzetten tegen de plannen voor de kerk?

I. Aankoop van de grote weide van notaris Claes.

Over de verkoop van de grote weide van notaris Claes (sectie A n° 18 met een oppervlakte van 2 ha 14 a 50 ca) bestaat een compromisbriefje, getekend door de notaris en door burgemeester Cornet de Grez. Het is opgemaakt te Brussel op 31 januari 1896.

De verkoopwaarde van de grote weide, waarop zowel de kerk als de pastorie kunnen worden gebouwd, is vastgelegd op 28.000 fr. betaalbaar naar believen in 20 jaar mits een intrestvoet van 4 %.

Op 9 februari 1896 stuurt de notaris een briefje met verduidelijkingen over wat er zal gebeuren met de bomen die op de weide staan en die zullen gekapt worden om plaats te maken voor de aanleg van de straat. Het betreft 4 iepen en 10 canadabomen (populieren) van 12 à 15 jaar oud en 3 heel dikke populieren. Hij schrijft: "om breed te zijn ten aanzien van de gemeente stel ik voor de drie dikke populieren voor mezelf te houden en de andere bomen af te staan".

2. Aankoop van een bouwvallig huis op de plaats waar de Pastoriestraat moet aansluiten op de Dworpsestraat.

Op 1 februari 1896 laat notaris Claes aan burgemeester Cornet de Grez per brief weten, dat de gemeente best ook een huis, eigendom van Guilielmus Degreef, zou kopen.

Als reden geeft hij op dat:

1. voor de aansluiting van de nieuwe straat (de huidige Pastoriestraat) met de straat naar Dworp (de huidige Dworpsestraat), het huis moet gesloopt worden, tenzij men er met een bocht omheen zou gaan;
2. dit huis gelegen is tussen de weide van de notaris en de straat en vormt er een smalle band tussen. Dit nu kopen zorgt ervoor dat de achterliggende weide bouwgrond kan worden.

De Notaris CLAES te Halle residerende, zal, ten herberge van M. Petrus CUVRY, te Loth onder Dworp, met gewin van hoogen publiekelijk verkoopen:

Eenen **EIGENDOM** begrijpende huis met stalling, opene plaats en bouwgrond, gelegen te Loth onder Dworp, aan de kasseide van Loth naar Dworp, groot in oppervlakte 2 aren 51 centiaren, aangewezen op kadaster wijk A n° 19F palende: 1° aan gemelde kasseide, 2° en 3° aan M. Claes en 4° aan Guilielmus Degreef, verdeeld in vier koopen als volgt :

EERSTE KOOP. Een deel **GEBOUWEN** bevattende: drij plaats, kelder, zolder en opene plaats, groot in oppervlakte 69 centiaren.

TWEDE KOOP. Een deel **GEBOUWEN** begrijpende: keuken, schuur, zolder en opene plaats, groot in grond 79 centiaren.

DERDE KOOP. Een deel **GEBOUWEN** begrijpende: stallingen en opene plaats, groot in oppervlakte 41 centiaren.

VIERDE EN LAATSTE KOOP. Een deel **BOUWGROND** groot in oppervlakte 62 centiaren.

Dit goed wordt verkocht voor vrij en onbelast.

Het is ongebruikt: de koopers zullen er het gebruik van hebben met de betaling van hunnen koopprijs.

Eenige Zitdag:
DONDERDAG 6 FEBRUARI 1896, om 2 uren precies na-middag, en niet later volgens het vroeger gebruik.

Voor verdere inlichtingen zijn de liefhebbers verzocht zich ten kantoor van den Notaris **CLAES** te bevragen, alwaar zij plaatschriften kunnen bekomen.

Halle. — Mek. druk. L. Vanden Broeck-Leunens, Brusselstraat, 22.

Affiche - aankondiging verkoop van het woonhuis.

Hij besluit: *"laat dit goed onderzoeken, ons belang is dit goed volledig te verwerven"*.

De verkoop van deze eigendom Sectie A nr. 19f heeft plaats op 6 februari 1896.

Graaf Cornet de Grez koopt het zoals voorzien en betaalt in handen van notaris Ch. Claes 3.400 fr. plus kosten. De verkoper is Pierre Vancutsem en konsoorten.

(Op de plannen hierna, is dit huis, omschreven als een bouwvallige hut, de zwarte rechthoek die aangeduid is met "t".)

3. Aankoop door gemeente van onroerende goederen.

De gemeente Dworp stelt twee deskundigen aan, die een schatting uitvoeren van de waarde van de eigendommen die in de realisatie van het plan voor Lot moeten verhandeld worden.

De experts zijn P. M. Hofmans en Ferdinand Cuvry.

Het proces verbaal begint als volgt:

"De ondergetekende experts aangeduid door de gemeente Dworp met als doel verschillende gebouwen gelegen te Lot te beoordelen, hebben zich ter plaatse begeven en hebben ze, na onderzoek van de aard en de ligging van deze gronden en gebouwen, als volgt geëvalueerd."

- A. Een huis met afhankelijkheden Wijk A nr. 19f (2a 5 l ca): 4.000,00 fr.
- B. Een weide Wijk A nr. 18p2 en 19e (2ha 15a 50ca)
à 13.000 fr./ha: 28.015,00 fr.
- C. Een deel van een weide Wijk A nr. 15a (19a 42ca)
à 8.000 fr./ha: 15.553,60 fr.
- D. Een privéweg en andere gronden bestemd voor de nieuwe openbare weg Wijk A nr. 7, 8, 9, 12, 15a en 33 (1ha 18a)
à 6.000 fr./ha: 7.080,00 fr.

Samen een waarde van: 40.648,60 fr.

Op 1 december 1896 vraagt het gemeentebestuur aan de bevolking via drie berichten of er bezwaar is tegen:

- *"het kopen eener weide van 2 h 15 a gelegen te Loth, wijk A nr. 18p2 en 19e mits de som van 28.000 fr.";*
- *"het aangaan eener leening van dertig duizend frank met het armbestuur dezer gemeente";*
- *"het kopen van eenen eigendom gelegen te Loth, wijk A n° 19f mits de som van 3.904 fr."*

De inwoners kunnen verzet aantekenen vóór 15 december 1896. Niemand verzet zich tegen deze uitgaven.

Op 23 december 1896 volgt dan een belangrijke gemeenteraad.

Aanwezig zijn: graaf Cornet de Grez, burgemeester, Everaerts en Peetroons, schepenen en de raadsleden Phil. Deneyer, Jan Baptist Geens, Jos Vandergucht, Phil. Debecker, Vict. Debusscher, Albert Deleu, Jos Michiels en Jos Winderickx gemeenteraadsleden. Donaat Lemaire secretaris en verslaggever.

Het verslag bepaalt dat gezien de oprichting van de parochie Lot, er dringende maatregelen nodig zijn voor de oprichting van een nieuwe kerk en dito pastorie. Daartoe wordt de aankoop van een weide van 2 ha 15 a voor de som van 28.000 fr. voorzien. Aangezien de gewone begroting deze som niet voorziet wordt voorgesteld een lening van 30.000 frank aan te gaan bij het bureau van weldadigheid van Dworp. Het bureau had al in haar bijeenkomst van 3 augustus 1896 deze lening goedgekeurd.

Hiermee ligt de weg open voor de grote werken in Lot, alhoewel...

Op 20 februari 1897 stuurt de arrondissementscommissaris een brief waarin hij stelt dat de burgemeester, die de gemeenteraad van 23 december 1896 voorzat, ook belanghebbende partij is in de verkoop van een goed. Het huis wijk A sectie nr. 19f is zijn eigendom, evenwel met de intentie het goed voor dezelfde prijs door te verkopen aan de gemeente Dworp. Meteen vraagt hij de gemeenteraad opnieuw samen te roepen en de beraadslaging te laten plaatsvinden zonder de burgemeester.

Deze hernieuwde gemeenteraad vindt plaats op 26 februari 1897. Schepen Peetroons neemt tijdelijk het voorzitterschap van de raad waar. Op alle stukken wordt het visum vernieuwd, en van de nieuwe datum voorzien.

Hoe dan ook, op 4 augustus 1897 wordt de officiële verkoopakte verleden tussen notaris Charles Marie Joseph Claes en de gemeente Dworp voor de verkoop van een weide en diverse tuinen die één geheel vormen volgens percelen 18p2 en 19e met een gezamenlijke oppervlakte van 2 ha 21 a 6 ca (3). De koop is toegestaan bij Koninklijk Besluit van 26 april 1897 en volgens KB van 15 augustus 1895 van openbaar nut verklaard voor de aanleg van een dorpskern rond de nieuwe kerk en aanhorigheden.

Het goed is, op het ogenblik van de verkoop, in gebruik door landbouwer Philippe Schoriels Geerts en dat tot 30 november 1900. Het opzeggen van de overeenkomst is mogelijk mits een vergoeding van 340 frank per jaar. De tuinen, zonder overeenkomst, tegen een jaarvergoeding van 65,62 frank per jaar.

De verkoper behoudt het recht op drie grote populieren die hij binnen het jaar, vanaf de koopdag, dient te vellen en weg te halen. De koopprijs bedraagt 28.000 frank, vermeerderd met 281,38 frank als landbouwvergoeding tot de dag van de koop.

In dezelfde akte wordt de aankoop vermeld, vóór notaris Claes, door burgemeester Cornet de Grez van een huis met afhankelijkheden voor de prijs van 3904 frank, gekend onder Sectie A perceel nummer 19f met een oppervlakte van 2 a 50 ca en op het plan aangeduid met de letter t. De bedoeling van deze aankoop was te voorkomen dat, indien iemand anders dit goed zou verwerven, dit de realisatie van de plannen voor de aanleg van de nieuwe straat (nu de Pastoriestraat) zou kunnen dwarsbomen. De erfgenamen van de graaf zullen deze eigendom afstaan aan de gemeente tegen de aankoopprijs van 3.904 frank.

In dezelfde akte wordt ook de afstand van gronden, met een totale oppervlakte van 1 ha 37 a 42 ca, door gravin de Mérode Westerlo voor de aanleg van een nieuwe straat vermeld (4). De aankoopprijs bedraagt, aan een prijs van 5.000 frank per ha, in totaal 8.633 fr.

Op 14 juni 1897 tekent koning Leopold II tenslotte een Koninklijk Besluit waardoor het gemeentebestuur toelating krijgt een lening van 30.000 fr. aan te gaan, die deze aankoop moet mogelijk maken.

4. Ruil van gronden langsheen de nieuwe straat nu de Beerselsestraat.

De plannen hierna geven een duidelijk beeld van de evenementen die leiden tot een coherente herverdeling van eigendommen.

De nieuwe straten en de inplanting van de kerk zijn ingekleurd in roze kleur:

- de straat a - b is de huidige Pastoriestraat.
- de straat b - e is de huidige Beerselstraat.
- de straat b - c is de huidige Emiel Debusscherstraat.

Ter hoogte van de aansluiting met de Dworpsestraat vormt het huis aangeduid met t een hindernis. Het wordt door burgemeester Cornet de Grez aangekocht en nadien doorverkocht aan het gemeentebestuur van Dworp.

De bestaande straat naar Beersel is in lichtgele kleur aangegeven. Het plan voorziet dat ze van "d" tot "e" wordt opgeheven en afgegaan aan de fabriek.

De weide die de gemeente aankoopt van notaris Claes uit Halle, omvat de rood gekleurde percelen aangegeven met "o", "n", en "b". Op het perceel "n" wordt de pastorie gebouwd en op perceel "b" de nieuwe kerk.

a. Onderhandelingen met gravin de Mérode.

Het belangrijkste objectief is, te bekomen dat gravin de Mérode-Westerloo - prinses van Arenberg - de percelen "s", "r" en "p" afstaat in ruil voor het afschaffen van een weg tussen Zittert en Kesterbeek. Het is een openbare weg die door haar domein loopt en die vervangen wordt door de nieuwe straat naar Kesterbeek.

Het belangrijkste deel van het traject van deze nieuwe straat naar het nieuwe kerkhof en doorlopend tot Kesterbeek, loopt doorheen het goed van de gravin. Wil de gemeente een gunstige regeling bekomen dan moet, volgens notaris Claes, met grote diplomatie onderhandeld worden met de gravin.

Secretaris Donaat Lemaire stuurt haar een brief waarvan we hierna de vertaling van de voornaamste elementen weergeven.

"Mevrouw de gravin,

De oprichting van een nieuwe parochie in Lot, gehucht van Dworp, legt onze gemeente niet alleen zware financiële lasten op, maar ook belangrijke administratieve moeilijkheden. Inderdaad, onze kerkfabriek bezit geen kapitaal meer: alle beschikbare middelen werden ingezet voor de bouw van onze nieuwe kerk en de middelen die overblijven zijn amper voldoende voor het onderhoud van de cultus.

Ons gemeentelijk budget zal dus, overeenkomstig de wet, de ontoereikendheid van de middelen van de kerkfabriek moeten tegemoetkomen.

Anderzijds is het vanzelfsprekend, dat de oprichting van een kerk in het gehucht Lot, als resultaat een grote waardevermeerdering van de bebouwde kavels en een betekenisvolle toename van de bevolking zal meebrengen.

Het gehucht Lot is door de Zenne, de spoorweg en het kanaal afgesneden van Sint-Pieters-Leeuw. Het ligt midden een overstromingsgebied, wat ons weinig ruimte biedt bij de keuze van een aanvaardbare locatie voor een kerk en een pastorie.

Ons doel is, langs een brede en goed verharde weg, gronden te voorzien waarop, in overleg met de geïnteresseerden, nieuwe gebouwen kunnen worden opgericht.

Dit alles is dus afhankelijk van uw aanvaarding van onze voorstellen. We hebben al enigszins rekening gehouden met uw instemming bij de onderhandelingen met de andere eigenaars...."

Verder wijst de secretaris handig op het financieel voordeel dat de

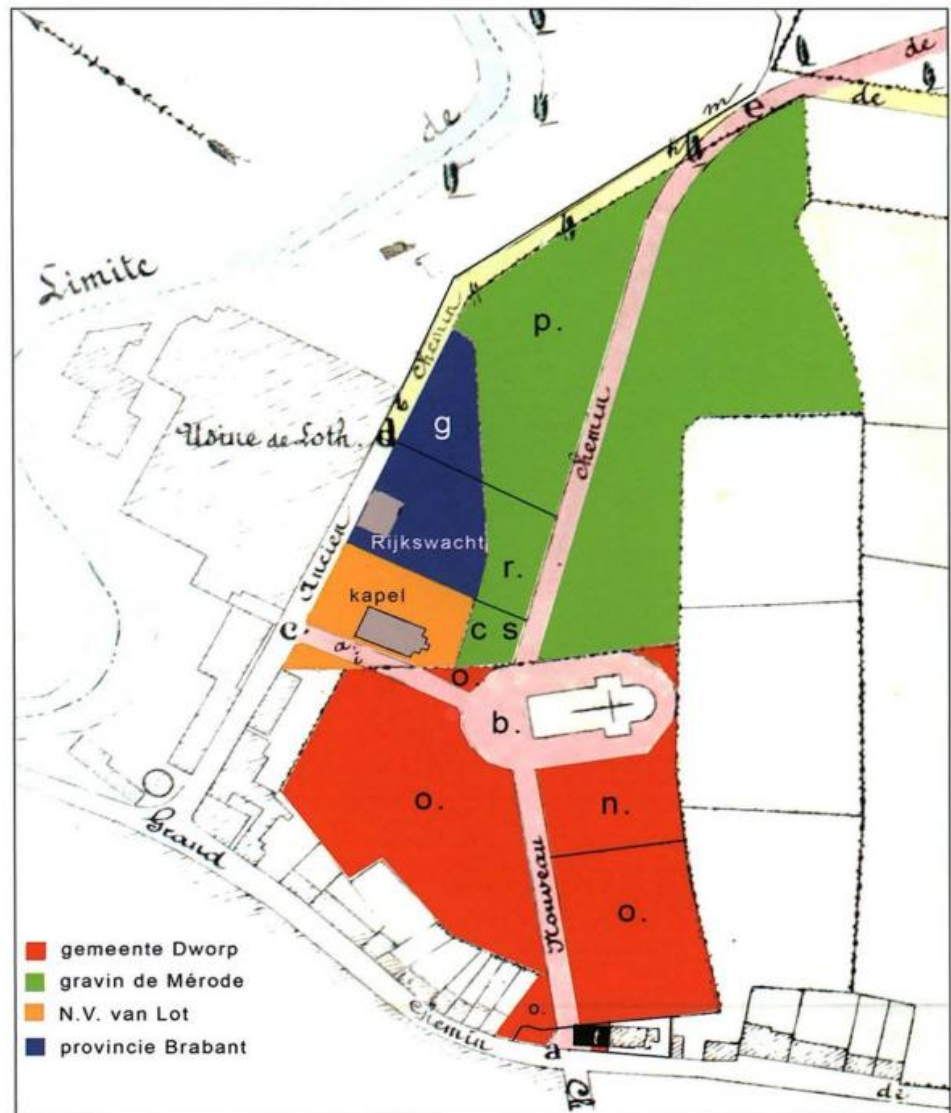
gravin zal hebben door mee te stappen in het plan van de gemeente.

Hij stelt de goedkeuring door de gemeenteraad en door de hogere instanties volledig afhankelijk van haar goedkeuring.

Hij gaat verder met het uitdiepen van de voorstellen:

"Volgens onze plannen doet u gratis afstand aan de gemeente Dworp:

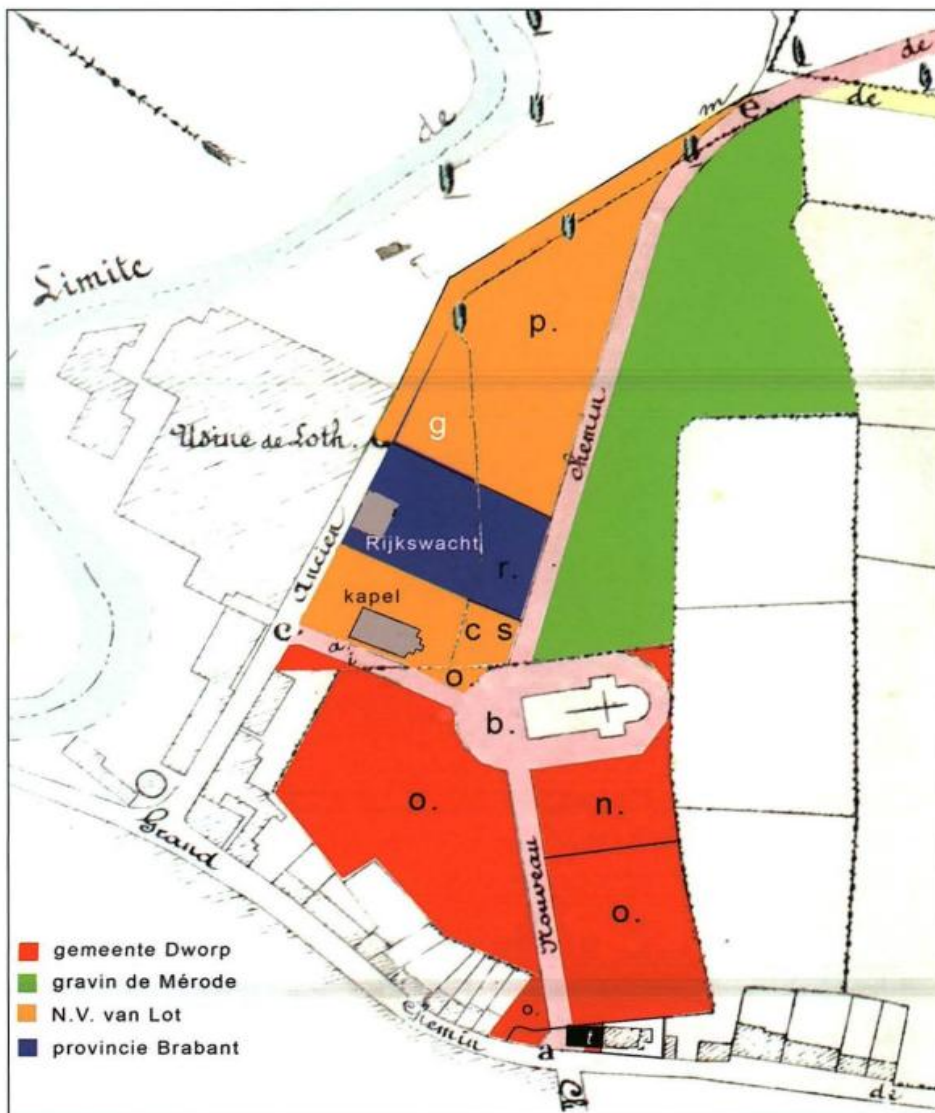
1. 23 aren, volgens bijgaand plan, in uw weide, groengekleurd onder de letter M en bestemd voor de aanleg van de grote verbindingsweg;
2. het perceel C (6 a 25 ca) dat ons dienstig is in het algemeen project en dat we laten aansluiten aan de openbare weg;

Plan van de koop- en ruiloperatie - situatie vóór de operatie.

3. het perceel F (13 a 50 ca) dat we aan de provincie afstaan, die ons op haar beurt het perceel G afstaat, bestemd voor de Naamloze Venootschap, die van ons ook het perceel H ontvangt (afgeschafte weg) en die ons op hun beurt het perceel A afstaat;
4. u zal tenslotte aan de gemeente gratis afstand doen van een perceel van ongeveer 60 aren op de hoogte in de richting van Dworp, in akkoord met de medische commissie van de provincie, voor de inrichting van een kerkhof.

Mits de afstand van deze vier percelen met een totale oppervlakte van 1 ha 2 a en 75 ca, en de verkoop aan de NV van het perceel P voor ongeveer 5.040 fr., zal u 1 ha 56 a bouwgronden met 230 meter gevelbreedte die uitgeven op de nieuwe kerk realiseren.

Plan van de koop- en ruiloperatie - situatie na de operatie.

De nieuwe straat zal een breedte hebben van 10 m. De constructies zullen toegelaten worden op 1 meter van de straat. De werkelijke breedte zal dus in werkelijkheid 12 m bedragen."

Verder verduidelijkt de secretaris, dat het plan de gravin vele voordelen zal opleveren:

"Zonder de meerwaarde in rekening te brengen die de aanleg van het kerkhof meebrengt voor uw hoger gelegen gronden, noch deze die voortvloeit voor uw gronden langs de weg van Lot naar Dworp, becijferden wij het resultaat van de ganse operatie als volgt: de huidige weide 2 ha 62 a kan en zal in de toekomst, gezien de geringe kwaliteit, slechts een beperkte landbouwwaarde hebben. Het deel gelegen langs de huidige weg is verwijderd van de dorpskern en is er van gescheiden door de Rijkswacht en het grote weefgebouw, wat een ongemakkelijke omgeving is. Wij menen dat u nooit enig aanbod kreeg in deze omgeving.

We kunnen de waarde van deze weide van 2 ha 62 a, vastleggen op 16.000 fr. wat tegen 3% een opbrengst oplevert van 480 fr.

De realisatie van ons plan zal aan deze weide de waarde geven van 32.040 fr. middels:

- 1. gratis afstand aan de gemeente van 42 a 75 ca (MCF van het plan);*
- 2. verkoop aan de NV van 63 a = 5.040 fr.;*
- 3. minimum waarde van 18.000 fr. per ha van de 230 meter gevelbreedte met een inhoud van 1,56 ha zijnde 27.000 fr..*

Indien we hier de benaderende waarde van 3.000 fr. voor de 60 aren - geschonken aan de gemeente voor de aanleg van het kerkhof - aftrekken, blijft er een toekomstige waarde van 29.000 fr. over, wat een meerwaarde oplevert van 13.000 fr. indien u onze plannen aanvaardt."

Donaat Lemaire eindigt de brief met een lange en zeer beleefde slotformule.

Op 17 mei 1896 brengt de notaris schriftelijk verslag uit over zijn onderhoud met gravin de Mérode-Westerloo. Hij deelt mee dat ze alle voorstellen aanvaardt behalve voor de verkoop van een hoekje grond aan de overkant van de kerk. De verkoopprijs hiervoor legt ze vast op 2.000 fr.

Ze staat aan de gemeente de grond (in het Zittertbos) af nodig voor de aanleg van het kerkhof en van de straat en voor het kruispunt met de weg naar Beersel. Dit evenwel onder de volgende voorwaarden:

- 1. dat alle bomen op de verkochte of afgestane gronden haar eigendom blijven;*
- 2. dat het wegje dat van Kesterbeek komt opgeheven wordt;*
- 3. dat de gemeente een overeenkomst afsluit met de heer*

Lefevre, huurder van de jacht, zodat de huurceel niet ingetrokken wordt en hij geen vermindering (van betekenis) van het aantal (aan de gravin te leveren) konijnen vraagt.

Tenslotte voegt de notaris er nog aan toe: *"indien de gemeente haar voorstellen aanvaardt, zal de gravin een gift doen van 2.000 fr. voor de bouw van de kerk."*

In blauw potlood staat op het vel papier vermeld: *"deze voorstellen werden via ons schrijven van dezelfde dag geweigerd"*. Dus toch wel durf van mijnheer de graaf.

Op 24 mei 1896 laat de notaris weten dat de gravin instemt met de tegenvoorstellen van de burgemeester. Ze staat dus zonder kosten het perceel aan de overzijde van de kerk (groot 6 a 25 ca) af. De 2.000 fr. moeten haar dus niet betaald worden.

b. Onderhandelingen met de NV van Lot.

De onderhandelingen met de S.A. de Loth, ook *"de fabriek"* genoemd, zijn alleen bewaard in een ontwerp van brief van secretaris Lemaire aan de N.V. van Lot, dat omstreeks 6 februari 1896 opgesteld werd.

"Mijne heren,

Wij hebben aan de afgevaardigde beheerder een project overhandigd dat als doel heeft een kerk, een pastorie en een kerkhof op te richten in Lot.

Zoals u kan vaststellen houdt het plan rekening met de te verwachten toename van de bevolking in Lot. Lot, dat een belangrijke industrie heeft en een station op enkele mijlen van Brussel. Lot, dat op termijn een zelfstandige gemeente zal worden. Daarom is het nodig een algemeen plan te verwezenlijken dat voorziet in brede straten, de nodige gronden voor openbare diensten en waarvoor we aan de eigenaars volle medewerking vragen. In een gebied, als overstromingsgebied van de Zenne, is dat een gewichtige opgave.

Vandaar het voorgestelde plan dat ook aan uw bedrijf grote voordelen zal geven.

...

Voorstel:

- *Afstand aan de gemeente Dworp van ongeveer 6 a voor de aanleg van de nieuwe straat door de grond van de kapel. De hoek bouwgrond van de gemeente zal aangekocht worden door de fabriek tegen een prijs die bij de latere verkaveling gangbaar zal zijn.*
- *De fabriek krijgt achter de kapel een stuk grond "s" als tegenwaarde voor de 13 a 50 c die ze voorheen aan de Provincie afstond voor de bouw van een Rijkswachtpost. De fabriek krijgt gratis van de gemeente de 14 a grond, ontstaan uit de opheffing van de openbare weg van d naar e. Ze krijgt deze weg met de huidige bestaande inbegrepen.*

- *De fabriek zal van de gravin de Mérode, tegen een prijs die niet hoger zal liggen dan 9.000 fr. de ha, een stuk weide kunnen kopen met een oppervlakte van ongeveer 63 a gelegen tussen de oude en de nieuwe straat naar Beersel en het perceel toebehorend aan de provincie."*

Voorzieningen voor de aanleg van een nieuw kerkhof.

Op 24 juni 1896 is er een plan voor het kerkhof en wordt de procedure commodo et incommodo gestart. Het geplande kerkhof is 55 a en 96 ca groot. Het is gepland in het "Zittertbos" dat toebehoort aan de gravin de Mérode.

De keuze van het terrein, die onderworpen is aan een gunstige beoordeling door de medische commissie van de provincie, wordt als volgt omschreven: *"aangezien we geen geschikt terrein vonden in de vallei, hebben we met de afgevaardigde van de medische commissie van de provincie een stuk grond in de helling gezocht. Ook hier kon geen geschikte ondergrond (op minder dan 2 m diepte) gevonden worden. Alleen in het bos waren de voorwaarden vervuld. De grond ligt op ongeveer 900 m uit de dorpskern, kant Dworp. Deze keuze is uitstekend."*

Op 24 juni 1896 wordt een informele nota gezonden naar het gemeentebestuur van Sint-Pieters-Leeuw, teneinde hen in te lichten over hun aandeel in de kosten bij de oprichting van het nieuwe kerkhof. Hierin wordt vermeld dat de bouw van de afsluiting en van het dodenhuisje op het nieuwe kerkhof begroot worden op 12.000 fr.. De kosten ten laste van de gemeentebesturen wordt geraamd op 2.000 fr..

Pas op 30 juli 1896 schiet de burgemeester van Leeuw wakker. Vanuit Klein-Bijgaarden, waar hij woont, laat hij weten dat de gemeenteraad nu niet kan samengeroepen worden omdat: *"iedereen bezig is met de oogst"*.

De goedkeuring van Sint-Pieters-Leeuw komt er uiteindelijk op 22 augustus 1896.

De aanbesteding voor de aanleg van het kerkhof wordt gepubliceerd en de aanbiedingen worden geopend op 20 september 1897.

Er zijn drie gegadigden:

Fauconnier Alphonse uit Woutersbrakel	14.920 frank
Springael Laurent uit Dworp	15.270 frank
Wastiau Guillaume uit Dworp	15.240 frank

Het college van burgemeester en schepenen kent in de vergadering van 19 oktober 1897 de werken toe aan aannemer Alphonse

Fauconnier uit Woutersbrakel. Er staan nogal wat bomen op het terrein. De aannemer vraagt voor het ontwortelen van de hoogstammen een supplement van 140 frank.

Als opzichter voor de werken wordt op 23 juni 1897 Sebastiaan Van Mulder aangeduid. Hij is meester metser en heeft veel ervaring in de industriële bouw. We mogen aannemen dat de aanvang van de werken rond deze tijd plaatsvond.

De definitieve oplevering van de werken heeft pas plaats op 11 april 1899. Samen met nog enkele aanvullende werken en wat intresten, wegens te laat betalen, wordt de realisatie van de werken afgesloten voor een bedrag van 15.620 frank.

Op 15 september 1911 wordt André Decoster aangesteld als grafdelver.

De eerste concessie op het kerkhof wordt aangekocht door Joseph Huysmans voor een oppervlakte van 13 m² (besluit van 21 september 1911). Op deze centraal gelegen plaats staat nu nog altijd de familiekapel.⁽⁵⁾

Verkoop van bouwgronden in Lot.

Op dinsdag 27 december 1898 verkoopt notaris Possoz van Halle in de herberg van Josephus Vandergucht (Steenweg van Loth naar Dworp, nu de Dworpsestraat in Lot) in opdracht van het gemeentebestuur van Dworp een reeks bouwgronden.

De gemeente Dworp is er vertegenwoordigd door de schepenen Petrus Josephus Peetroons en Joannes Baptista Everaerts, beiden rentenier.

Eerste groep kopen:

- drie percelen grond in wijk A nummers 18w, 19h en 19i. Samen hebben ze een oppervlakte van 1 ha 40 a 76 ca;
- 7 bouwgronden, elk 2 a 80 ca gelegen in de Nieuwestraat, nu de Emiel Debusscherstraat;
- 1 bouwgrond op de hoek van de Nieuwestraat 1 a 79 ca groot;
- 3 bouwgronden uitgevende op de Plaats voor de kerk respectievelijk 2 a 12 ca, 3 a en 3 a groot;
- 1 bouwgrond op de hoek van de Nieuwe Baan van Beersel naar Lot, nu de Pastoriestraat 2 a 80 ca groot;
- 5 bouwgronden elk 2 a 80 ca gelegen in de Nieuwe Baan van Beersel naar Lot, nu de Pastoriestraat;
- 6 bouwgronden gelegen in de Nieuwe Baan van Beersel naar Lot, nu de Pastoriestraat respectievelijk 3 a 70 ca, 3 a 40, 3 a 10 ca, 2 a 78 ca, 2 a 9 ca en 1 a 72 ca groot.

Deze 23 kopen worden in het kadaster vermeld onder Sectie A nummer 18w2.

Verder:

- 3 bouwgronden gelegen aan de hoek van de Nieuwe Baan van Beersel naar Lot, nu de Pastoriestraat, en de Steenweg van Loth naar Dworp, nu de Dworpsestraat, met een grootte van respectievelijk 1 a 14 ca, 1 a 7 ca en 94 ca.

Deze 3 kopen worden in het kadaster vermeld onder Sectie A nummer 19h.

Verder:

- 7 percelen grond (ingesloten) van respectievelijk 2 a 77 ca, 5 a 52 ca, 5 a 12 ca, 5 a 52 ca, 4 a 94 ca, 3 a 78 ca en 3 a 49 ca groot.

Deze 7 kopen worden in het kadaster vermeld onder Sectie A nummer 18w2.

Verder:

- 1 bouwgrond gelegen aan de hoek van de Nieuwe Baan van Beersel naar Lot, nu de Pastoriestraat, en de Steenweg van Loth naar Dworp, nu de Dworpsestraat, met een grootte van respectievelijk 1 a 34 ca groot;
- 1 bouwgrond uitgevend in de de Steenweg van Loth naar Dworp nu Dworpsestraat 5 a 34 ca groot;
- 12 bouwgronden elk ongeveer 3 a 30 ca groot.

Deze 14 kopen worden in het kadaster vermeld onder Sectie A nummer 19i.

Alle gronden zijn eigendom van de gemeente Dworp, gekocht op 4 augustus 1897 van Olga Princes Galatzin de weduwe van Ferdinandus Graaf Cornet de Grez, voor notaris Claes te Halle en het grootste deel ook gekocht op 4 augustus 1897 van notaris Claes uit Halle, voor notaris de Caritat de Peruzzis te Halle.

Een bijzonderheid in de verkoopsvoorwaarden is de vermelding dat tussen de percelen 34 en 35 een waterput bestaat die dienstig is voor de kopers van deze percelen en voor de aanpalende eigendom van Hieronymus Degreef. Elke eigenaar dient met eigen loden buizen het water te putten (boorput bestond al in 1866).

De kopers zijn:

1. Koop 1 - 1.000 frank voor Joanna Borremans herbergierster weduwe Carolus Algoet;
2. Koop 31 en 32 - 1.300 frank voor Michel Springael herbergier en meesterplakker. Hij koopt de twee stukken die nadien werden verdeeld over twee aanpalende eigenaars, Michel Springael en zijn vrouw Joanna Berael zelf en een ander deel voor Guilielmus Hofmans en zijn echtgenote Philomena Depyper.
3. Kopen 9, 10, 11, 27, 28, 29, 30 en 33 voor 5.850 frank door Guilielmus Huysmans grondeigenaar en koopman in hout uit Lot (Sint-Pieters-Leeuw), echtgenoot van Alexandrina Van Heffen.

De bouw van de nieuwe pastorie.

De locatie van de fabriekskapel aan de overzijde van de grote wolspinnerij, is bepalend voor het zoeken van een inplantingsplaats voor een nieuwe pastorie.

Notaris Claes uit Halle, die achter de kapel een belangrijk stuk weidegrond bezit, is bereid deze aan de gemeente Dworp te verkopen om er een kerk en een pastorie op te bouwen.

Het bouwen van een pastorie moet wel met voorrang gebeuren aangezien de pastoor niet over een aangepaste woning beschikt.

Begin 1897 wordt architect Henri Jacobs aangezocht een ontwerp te maken.

Op 20 april 1897 levert hij een plan af dat door de burgemeesters van Dworp en Sint-Pieters-Leeuw en hun secretarissen wordt geïseerd.

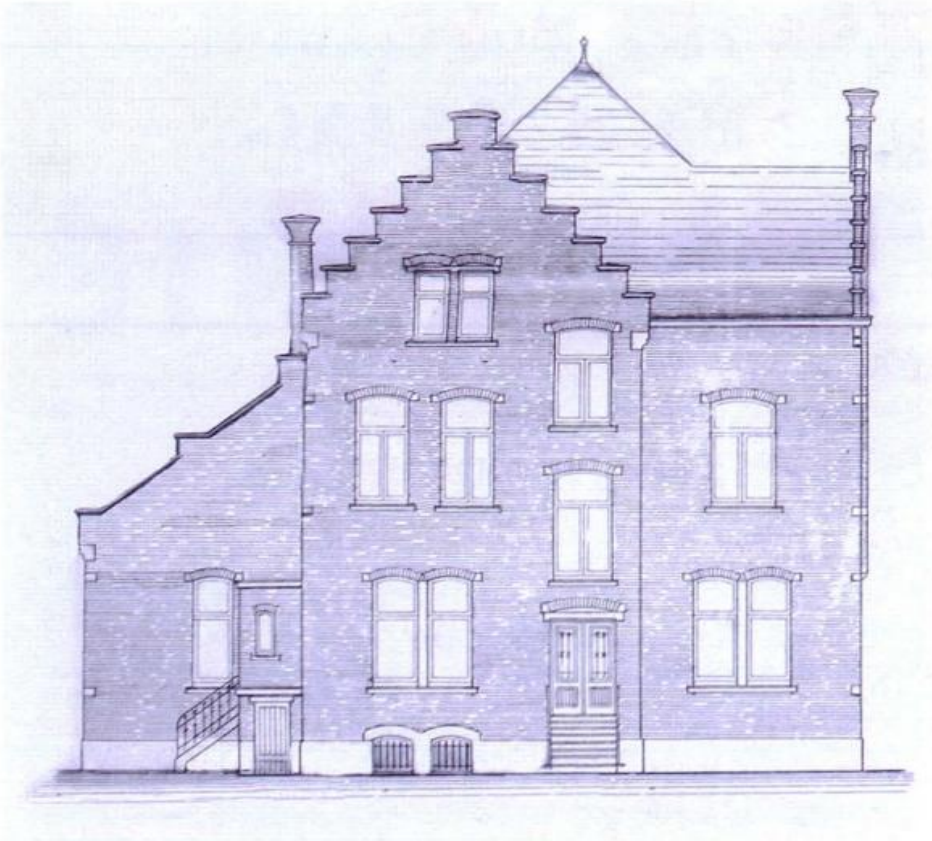
De voorziene totale kostprijs volgens bestek van de architect bedraagt: 28.585,50 frank, honoraria van de architect, toezichtkosten, toewijzingskosten en taksen inbegrepen.

Op 1 mei 1897 laat Sint-Pieters-Leeuw weten dat de kosten blijkbaar hoger uitvallen dan voorzien. Burgemeester Wittouck vraagt, vooraleer het dossier in de gemeenteraad voor te leggen, te preciseren wat het aandeel (via subsidies) van de hogere overheid zal zijn. Uiteindelijk haalt de burgemeester zijn slag thuis. Het initieel aandeel van 4000 frank wordt strikt behouden en alle meerkosten worden gedragen door de hogere overheid via extra subsidies.

Op 17 december 1897, in voorbereiding van de aanbesteding, laat de gouverneur aan de gemeentebesturen van Dworp en Sint-Pieters-Leeuw weten, dat het plan en de bestekken van de nieuwe pastorie op de gemeentehuizen ter beschikking gesteld moeten worden van de geïnteresseerde aannemers. In hetzelfde schrijven deelt hij mee dat zowel de subsidie van het Provinciebestuur als die van het Ministerie van Justitie elk 20% bedragen van de kost van de toewijzing.

De aanbiedingen die in het parochiearchief werden bewaard zijn die van:

- Pierre Joseph Adrians - Waterloo: 33.493,00 frank;
- Oscar Leclercq en Vict. Mosselman - Sint-Gillis: 34.425,00 frank;
- Alphonse Fauconnier uit Woutersbrakel: 30.870,00 frank;
- Guillaume Wastiau uit Dworp: 30.840,00 frank;
- Pierre Dalque en Philippe Ghysels uit Halle: 32.950,00 frank.

Blauwdruk van een achtergevel van het plan van de pastorie - Henri Jacobs.

Op 9 februari 1898 maakt de arrondissementscommissaris het gemeentebestuur van Dworp het proces-verbaal van de opening van de aanbestedingen over Wastiau uit Dworp wint de aanbesteding, de meerkost t.o.v. het bestek bedraagt 2.254,50 frank. Er wordt op gewezen dat de resterende 60 % van de kosten zullen verdeeld worden tussen de gemeenten Dworp en Sint-Pieters-Leeuw a rato van het aantal inwoners.

Op 20 februari 1898 stelt het gemeentebestuur van Dworp Guillaume Wastiau officieel aan als aannemer.

Na de gebruikelijke discussies over wie wat betaalt, wordt uiteindelijk volgende verdeling overeengekomen:

• voor de provincie:	
1/5 + 1298,20 frank extra subsidie:	7.466,21 frank
• voor de staat (idem):	7.466,21 frank
• voor Sint-Pieters-Leeuw:	4.000,00 frank
• voor Dworp:	11.907,68 frank
• Totaal:	30.840,00 frank

Omdat Sint-Pieters-Leeuw al vanaf de eerste onderhandeling weigerde meer dan 4.000 frank in te brengen, besloten de provincie

PROVINCIE BRABANT

BOUWING

EENER

PASTORIE

te Loth, onder D'Worp en Sint-Pieters-Leeuw

AANBESTEDING

De zitting voor de opening der aanbiedingen voor de bouwning eener pastorie te Loth, aangekondigd als moettende plaats hebben op het Provinciaal Bestuur, Eikstraat, 22, op vrijdag 7 januari 1898 IS UITGESTELD OP VRIJDAG 21 DERZELFDE MAAND te 10 ure 's morgens.

De aanbiedingen, op gezegeld papier, zullen gestuurd worden aan den Heer Gouverneur van Brabant, als aanbevolen brieven, ter post besteld den 17 januari 1898, ten laatste.

Zij zullen onder twee omslagen worden geplaatst.

Het binnenste omslag zal de woorden dragen : • Aanbieding voor de herstellingswerken der pastorie van Loth. •

Het buitenste omslag zal het adres dragen en de woorden : • Aanbieding voor de onderneming van openbare werken (pastorie). •

Deze aanbiedingen zullen vergezeld gaan van een ontvangstbewijs bestaande de storting op de Nationale Bank of op één harer agentschappen, van de geheelheid of ten minste van de helft van den vereischten borgtocht die bepaald is op 2,000 franks.

WANNEER HIJ DEZE STORTING ZAL DOEN, ZAL DE ONDERNEMER MOETEN VERKLAREN DAT DE WERKEN AANBESTEED WORDEN VOOR REKENING DER GEMEENTE D'WORP.

De enkosten van zegel, registratie, plakbrieven en berichten in de dagbladen, zullen ten laste zijn van den ondernemer. Deze laatste zal bovendien, op het eerste verzoek hetwelk hem daartoe zal gedaan worden, op de Nationale Bank of op een harer agentschappen, in den naam der provincie Brabant, de afhouding storten die vereischt wordt door art. 8 van het provinciaal reglement op de provinciale bouwkundigen, in dagteekening van 1er augustus 1885.

Deze afhouding is van 2 t. h. op den prijs der aanbesteding.

Zij zal verminderd worden indien de 2 t. h. het 10^e der provinciale toelage overtreffen.

De lastvoorwaarden, de maattabel en het bestek, dit laatste beloopende fr. 28,585-50, berusten op het provinciaal Bestuur, alsmede in de bureelen van het gemeentebestuur van D'Worp.

Het artikel 5 der wet van 6 juli 1891 op het patentrecht houdt :

• Zal zonder uitwetsel zijn, het bod voor aanbestedingen gedaan bij openbare besturen door naamloze of samenwerkende genootschappen, waarbij niet zou gevoegd zijn een getuigschrift afgeleverd door de griffie der rechtbank van koophandel binnen 't rechtsgebied waartoe de aanbiedende maatschappij behoort, en bewijzende dat de wetsbepalingen betreffende de afkondiging van 't bilan en des noods van de lijst der leden werden nageleefd gedurende 't voorgaande jaar of sedert de oprichting der maatschappij indien deze sedert min dan een jaar tot stand kwam. •

Brussel, den 23 december 1897.

De Gouverneur,

Aug. VERGOTE.

Bruxelles. — Typ. et lith. E. GUYOT.

Aanplakbiljet van de aanbesteding van de pastorie.

Je soussigné, Guillaume Wastiau, entrepreneur résidant à Tourneppe, faisant élection de domicile à Loth chez Joseph Denayer, m'engage sur mes biens, meubles et immeubles, à exécuter à forfait, pour le prix global de trente-mille huit cents quarante francs, les travaux de construction d'un nouveau presbytère à Loth, conformément aux plans, métré, clauses et conditions du cahier des charges approuvé par la Députation permanente de Brabant pour l'entreprise de ces travaux, dont je déclare avoir pris parfaitement connaissance.

Tourneppe, le 17 janvier 1898
L'Entrepreneur
G^m Wastiau

Aanbestedingsbrief van Guillaume Wastiau dd. 17 januari 1898.

en het ministerie de meerwaarde die Sint-Pieters-Leeuw zou moeten betalen (t.o.v. de eerste raming) en een evengroot deel voor Dworp aan de subsidies toe te voegen. Sint-Pieters-Leeuw had geargumenteed dat indien het meer moest betalen dan 4.000 frank, Dworp maar diende af te zien van de bouw van een nieuwe pastorie op haar grondgebied.

Op 4 april 1898 wordt de opzichter aangesteld. We mogen aannemen dat dit samenvalt met de aanvang der werken.

Een bestek van bijkomende werken voor 1296,56 frank wordt op 15 januari 1899 door de architect ingediend en op 22 februari door het gemeentebestuur van Dworp goedgekeurd.

Op 7 februari 1899 laat de gouverneur aan Dworp weten dat de bestendige afvaardiging van de provincie de eindafrekening subsidieert met een bedrag van 3.733,10 frank.

Op 11 april 1899 heeft de voorlopige oplevering van de werken plaats.

Aanwezig zijn provinciearchitect Dumortier, architect Jacobs en de twee burgemeesters Cornet de Grez en Wittouck.

Er zijn nogal wat opmerkingen:

- nazien van alle sloten;
- herzien van alle plinten in de kelder;
- behangen van de muren;
- bevestigen van de houten vloeren en schilderen met de voorziene verf;
- herpolijsten van alle marmer;
- nazien van de houten vloeren op de verdieping;
- vervangen van een schouwelement op de zolder;
- aandachtig nazien van de daken (schaliën en zinkwerk);
- met planken afdekken van de gootleiders;
- bevestigen van de trapleuning op de zolder;
- vervolledigen van het cementeren van de plint op de achtergevel;
- nazien van de verbindingen tussen cementbedekkingen in de kelder;
- nazien van alle voegen tussen de arduinstenen;
- de kunststeen plaatsen bij de kelderramen;
- nazien of de eerste trap van het perron aan de achtergevel moet vervangen worden;
- de trek van de keukenschouw verzekeren.

Drie prentkaarten van de pastorie rond de eeuwwisseling.
 In een oude kalender lezen we over deze foto's: "Zo is de pastorie-omgeving ongeveer in niets meer te herkennen. Er valt hier alleen de toen gloednieuwe pastorie te zien, omringd door veel bomen en struikgewas. Achteraan links een gebouwencomplex, het houtkot of houtmagazijn van Huysmans, waar "den Dikke" zijn bomen deed zagen. Die houtzagerij stond ongeveer aan het begin van de huidige Zennestraat.
 Vroeger vond men hier alleen tamelijk rotte weiden. Ene Nonkel Jef wou er zelf eens bootje varen na een overstroming. 't Moet in de jaren 1875 of zo geweest zijn. Het roeituigje was 'n oude afgedankte bierton. Nonkel strandde in 't nat, zakte in de vuile modder en geraakte moeilijk op de begane grond. Hij verloor kuip en spade, die hij als roeispaan gebruikte. Vaarwel nu moerasputten van vroeger!"

Op 29 juli 1898 ontvangt aannemer Wastiau de eerste 1.000,00 frank. Tot 11 april 1899, datum van de voorlopige oplevering wordt hem, in schijven, 23.933,00 frank uitbetaald.

Daarna, tot de definitieve oplevering in april 1900, ontvangt hij, altijd in schijven, nog 6.880,18 frank.

Verder zijn er uitgaven voor de opzichter Van Mulder 8 maand à 125 frank = 1.000 frank.

Rekening gehouden met enkele kleine kosten, komt de totale uitgave voor de bouw van de pastorie uiteindelijk op: 33.048,18 frank.

In 1937 is er sprake van een uitbreiding van de tuin van de pastorie. Wijlen Joseph Vandergucht, voormalig secretaris van de kerkfabriek, zou destijds de intentie laten blijken hebben dat een stuk grond achter de pastorie door zijn erfgenamen zou geschonken worden aan de kerkfabriek. Na verschillende pogingen van de pastoor wordt in 1943 vastgesteld dat deze belofte niet ingewilligd wordt. In ieder geval pleit de pastoor ervoor de hof van de pastorie te laten afsluiten, wat ook gebeurt.

De pastorie wordt verwarmd met kolen. In Lot zijn kolen immers gemakkelijk te bevoorraden. Na Wereldoorlog II is dat anders. In 1946 is er uitgesproken kolenschaarste. Daarom worden er twee gasradiatoren geïnstalleerd. Eén in het bureau van de pastoor en één in dat van de onderpastoor.

De bouw van de nieuwe kerk.

Op 10 augustus 1904 stuurt het gemeentebestuur van Dworp aan de voorzitter van de kerkfabriek in Lot een brief waarin staat: *"Het gemeentebestuur heeft in de zitting van 8 augustus de rekeningen en het budget van de kerkfabriek goedgekeurd en heeft de wens uitgesproken dat zonder nog langer te wachten een kerk gebouwd wordt in de parochie Lot. De huidige kapel is immers ontoereikend geworden voor de eredienst in een parochie van 3.000 inwoners."*

Er wordt aan toe gevoegd dat de inspanningen van de gemeente voor de aanleg van een kerkhof, een pastorie en nieuwe wegen, lijden onder de huidige situatie.

Op 7 maart 1906 stuurt pastoor Verstrepen een kort briefje naar gemeentesecretaris Donaat Lemaire met de melding dat:

"... de gemeenteraad van Sint-Pieters-Leeuw 20.000 frank gestemd heeft voor de kerk van Lot. Die stemming gebeurde met algemene stemmen en onder het zeggen van iedereen dat "dat hoogst nodig is". Hand & groet, L. Verstrepen, pastoor."

De architect die wordt aangesteld is Henri Jacobs die ook al de pastorie ontwierp en liet bouwen.

Blijkbaar is de architect traag in de realisatie van het ontwerp, want

op 13 april en 23 mei 1906 wordt door architect Jules Brunfaut van de Koninklijke Commissie voor Monumenten telkens aangedrongen de nodige plannen te leveren. Pas wanneer de gouverneur zelf op 4 juli 1906 aandringt, stuurt de architect 's anderendaags zijn plannen door. De reden van de vertraging volgens Jacobs is het feit dat: *“de pastoor van Lot al 2 maanden met verlof is en zich moest uitspreken over de plannen”*.

Op 7 augustus 1906 stelt de heer Langerock, provinciearchitect, een vernietigend rapport op over de plannen van Jacobs. Hierin staat dat:

- de oriëntatie van de kerk is niet conform de liturgische voorschriften;
- de stijl, die 13de eeuws is, kapitelen vereist op de pijlers die de beuken scheiden of ten minste een grafische aanduiding, die het begin van de omlijsting van het hooggewelf aangeven;
- de binnenhogte van het centrale gewelf onvoldoende is, gezien de grote lengte en breedte van de middenbeuk;
- de daken van de zijkanten en van de kapellen te laag zijn;
- de toren beter één verdieping verhoogd zou worden;
- de houten kroonlijst aan de voet van de torenspits ongewenst is;
- de hoogte van de doopkapel verminderd moet worden;
- er te overvloedig gebruik gemaakt is van bouwstenen met grote verbanden;
- de dikte van de muren moet herzien worden, evenals de profielen van de steunberen die de gewelven moeten stutten;
- er meer voorzorgen moeten genomen worden inzake de funderingen;
- de schouwen voor de verwarming boven het dak moeten uitsteken;
- er betere ventilatie en een bliksemafleider moeten voorzien worden.

De architect laat ook uitschijnen dat een kerk van deze vorm en omvang ongeveer 127.159 frank zal kosten. Ook de Commissie voor Monumenten sluit zich later aan bij het negatieve standpunt van de provinciearchitect.

Hierdoor ontstaat er grote onzekerheid over de haalbaarheid van het project. Er wordt zelfs geopperd dat er een kerk zonder toren kan gebouwd worden. Deze zou dan pas later aan de kerk kunnen worden aangebouwd.

De onzekerheid over de financiering is echter dermate groot, dat de burgemeester van Dworp aan zijn secretaris Donaat Lemaire opdracht geeft een brief te sturen naar de pastoor van Lot (brief van 29 januari 1907), om hem verduidelijking te vragen over volgende aspecten:

- welke zijn de fondsen waarover men met zekerheid beschikt;
- zal de kerkfabriek al of niet beroep doen op de gemeentekas;
- worden de plannen aangepast, en zo ja, hoe dat zal gebeuren;
- of de optie, de bouw aan te vatten zonder de toren, en die pas later op te richten wanneer er meer middelen zullen ter beschikking zijn, aangehouden wordt.

Verder wordt gewezen op het feit dat het voor de gemeente zeer moeilijk is stappen te ondernemen, aangezien het gemeentebestuur van Dworp geen enkele informatie krijgt van de pastoor. Cornet de Grez laat mededelen dat een aantal personen bereid zijn kapitaal ter beschikking te stellen, onder de vorm van een lening. Dit intern briefje van de burgemeester aan zijn secretaris, gestuurd rond Nieuwjaar, sluit hij af als volgt:

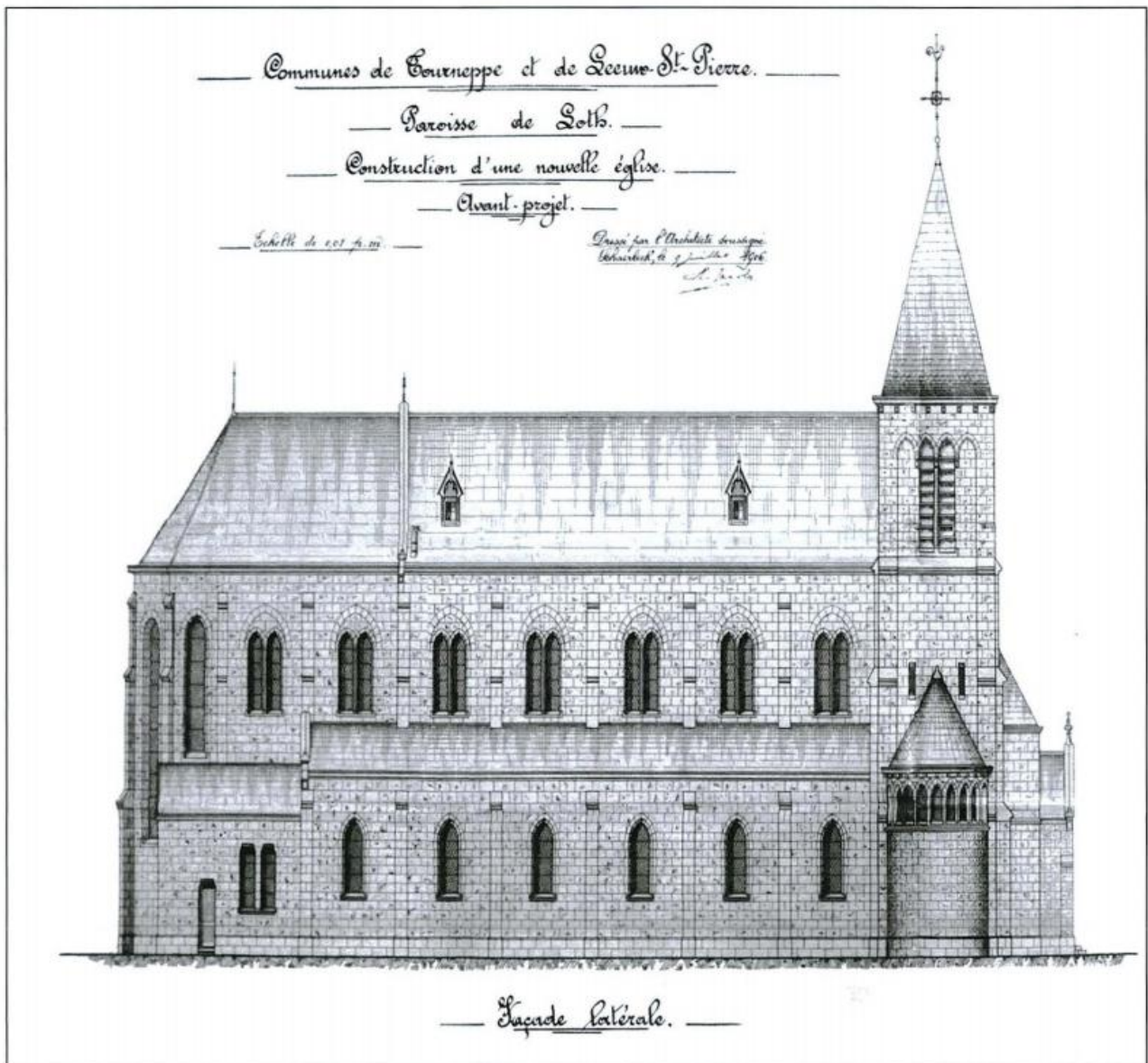
"Je ne veux quitter la plume sans vous souhaiter ainsi qu'à Madame Lemaire, un bon hiver, bonne santé et entière prospérité pendant mon absence et vous donnerai des nouvelles sous peu. Bien cordialement à vous, Cte Cornet de Grez."

Op 4 mei 1907 laat architect Jacobs de pastoor weten dat de burgemeester van Dworp er bij hem op aandringt dat hij zo snel mogelijk de aangepaste plannen voor de nieuwe kerk moet indienen. In dat voorstel moet de totale kostprijs beperkt worden tot ongeveer 105.000 frank. Volgens de architect is dat slechts mogelijk indien de beuk naar de voorgevel toe en de toren pas in een latere fase gebouwd worden.

Op 15 juni 1907 stuurt de architect zijn bevindingen over de aanpassingen naar burgemeester Cornet de Grez. Hij laat weten dat een uitvoering, conform de aanbevelingen van de commissie, minstens 140.000 frank zal kosten, de kanteelversieringen niet inbegrepen. Voor de funderingen moet dan nog extra 25.000 frank toegevoegd worden. Daarenboven zijn de prijzen van de bouwmaterialen, vergeleken met die voor de bouw van de kerk van Dworp, met 35 % gestegen. Hij besluit met de laconieke zin: *"om tot de gevraagde prijsbeperking (105.000 frank) te komen zou men een kapel van beperkte afmetingen moeten bouwen"*.

Op 20 juni 1907 laat Jacobs aan de pastoor weten dat, omwille van een gebrek aan overleg, hij verplicht is het project stop te zetten. Daarmee is dan ook het hoofdstuk Jacobs definitief afgesloten.

Op 13 juli 1907 betaalt de kerkfabriek 3.000 frank aan de architecten Chrétien Veraart (6) en Herman Lemaire (7) (zoon van secretaris Donaat Lemaire), zijnde de helft van het ereloon voor *"la direction générale des travaux de construction de la nouvelle église."*

Het ontwerp voor een nieuwe kerk in Lot van architect H. Jacobs, de ontwerper van de nieuwe pastorie.

Op 3 oktober 1907 dienen de architecten een bestek in voor de nieuwe kerk. Alle onkosten en taksen inbegrepen levert het bestek een bedrag op van 122.667,20 frank.

Op 4 november 1907 wordt het nieuwe project door de pastoor overgemaakt aan de gouverneur. Deze laatste vraagt dat men hem, vooraleer het dossier aan het gebruikelijk onderzoek wordt onderworpen, laat weten welke middelen de kerkfabriek zal aanwenden om de uitgave van 122.667,20 frank te dekken.

Op de zitting van de kerkfabriek van 10 november 1907 worden de beschikbare financiële middelen (in franken) voor de bouw van de kerk opgesomd.

1. Openbare schuld n° 98844 2e srie	20.000,00
2. Openbare schuld n° 102.955 2e srie	300,00
3. Spaarkas n° 1875 4e serie	1.730,11
4. Toelage van Dworp	20.000,00
5. Toelage van St Peeters Leeuw	20.000,00
6. Gift van de Naamloze Maatschappij Loth	10.000,00
7. Verscheidene giften	20.000,00

Deze belopen dus in het totaal 92.030,11 frank.

De kerkfabriek is van oordeel dat, indien de toelagen van de provincie en de staat onvoldoende zijn om het volledige bedrag te betalen, zij bereid is een aanvullende lening, gedekt door de gemeente Dworp, aan te gaan.

Het verslag van de beraadslaging van de kerkfabriek wordt op 14 november naar de gouverneur gestuurd. Omdat het niet goedgekeurd werd door de gemeenteraden van Dworp en Sint-Pieters-Leeuw, moet het, voorzien van de nodige visa, opnieuw opgestuurd worden.

Op 30 december 1907 laat de burgemeester van Sint-Pieters-Leeuw weten dat de raad op 6 maart 1906 een toelage van 20.000 frank goedkeurde op basis van een bestek van 145.000 frank. Nu het nieuwe bestek slechts 122.000 frank bedraagt is de burgemeester van oordeel dat het aandeel van Sint-Pieters-Leeuw proportioneel dient verminderd te worden.

Daarenboven is hij niet akkoord dat de ontbrekende fondsen via een lening worden bijgepast. Omdat de kerkfabriek op termijn toch onvoldoende middelen zal hebben vreest hij dat deze werkwijze zijn gemeente zal verplichten bij te springen met subsidies om het tekort te lenigen.

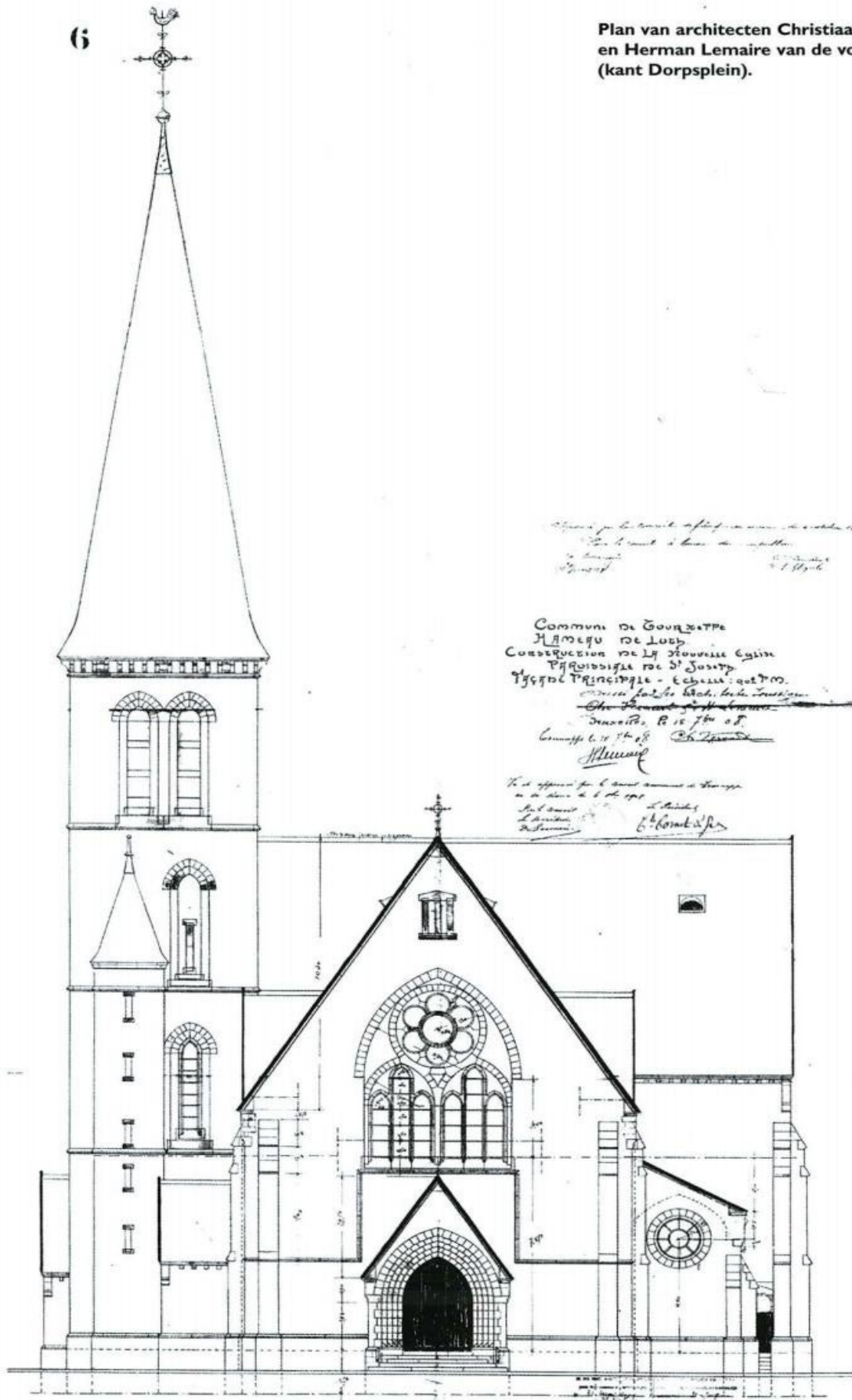
Op 6 februari 1908 tracht de gouverneur een doorbraak te forceren. In een brief aan het college van Dworp laat hij weten dat het geraamde deficit van de kerkfabriek 24.637 frank bedraagt. Hij voorziet een subsidie van 3.000 frank vanwege het ministerie van Justitie, zodat het tekort, ten laste van de kerkfabriek, 21.637 frank bedraagt. Aangezien de gemeente Sint-Pieters-Leeuw een lening van de kerkfabriek afwijst, stelt de gouverneur voor dat: ofwel de gemeente Dworp het tekort zou garanderen of dat de kostprijs van het project naar beneden wordt herzien.

Op deze brief schrijft burgemeester Cornet de Grez het antwoord dat aan de gouverneur gestuurd wordt:

"De toestand is moeilijk voor de kerkfabriek, maar deze zal dit economisch te boven komen omwille van de grote uitbreiding van de parochie. Reden temeer voor Sint-Pieters-Leeuw om - zoals Dworp -

6

Plan van architecten Christiaan Veraart
en Herman Lemaire van de voorgevel
(kant Dorpsplein).

51

tussen te komen zoals we trouwens wettelijk verplicht zijn."

Enkele dagen later laat de gouverneur weten dat de subsidie van 3.000 frank door de minister van Justitie toegekend is. Vervolgens worden de nieuwe plannen ook goedgekeurd door de Koninklijke Commissie voor Monumenten.

De gouverneur heeft blijkbaar vertrouwen in het welslagen van de onderneming want hij geeft toelating de definitieve studie op basis van het goedgekeurde voorontwerp uit te voeren. Hij vraagt evenwel dat, vooraleer de opdracht wordt gegeven, het gemeentebestuur van Dworp wel degelijk bereid is de lening, die de kerkfabriek wil aangaan, te dekken.

Op 25 april laat Sint-Pieters-Leeuw aan de gouverneur nogmaals weten dat het niet meer dan 20.000 frank zal bijdragen. Er is wel geen verder bezwaar tegen een lening door de kerkfabriek, op voorwaarde dat Dworp deze garandeert en er later geen beroep meer zal gedaan worden op Sint-Pieters-Leeuw voor subsidies voor de bouw van de kerk van Lot.

Een aangepast ontwerp, gedateerd op 15 september 1908, van de architecten Chrétien Veraart en Herman Lemaire wordt met inbegrip van de toren op (slechts) 122.667,20 frank geraamd. Technisch is dit nieuw plan volgens de provinciearchitect in orde, alleen wordt voorgesteld de grond waarop gebouwd wordt te verstevigen. Om die reden is, volgens hem, de voorziene som voor de funderingen ontoereikend. De hoofdarchitect voegt wel tussen haakjes toe dat Herman Lemaire niet als architect kan optreden, omdat hij ambtenaar is en dus door de bestendige deputatie niet erkend kan worden.

Op 25 januari 1909 is er een "verlossende" brief van de gouverneur. Hierin laat hij aan het college van burgemeester en schepenen van Dworp weten dat, gezien de belangrijke opofferingen die de lokale besturen doen teneinde de parochie van Lot te voorzien van een kerk, de minister van Justitie bereid is om bovenop de subsidie van 3.000 frank nog eens 24.000 frank subsidie toe te voegen. Hierdoor wordt het resterend deficit gebracht op slechts 2.773,12 frank.

In het boek van de beraadslagingen van de kerkfabriek staat op datum van 25 januari 1909 een zeer belangrijk engagement vanwege pastoor Victor Janssens:

"De ondergetekende Victor Janssens pastoor te Loth (Dworp) verklaart in te staan voor de som van vijf duizend zeven honderd drij en zeventig frank en twaalf cent, voor het te kort in het opbouwen der nieuwe kerk, waarvan het bestek belooft tot de som van honderd vijfenveertig duizend tweehonderd en vierenvijftig franken en 12 centiemen."

Merkwaardig genoeg is er een verschil tussen het tekort voorzien

door de gouverneur en de som ingebracht door de pastoor.
De kerk kan eindelijk gebouwd worden.

Op het plan van Christiaan Veraart en Herman Lemaire staat vermeld: *"Commune de Tourneppe - Hameau de Loth - Construction de la nouvelle église paroissiale de St. Joseph."*

Sint-Jozef, de patroonheilige van de fabriekskapel, krijgt nu een volwaardige kerk.

Sint-Jozef is de patroon van de schrijnwerkers en meubelmakers. Meer algemeen propageerde de Kerk hem als patroon van alle arbeiders. Hij is ook de patroon van de zalige dood, omdat hij in de armen van Jezus zou zijn gestorven.

Jozef was de echtgenoot van Maria en voedstervader van het Kind Jezus. Volgens een door de kerk niet ondersteunde legende zou hij bij zijn verloving al 80 jaar oud zijn geweest.

Na de kindermoord te Bethlehem, vlucht Jozef met Maria en Jezus naar Egypte. Als ze na de dood van Herodes terugkeren, vestigen ze zich te Nazareth in Galilea, waar Jezus het vak van timmerman leert van zijn pleegvader. In het evangelie lezen we, na het bezoek van de 12-jarige Jezus aan de tempel met Maria, niets meer over Jozef. Vermoedelijk is hij nog vóór de aanvang van het openbare leven van Jezus overleden. De naam Jozef betekent "de toegevoegde". Zijn feestdag wordt gevierd op 19 maart. Hij is ook de patroonheilige van België.

Op 26 januari 1909 ontvangt pastoor Janssens een briefje van Chrétien Veraart met de laatste te nemen schikkingen voor het drukken van de affiche met betrekking tot de prijsvraag. Twee dagen later zijn de affiches al in druk bij drukkerij Guyot.

Op 14 februari 1909 wordt de kostprijs van de kerk geschat op 145.254 frank. We mogen aannemen dat de meerkost het gevolg is van het voorzien van versterkte funderingen. Het aandeel van de kerkfabriek wordt nu geraamd op 73.254 frank.

Omdat de kerkfabriek niet over dit bedrag beschikt wordt beslist aan de gemeente Dworp te vragen bij het Gemeentekrediet een lening aan te gaan van 10.000 frank, terugbetaalbaar in 66 annuïteiten met een intrest van 4 1/8 %. De hieraan verbonden annuïteiten, die 412,50 frank bedragen, zullen aan de gemeente terugbetaald worden met "de opbrengst van de stoelen".

Ondertussen is de prijsvraag aan de gang.

Het proces-verbaal van de opening van de aanbiedingen "voor de bouw van een kerk te Lot, gehucht van de gemeenten Dworp en Sint-Pieters-Leeuw" luidt als volgt:

"Vandaag 15 maart 1909 om 10 uur, overeenkomstig de aankondiging

op de aanplakbrief en het bericht in verschillende kranten, hebben wij leden van het bureel van kerkmeesters, Alex Ghysels, J. Vandergucht, Wijns, Hanssens en Janssens, in het openbaar in de pastorie, in aanwezigheid van de heren Everaert en Dero, afgevaardigden van de gemeenten Dworp en Sint-Pieters-Leeuw, de rechtmatig ingediende aanbiedingen geopend.

Er werden 10 aanbiedingen ingediend waarvan we volgende tabel hebben opgesteld:

1. Podevin en Cnapelinckx geb. Brussel	160.365,19
2. Lequime en Demoyer Geraardsbergen	145.906,04
3. J. Van Wichelen Brussel	148.646,28
4. Vandenbogaert en Cie Dilbeek	178.951,97
5. J. Gobin Oostende	145.655,97
6. J. en L. Huylebroeck Brussel	154.200,00
7. A. Capel Linkebeek	167.264,00
8. J. Blaton Brussel	161.031,37
9. J. Montoisys Elsene	160.883,97
10. V. Devleminck Halle	159.074,66

Je soussigné, Gobin, Jean, résidant à Ostende, faisant élection de domicile à mon bureau aux travaux, à Lath, m'engage sur mes biens, meubles et immeubles, à exécuter à forfait pour compte du Conseil de Fabrique, à Lath, et moyennant le prix global de cent quarante cinq mille six cent cinquante cinq frs 97^{00/100} les travaux de construction d'une église conformément aux plans, métré, clauses et conditions des cahiers des charges approuvés par la Députation permanente du Brabant, pour l'entreprise de ces travaux, dont je déclare avoir pris parfaitement connaissance - le prix global de 145655,97 francs ci-dessus a été établi d'après des quantités, que j'ai calculées moi-même - Je déclare avoir exécuté les travaux ci-après :

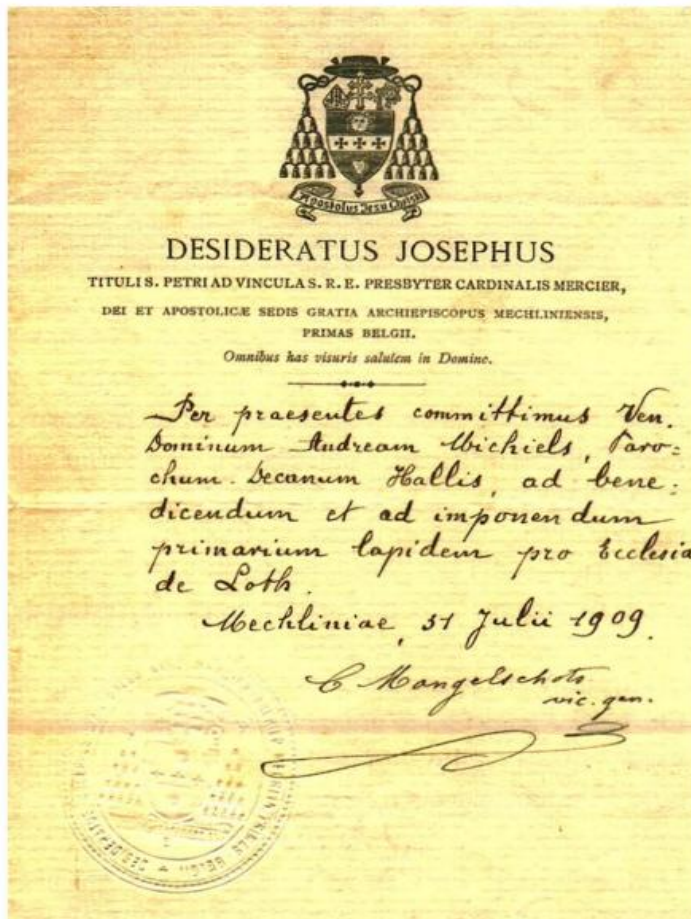
1. la caserne d'Ostende;
2. les hôtels de poste de Roulers et de Courtrai;
3. les églises de St-Gilles-lez-Ternoude, Châtelot-Bouchier et Saliseul.

Ostende, le 12 mars 1909.

J. Gobin

Aanbestedingsbrief van
aannemer Jean Gobin uit
Oostende.

In een brief van 16 mei 1909, duidt het bureau van de kerkmeesters, Jan Baptist Demesmaeker uit Drogenbos aan als opzichter van de werken voor de bouw van de kerk. De voorwaarden om die functie uit te voeren zijn vervuld want: "hij is als erkend toezichter vermeld in het "Mémorial Administratif" en heeft geen verwantschap met de aannemer".

Brief van vicaris-generaal C. Mangelschots over eerste steenlegging voor de nieuwe kerk van Lot.

Gedenksteen eerste steenlegging 1-8-1909.

Wijdingskruis in de arduinstijl van de ingangspoort van de kerk van Lot.

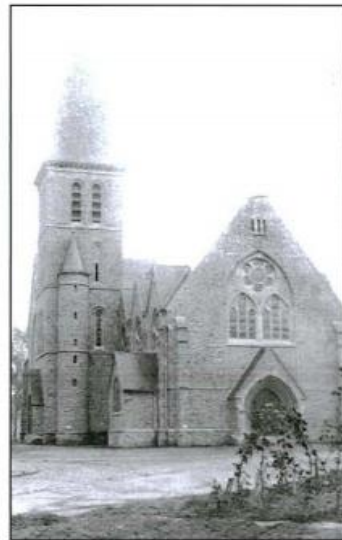
Vanaf 1910-11 kunnen we op 5 augustus in de parochieblaadjes van Lot lezen: "verjaaring van de wijding van onze parochiekerk". Mogelijk gaat het om de verjaardatum van de wijding van de fabriekskapel.

De kerkwijding, zoals dat in het begin van de 20ste eeuw gebeurde, is er op gericht een gebouw dat onrein is, te zuiveren voor de eredienst. Dat betekent dat de binnenmuren, de buitenmuren, de grond, de deuren, de pilaren en de altaren gezegend, gewijd en gezalfd worden. Het is een enorm omslachtige ceremonie die uren in beslag neemt.

Eerst wordt er water gewijd waarmee de buitenmuren besprenkeld worden. De besprenkeling gebeurt driemaal en in drie fasen: eerst het bovendeeel van het gebouw, vervolgens het onderdeel en tenslotte het middendeel. De besprenkeling gebeurt onder het zingen van de litanie van alle heiligen. Pas wanneer de buitenmuren "gewassen" zijn, kunnen de deuren geopend worden. In de kerk aangekomen wordt het Veni Creator gezongen waarna

Op deze mooie foto stroomt een massa volk de kerk uit. Wat er die dag precies gebeurde is onduidelijk.

De kerk vlak na de afwerking omstreeks 1911.

de eigenlijke consecratie kan beginnen. De consecratie verloopt in twee delen: de doop en de begrafenis.

Zoals bij de doop een kindje een kruisje opgelegd krijgt wordt in de lege kerk een kruis van as getekend waarin de bisschop de letters van het Griekse en Latijnse alfabet schrijft.

Dan wordt Gregoriaans water bereid, want een kerk kon niet met gewoon wijwater worden gezegend. Gregoriaans water is een mengsel van water, assen, zout en wijn.

Het volgende deel is de begrafenisritus. Tijdens dit deel worden de relikwieën in de altaren van de kerk begraven.

Het begint met het afhaken van de relikwieën en het wijden van het cement dat gebruikt wordt voor het verzegelen van de sluitsteen in het altaar. Vooraleer de kerk te betreden worden de twee kruisen aan de buitenste deurstijlen met heilig chrisma getekend. (Cfr. de kruisen aan de ingangspoort van de kerk in Lot).

In het Parochieblad van Halle van 17 september 1910 vernemen we hoe de altaarwijding in Halle dat jaar door kardinaal Mercier werd uitgevoerd.

“De altaarwijding is als het middelpunt van de ceremonie van een kerkwijding.

De plechtigheid bestaat vooral in de reiniging van het altaar, het plechtig overbrengen van de relikwieën, de zalving van het altaar en het wijdingsgebed.

Aangekomen aan het altaar beklimt de bisschop dit altaar waar hij de vijf kruisen die in het altaar gegrift zijn, besprenkelt met wijwater. Vervolgens verlaat hij de kerk om de relikwieën - gedragen door de priesters - naar het altaar over te brengen. Hij zalft de opening in het altaar (ook het graf genoemd), plaatst er de relikwieën in en verzegelt de sluitsteen (met de gewijde cement), die de opening afsluit.

Nu begint het tweede deel van de doopritus.

De bisschop bewierookt het altaar waarna een priester blijft wieroken tot het einde van de altaarwijding.

Daarna zalft hij driemaal de vijf kruisen van de sluitsteen met verschillende oliën.

Vervolgens zalft de bisschop ook de twaalf kruisen die in de omgang van de kerk zijn opgesteld.

Tenslotte wordt de resterende heilige chrismaolie verspreid over het ganse altaar en wordt er wierook verbrand op het altaar. Ook het voorste deel van het altaar wordt in deze eindfase gezalft. Dit alles vindt plaats onder het zingen van antifonen en psalmen”.

Om de nieuwe kerk te eren, draagt de bisschop er een (eerste) plechtige mis op.

Op 2 februari 1911 dringt de aannemer aan op een voorlopige oplevering. Het argument is dat hij door allerhande vertraging de rente op de inmiddels niet terugbetaalde waarborg verliest.

Hij krijgt van de architect de afrekening die hij aanvaardt alhoewel hij het jammer vindt dat hij het loon van de opzichter gedurende de wintermaanden moet betalen.

Nu de nieuwe omgeving vorm krijgt worden ook andere nuttige voorzieningen getroffen. De Société d'Électricité d'Oisquercq werkt voor de gemeente een plan uit voor de aanleg van bovengrondse en ondergrondse elektriciteitsleidingen. Zo kan er in de wijk openbare verlichting aangelegd worden. Het voorstel lampen van "16 bougies" (9) te plaatsen om de 100 m wordt door de gemeente aangepast naar: "om de 50 m".

De wijk is niet alleen nieuw, ze is ook "modern".

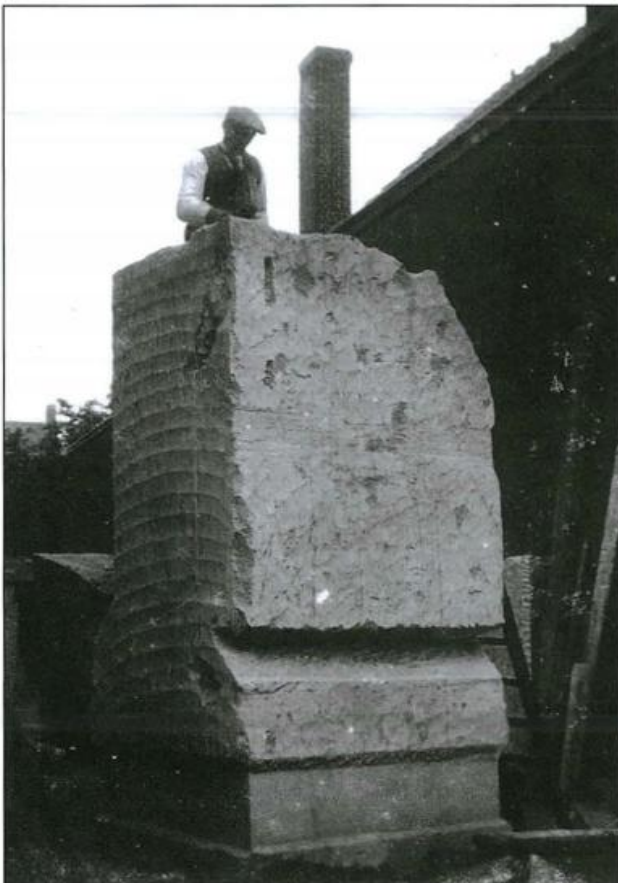
De kapel van de fabriek is inmiddels volledig overbodig geworden en wordt in 1918 afgebroken om plaats te maken voor een reeks bouwgronden.

Een monument voor de oud-strijders.

Aan de buitenkant van de kerk worden twee beeldhouwwerken opgericht: het H. Hartbeeld, dat vroeger dichterbij de ingang

Beeldhouwer H. Coomans aan het werk met het uitzagen het ruwe blok steen waaruit het Heilig Hartbeeld zal gehouwen worden.

61

stond opgesteld en het oorlogsmonument 1914-18 voor de gesneuvelde Lotse soldaten. Na Wereldoorlog I krijgt Lot, zoals alle andere dorpen trouwens, een monument ter ere van de Lotse gesneuvelden. In het grotendeels katholieke Lot valt de keuze op een monumentaal

Beeldhouwer H. Coomans aan het werk met het uitzagen het ruwe blok steen waaruit het Heilig Hartbeeld zal gehouwen worden.

Christusbeeld. Het ontwerp is een imposant Heilig Hartbeeld. Beeldhouwer H. Coomans uit Berlaar bij Lier, die ook het bronzen H. Hartbeeld van de basiliek te Halle ontwierp, krijgt op 8 juni 1928 de opdracht het beeld te vervaardigen. Hij krijgt een voorschot van 20.000 frank. In deze werken bereikt Coomans een hoogtepunt in schijnbare eenvoud.

Maurits Nevens voert restauratiewerk uit aan het H. Hartbeeld.

In het parochiearchief is er een niet gedateerd plan voor het bouwen van een "Voetstuk voor een H. Hartmonument te Loth". Het werd gemaakt door bouwmeester M. Essemaeker uit Lot.

Op 15 februari 1929 beslist de gemeenteraad, na klacht van de oud-strijdersbond, dan toch om een "neutraal" monument op te richten voor de gesneuvelden. Het is eveneens ontworpen door H. Coomans

Dit oorlogsmonument is een onderdeel van een groots ontwerp van H. Coomans die van 1919 tot 1927 werkte aan een groots oorlogsmonument voor de Kimmelberg. Als een blijvende aanklacht tegen elke oorlog zou het gedenkteken daar oprijzen: een groep van 42 beelden op 40 ha opgesteld als herinnering

aan de duizenden jonge strijders die daar sneuvelden. Alleen dit klein deel uit het grootse werk is gerealiseerd: een wenende droeve moeder, die zich ontfermend neerbuigt over haar dode zoon.

In de kerk is er aan de linkerkant een herinneringssteentje in de muur ingewerkt. Waarom de namen van 3 gesneuvelden - Lodewijk Labordery, Jules Sermon en Frans Walraevens - hierop niet voorkomen is een raadsel.

Linksboven: de plaat voor 5 van de gesneuvelden WO I in de kerk.

Onder: het monument van de gesneuvelden WO I en II.

Daarenboven kregen alle gesneuvelden een straatnaam, behalve Louis Labordery. Het Schepencollege van de zelfstandige gemeente Lot besliste dat Louis Labordery geen straatnaam toegekend werd omdat hij slechts heel korte tijd in Dworp (Lot) gehuisvest was. Hij werd op 24 oktober 1914 te Boitshoeke, nabij Veurne, gekwetst. Hij liep een diepe wonde op in de buikstreek veroorzaakt door scherven van een obus. Hij overlijdt 's anderendaags om 9 uur in een zaal, voorbehouden voor militairen in het Civiel Ziekenhuis te Rosendael in het Département du Nord in Frankrijk.

*Vigore facultatis mihi Committa
Ego, E. De Myttenaere C.S.S.R.
Vrais Puccis Cuius auspexis
indulgentis exoni in Loth,
Festa regulis si S. Indulgentiarum
Congregatione, die 10 Maii 1742
prescriptis -
In quorum fidei testimonio
hoc meo manu exaravi
Hoc die 20 Decembris 1910
E. De Myttenaere
C.S.S.R.*

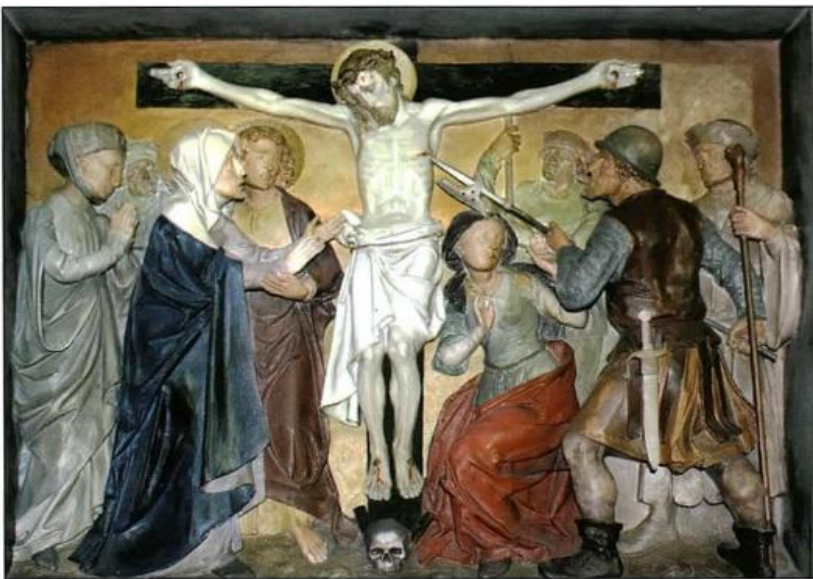

DESIDERATUS JOSEPHUS
 TULI S. PETRI AD VINCULA S. R. E. PRESBYTER CARDINALIS MERCIER,
 DEI ET APOSTOLICAE SEDIS GRATIA ARCHIEPISCOPUS MECHLINIENSIS,
 PRIMAS BELGII.
Omnibus has vixit salutem in Domino.
*Per praesentes consensum praebimus
 ut in ecclesia de Loth. erigatur
 via crucis per sacerdotem apostolica
 auctoritate ad hoc instructum.
 Mechliniae 27 Junii 1911.*
T. Lauwerijs
Vic. gen.
Consensum huic electioni praebet.
T. Janssens

Boven:
Attestatie van C. S. s. R.
E. De Myttenaere.

Rechts:
Toelating tot het oprich-
ten van de kruiswegbeel-
den in de kerk.

Onder:
Een van de veertien sta-
ties van de kruisweg.

ten, maar waarschijn-
lijk de datum van een
hervorming met
nieuwe richtlijnen.)
De Myttenaere CSsR
(Congregatio Sanc-
tissimi Redemptori)
is dus een passionist
die belast is met de
controle op aflaten. Het is gewoon een nazicht van de orthodoxie
van de kruisweg en de eraan verbonden aflaten voor wie de kruis-
weg bidt.

De pauselijke Congrega-
tie van de Aflaten of
Congregatio Indulgentia-
rum schijnt nog altijd te
bestaan maar is gefu-
seerd, en noemt nu de
Congregatio Indulgentia-
rum et Sacrum Reliquia-
rum. Hierop volgt op
26 juni 1911 de definitie-
ve goedkeuring, bij brief
van de aartsbisschop
Desideratus Josephus
Mercier, ondertekend
door vicaris generaal
Lauwerijs.

2. De klokken

Uit de aanbieding van klokkengieter Van Aerschodt uit Leuven van 24 oktober 1910 weten we dat op termijn drie klokken worden voorzien. De eerste bestelling betreft een klok die de fundamentele klank (frequentie) van een klokkenspel van 3 klokken moet opleveren. Ze kost 5.326 frank, alle kosten inbegrepen. De klokkengieter geeft een garantie van 15 jaar tegen barsten.

De klok kan niet op tijd geleverd worden. Daarom levert de klokkengieter voorlopig een kleine klok.

De klok wordt manueel geluid met een zeel, zo bevestigt ons Coleta Tressignies. Haar echtgenoot zou zich trouwens bij het luiden ooit bezeerd hebben.

Deze eerste klok, in mi die ongeveer 1230 kg weegt, is gegoten door Felix Van Aerschodt uit Leuven. Ze is opgedragen aan de patroonheilige Sint-Jozef.

Pastoor-dichter Jan Bols van Alseberg schreef er volgend rijmdicht voor:

*"VAN UIT DEN TORENTOP
GAAN MYNE KLANKEN OP
MYN STEMME ZWAAR EN GROF
ZINGT BLYDE GODES LOF
O VOLK VAN DEZE STEE
EN JONG EN OUD ZINGT MEE."*

Aan de andere zijde:

*"BENEDICTUS QUI VENIT IN NOMINE
DOMINI: HOSANNA IN EXCELSIS.
GEGOTEN DOOR FELIX VAN AERSCHODT
TER EERE VAN SINT JOSEF TEN JARE OH 1911
PASTOOR V JANSSENS"*

Tijdens Wereldoorlog II werd die klok, in tegenstelling tot veel andere kerken, niet weggehaald door de Duitse bezetter. Er wordt gezegd dat het niet de moeite loonde omdat er maar één klok was. Weer andere personen beweren dat ze toch zou zijn weggehaald. In ieder geval hangt deze klok toch nog in de toren. Sommigen beweren de Duitsers twee nieuwe klokken betaalden voor wat toch niet "gepikt" werd.

Ook dat is een fabeltje.

We weten wel dat verteld wordt dat te Gooik drie klokken zouden zijn weggehaald door klokkenrover Van Campenhoudt, maar die verlieten nooit hun toren! Toch zou Gooik er na de oorlog één bij krijgen met nog een kleintje er bovenop. Spotters spraken toen

Verder zijn aanwezig:

- burgemeester Arthur Debelder namens het gemeentebestuur;
- Fr. Ghysels, Fr. Janssens, Fr. Decuyper en M. Meerts namens de kerkfabriek;
- Mevrouw Godeau namens kinderverzorging;
- Juffr. J. Denayer en Hélène Knubben namens de Vrouwengilde;
- Juffr. M. Uylenbroeck namens VKAJ;
- Alfons Geeroms namens de Boerengilde;
- Frans Peetroons namens het Davidsfonds;
- Lucien Hollemans namens KAJ;
- M. Vaeremans namens KWB;
- Roger Herregodts namens de Studentengilde "*Hou ende Trou*";
- M. Meerts namens het Vincentiusgenootschap.

Er wordt afgesproken dat Mgr. Suenens met een auto in Mechelen afgehaald wordt en dat van daar naar Heist-op-den-Berg wordt gereden waar oud-pastoor Janssens zal instappen.

Aan de Steenweg op Bergen wordt een stoet gevormd, die geopend wordt door ruiters, geleverd door de Boerengilde.

De verenigingen stappen op achter hun vlag, en wie uniformen heeft, zal die ook dragen. Verder stappen mee in de stoet: de schoolkinderen met hun leerkrachten en de fanfares.

Er wordt ook voorgesteld een praalwagen te voorzien met als thema de symbolische voorstelling van de klokkenwijding. Het ontwerp wordt gemaakt door Pierre Hollemans.

Er wordt alleen straatversiering voorzien tussen pastorie en kerk. Hiervoor zal gepoogd worden kleine sparren te bekomen uit het bos van het Sanatorium in Alseberg.

Mevrouw Godeau zal zorgen voor voldoende witte zijde om de klokken mee in te pakken en te versieren. De leiding van de stoet wordt toevertrouwd aan onderpastoor Renaat Curias.

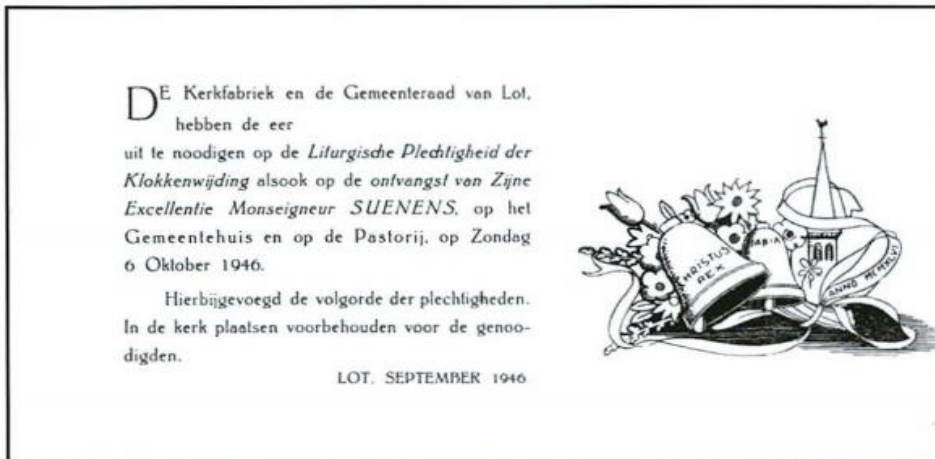
Eind juli zijn de klokken nog lang niet afgewerkt. De klokkengieter belooft ze tegen begin september. De kerkfabriek dringt aan en zegt dat de zegening absoluut in september moet plaats vinden. Op 8 augustus wordt medegedeeld dat Mgr. Suenens akkoord is voor een inwijding op 22 september.

Alles wordt in gereedheid gebracht, maar de wijding moet opnieuw worden uitgesteld. De klokkengieter kan de klokken nog steeds niet leveren.

Op 7 september is er eindelijk een antwoord van de klokkengieter. Hij voorziet de levering de eerste dagen van oktober zodat er op 6 oktober kan ingezegend worden.

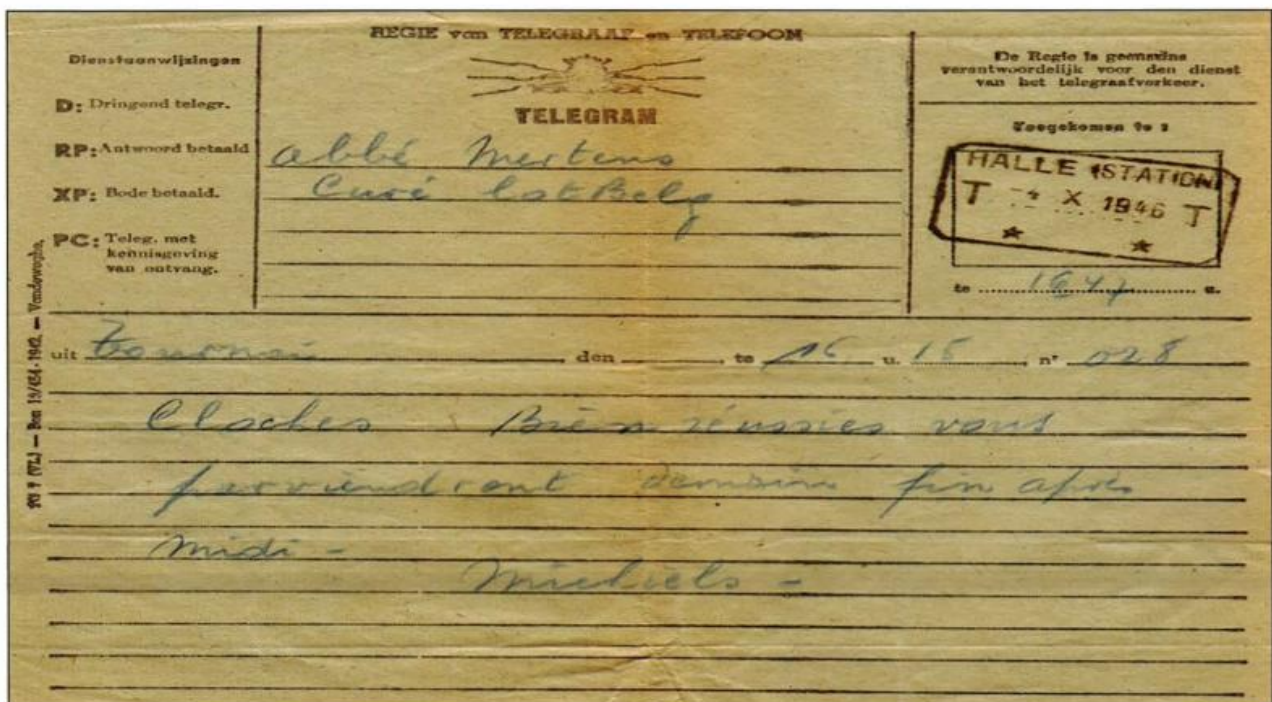
Er wordt een nieuwe datum gezocht. Op 11 september deelt de pastoor aan de verenigde gemeenteraad en kerkfabriek mee dat, na een bezoek aan klokkengieter Michiels in Doornik, het nu zeker is dat de levering zal gebeuren in de eerste dagen van oktober.

De wijding wordt definitief vastgesteld op zondag 6 oktober 1946. Mgr. Seunens heeft zijn komst bevestigd en gewezen onderpastoor Karel Van Deun is bereid de gelegenheidstoespraak houden. Genodigden krijgen een uitnodiging via de post bezorgd, de bevolking wordt ingelicht met een strooibrief. Pastoor Declercq, en deken van Halle, zegt toe. Ook oud-pastoor Victor Janssens en oud-onderpastoor Florent Denil zullen van de partij zijn.

De fraaie uitnodigingskaart voor de klokkenwijding.

Op 4 oktober krijgt de pastoor een verlossende telegram:
 "Tournai 16 u. 15 - Cloches bien réussies - vous parviendront demain fin après midi - Michiels."
 Er blijft minder dan 24 uur om alles klaar te maken!

De verlossende woorden uit Doornik, enkele uren vóór de wijding van de klokken. De klokken zijn klaar!

Op 6 oktober ziet de stoet er uit als volgt:

1. Ruiters
2. Politie
3. KSA
4. Jongensschool
5. Muziek
6. KAJ
7. Meisjesschool
8. VKAJ
9. KAV
10. Praalwagen
11. Organisaties, Davidsfonds en KWB
12. Strijders 1914-18 en 1940-45
13. Muziek
14. Genodigden
15. Gemeenteraad
16. Kerkfabriek
17. Priesters
18. Lokale politie

In de kerk zijn de klokken opgesteld in de middenbeuk. Ze zijn ingepakt in witte zijde. De kerk zit afgeladen vol. De wijding wordt voltrokken en de parochianen horen voor het eerst de gave klank van de twee klokken.

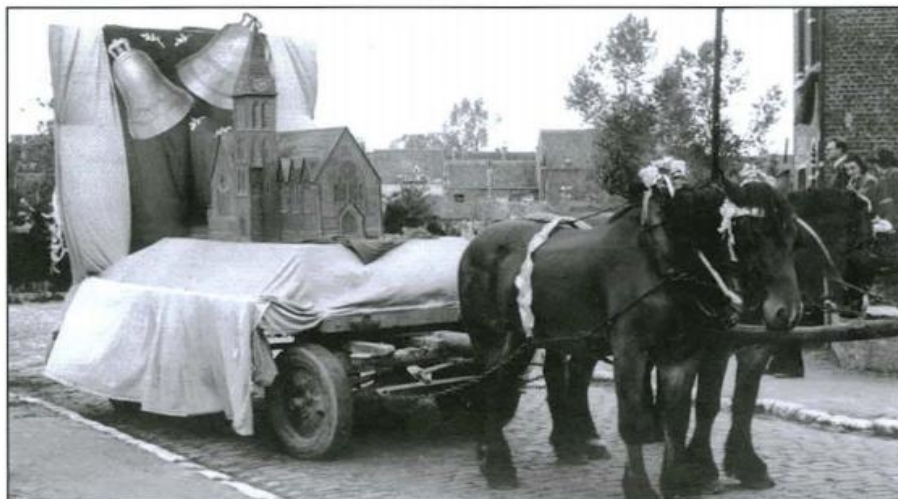
De gelegenheidstoespraak door onderpastoor Van Deun is kort. De boodschap, zo kort na de oorlog, is duidelijk:

“ Monseigneur, het is voor ons een bijzondere eer dat we u in deze parochie bij de heuglijke gebeurtenis van de plechtige klokkenwijding mogen begroeten. Wij doen het in naam van de Kerkfabriek en de menigvuldige parochiale werken en groeperingen, die hier op dit ogenblik vertegenwoordigd zijn.

Enkele uren na de levering hangen de mooi ingepakte klokken te wachten op hun wijding.

De praalwagen uit de stoet van de klokkenwijding. We nemen aan dat de maquette van de kerk voor deze gelegenheid werd vervaardigd. Er wordt gezegd dat het de vader van de toenmalige onderpastoor Curias was die het kleynood vervaardigde.

links: Aankomst aan de kerk van Lot.
 Vlnr.: oud-pastoor Victor Janssens, Hendrik Herremans, oud onderpastoor Alfons Thiels, Pastoor Emiel Mertens, Monseigneur Seunens, priester Jan Geerooms en priester Emmanuel Geerooms.
 Onder: de kerk zit afgeladen vol, de wijding kan beginnen.

De gelegenheidstoespraak van oud-onderpastoor Karel Van Deun.

Onze vreugde om uw komst en uw aanwezigheid alhier is dubbel groot, omdat u niet alleen de afgevaardigde bent van het hoogste kerkelijk gezag in dit land, maar tevens een zoon van deze gouw. Het is een onuitsprekelijk geluk, dat wij allen diep en innig aanvoelen en dat voorzeker door uwe excellentie mede beleefd wordt. Christus Rex en Maria: zo worden de nieuwe klokken bij hun kerstening genaamd. Zij zijn de symbolen van de goddelijke, de Koninklijke macht en van de opperste offervaardigheid en liefde. In deze tijden van niets ontziende haat en liefdeloosheid, schijnt de inzegening van deze symbolen een tegenstelling te zijn. Maar neen, juist om deze omstandigheden, is het geboden terug naar de eeuwige waarden van liefde en offervaardigheid te grijpen en nadruk te leggen op hun onvergankelijkheid. Dit willen wij heden doen en het is dan ook de diepere betekenis die we aan deze plechtigheid geven. Zo luiden dan onze nieuwe klokken, in dagen van vreugde als in dagen van droefheid, steeds tot Gods meerdere eer en uiteindelijk tot de ware vrede onder de mensen. Dit is onze nederige bede tot de Allerhoogste, het is onze eerbiedige en zeer oprechte welkomstgroet tot u, Monseigneur”.

Na de wijding is er een receptie met alle genodigden.

Foto op de receptie: Karel Van Deun, Victor Janssens, Mgr Suenens, pastoor Emiel Mertens (?) en XXX. In de rug vermoeden we Jan Baptist Ghysels, voorzitter van de kerkraad, en echtgenote.

De Mariaklok, met een diameter van 95 cm
kreeg de volgende opschriften:
aan de voorzijde:

1946

- Beeltenis van Maria -

ZEGEKLOK VREDESKLOK
BEDEKLOK JUBELSKLOK
UIT BLIJDE DANKBAARHEID TOT GOD
GESCHONKEN DOOR HET VOLK VAN LOT
PETER: J.B. GHYSELS,
VOORZITTER DER KERKFABRIEK
METER: MW J. B. GHYSELS - SCHORIELS
PASTOOR: E.H. E. MERTENS
KERKHEREN: J. DANEAU, F. DECUYPER, F.
JANSSENS, M. MEERTS

aan de achterzijde:

ALS BIJ HET ANGELUS
WIJ DRIEMAAL SLAAN
VANG DAN O KRISTEN VOLK
DRIE WEESGEGROETEN AAN

De Christus-Koningklok, met een diameter van
108 cm kreeg de volgende tekst:

aan de voorzijde:

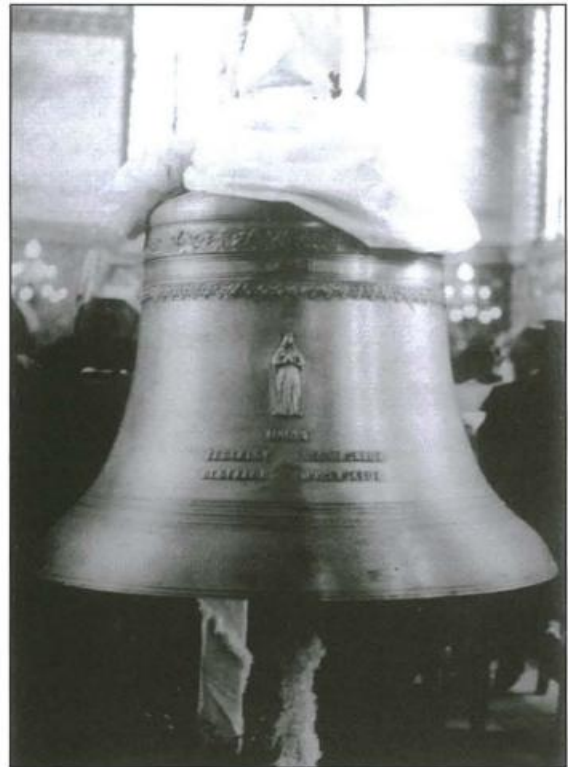
1946

- Beeltenis van Christus Koning -

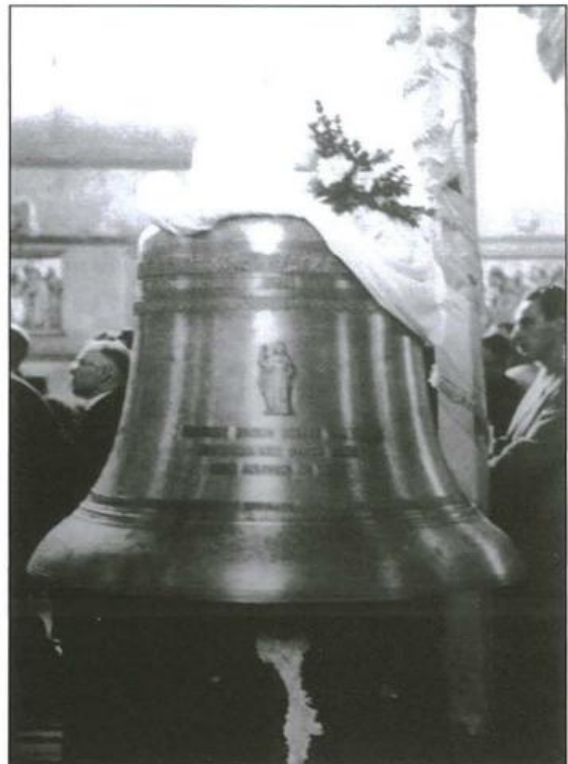
CHRISTUS KONING H. HART VAN JESUS
BESCHERM MET VASTE HAND
KERK EN VOLK EN LAND
ME FUDIT MICHIELS JR. TORNACI

aan de achterzijde:

+
IK WERD ALS ZEGEKLOK
DOOR DEN GEMEENTERAAD VAN LOT
AANGEBODEN
TEN HERDENKING AAN DEN
WERELDOORLOG 1940 - 1945
PETER: A. DEBELDER BURGEMEESTER
METER: MW A. DEBELDER - HANSSENS
A. DE ROECK H. GRUGEON, SCHEPENEN
J. BEECKMANS, SEKRETARIS

79

De pastoor zou over het luiden van de klokken, en van de doods-klok zelf, in den beginne geen probleem gemaakt hebben, maar naderhand ontstaat er discussie, naar we mogen aannemen was de kleine klok haast niet te horen.

Over de storingen zegt de constructeur dat de bedieningselementen van de hamers en de overbrengingen met kettingen moeilijk te monteren waren door de *“verkeerde plaatsing van de klokken”* (balken en andere constructie-elementen in de toren beletten de goede doorgang ervan). Hierdoor lopen elektrische motoren vast en verbranden, of lopen kettingen van de wielen. Resteau beweert hiervan zelf de dupe te zijn aangezien hij de herstellingskosten ten laste neemt. Hij is kennelijk boos, maar blijft wel beleefd.

Pas in het voorjaar van 1950 wordt een vergelijk gevonden. Wat er overeengekomen wordt is niet bekend.

Op 10 september 1951 wordt er opnieuw gewerkt. Een elektrische kabel vertoont een defect dat af en toe de installatie doet afschakelen. De kabel wordt vervangen en meteen wordt de grote klok hoger in de toren opgehangen om een betere werking van de mechanische onderdelen te verzekeren.

4. Het torenuurwerk.

De eerste vermelding voor het plaatsen van een torenuurwerk komt voor in het verslag van de kerkfabriek van 4 april 1937.

Er staat genotuleerd: *“In dezelfde zitting van 4 april (1937) wordt er beslist een verzoekschrift te zenden naar den gemeenteraad van Lot ten einde te bekomen van de gemeente het plaatsen van een uurwerk op den toren der kerk.”*

Om geen verdere schade op te lopen aan het (te vernieuwen) dak van de toren is het nodig de wijzerplaten van het torenuurwerk te plaatsen tijdens de herstellingswerken.

Op 8 februari 1942 komt de aankoop en de plaatsing van een torenuurwerk opnieuw op de agenda. Twee mogelijke leveranciers worden aangeschreven: Pauwels en zonen uit Putte en Michiels & Cajot uit Mechelen.

Ze dienen een *“uitvoerige”* offerte op te stellen voor: *“één torenuurwerk met automatische opwinding der gewichten, slagwerk volle uren en één slag ieder halfuur op klok van plusminus 1250 kg, drie wijzerplaten met vergulde cijfers van ca 1,50 m diameter”*.

Op 28 april 1942 beslist de raad de bestelling toe te wijzen aan de Firma Pauwels. Ze voorziet het geheel te kunnen leveren voor

22.400 frank. Voor het vergulden van drie platen en zes wijzers is er 10 gram goud nodig, te leveren door de kerkfabriek.

De bestelling vindt plaats op 3 juni 1942 en omvat uiteindelijk vier (ipv. drie) wijzerplaten met een diameter van 3 meter. De meerkost bedraagt 900 frank.

In oorlogstijd is de realisatie afhankelijk van het bekomen van de nodige ijzerbonnen. Er wordt een aanvraag ingediend voor 461,2 kg ijzer en 200 kg gietijzer. De verdeler van ijzerproducten weigert evenwel in te gaan op de vraag van de firma Pauwels omdat de gevraagde hoeveelheid ijzer niet verantwoord wordt. Pauwels vraagt aan de pastoor, zelf een aanvraag in te dienen, waarin geargumenteed wordt dat de plaatsing nu moet gebeuren om latere schade aan de nieuwe dakbedekking te vermijden. Omdat gewichten uit graniet (steen) niet kunnen gebruikt worden voor elektrisch opgewonden uurwerken, zijn 3 speciale gewichten uit gietijzer nodig van elk 60 kg. De overige 20 kg zijn nodig voor het maken van vijzen zonder einde voor het opwinden van de gewichten.

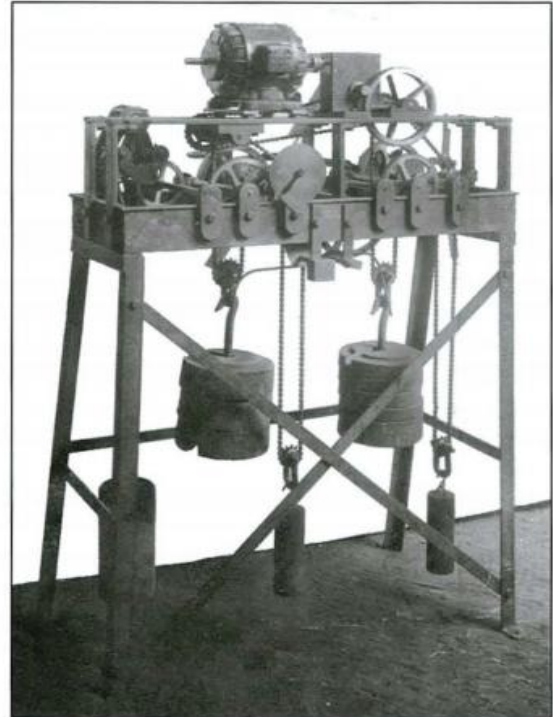
Alles komt voor mekaar en op 24 juli 1942 zijn de wijzerplaten klaar.

De constructeur vraagt dringend het goud te bezorgen om ze te vergulden.

Op 3 augustus 1942 heeft de pastoor 14,6 gram goud van 18 karaat en 2,6 gram van 14 karaat kunnen verzamelen. Bij de firma A. Buggenhout wordt mits en opleg van 328,8 frank dit goud voor bladgoud ingeruild. Eind augustus ruilt hij nog 5,1 gram goud van 18 karaat waarvoor hij 123,6 frank moet opleggen.

De wijzerplaten worden al snel geplaatst, maar de rest van het uurwerk laat op zich wachten. De constructeur laat op 4 december 1942 weten dat hij geen datum voor de installatie kan voorstellen.

Op 7 maart 1943 stuurt Martin Meerts, de secretaris van de kerkfabriek, aan Pauwels gebroeders een brief waarbij hij aandringt dat het binnenwerk zou geplaatst worden vóór 19 maart, datum waarop de definitieve oplevering van de dakbedekking zal plaatsvinden. Op 27 maart 1943 is het zover. Pauwels vraagt aan

Het "oude" mechanisme voor de bediening van het torenuurwerk.

de kerkfabriek tussen te komen in de verblijfskosten van de werklieden, die anders dagelijks van 5 uur tot 22 uur zouden onderweg zijn om telkens heen en weer van Mechelen naar Lot moeten te reizen. De kerkfabriek gaat akkoord. Het uurwerk is op 3 april 1943 geplaatst. De factuur belooft uiteindelijk 26.521,5 frank.

Maar er zijn problemen. Begin december laat de kerkfabriek weten dat de klok zeer onregelmatig slaat, niet onmiddellijk wat men van een klok verwacht. Eind januari 1944 is er berichtje waarin we lezen: *“Waarde heer Pauwels, de klok staat stil! E.H. Pastoor Mertens heeft getracht ze terug aan gang te krijgen maar jammer genoeg zonder succes. U gelieve dan ook dadelijk te komen herstellen.”*

De problemen zijn niet gering en blijven aanhouden. In maart 1947 moeten er veranderingen aan het uurwerk aangebracht worden. De prijsopgave door Pauwels moet evenwel wachten omdat hij bezig is met: *“een prijsopgave voor de commissie voor het behoud der klokken voor het terugplaatsen van de weergevonden klokken van de streek Eupen Malmedy”*.

Op 9 mei ligt het uurwerk opnieuw stil. Als oorzaak wordt gemeld dat: *“de drijfstangen van de wijzers niet functioneren.”*

Pas na de aanpassing van het mechanisme houden de klachten op.

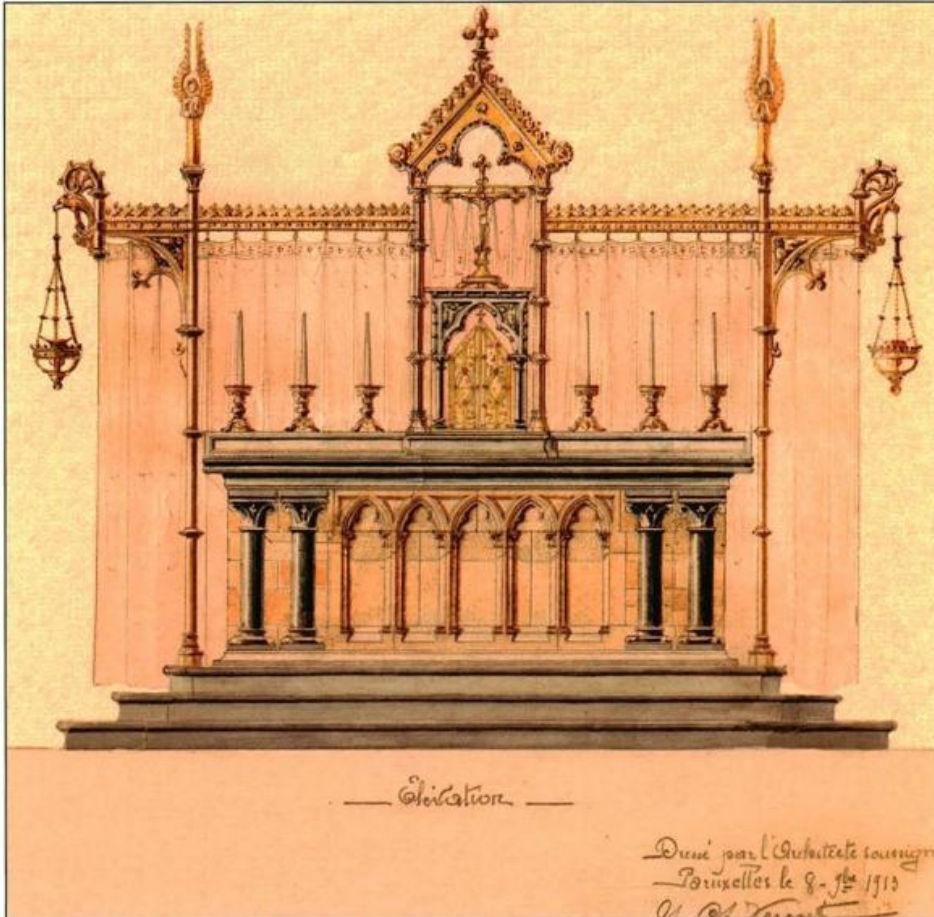
5. Het altaar en de preekstoel.

Op 3 november 1911 is er sprake van de aankoop van het altaar. Sint-Pieters-Leeuw wil weten hoe de kerkfabriek de financiering ervan inschat. Het tekenen van de ontwerpen wordt toevertrouwd aan Chrétien Veraart, de architect van de kerk.

Er werden ook twee nevenaltaren opgericht in 1911. Het eerste ter ere van Sint-Jozef in de rechter dwarsbeuk. Het heeft volgend opschrift: *“H. Jozef maakt dat wij een onschuldig leven leiden”*.

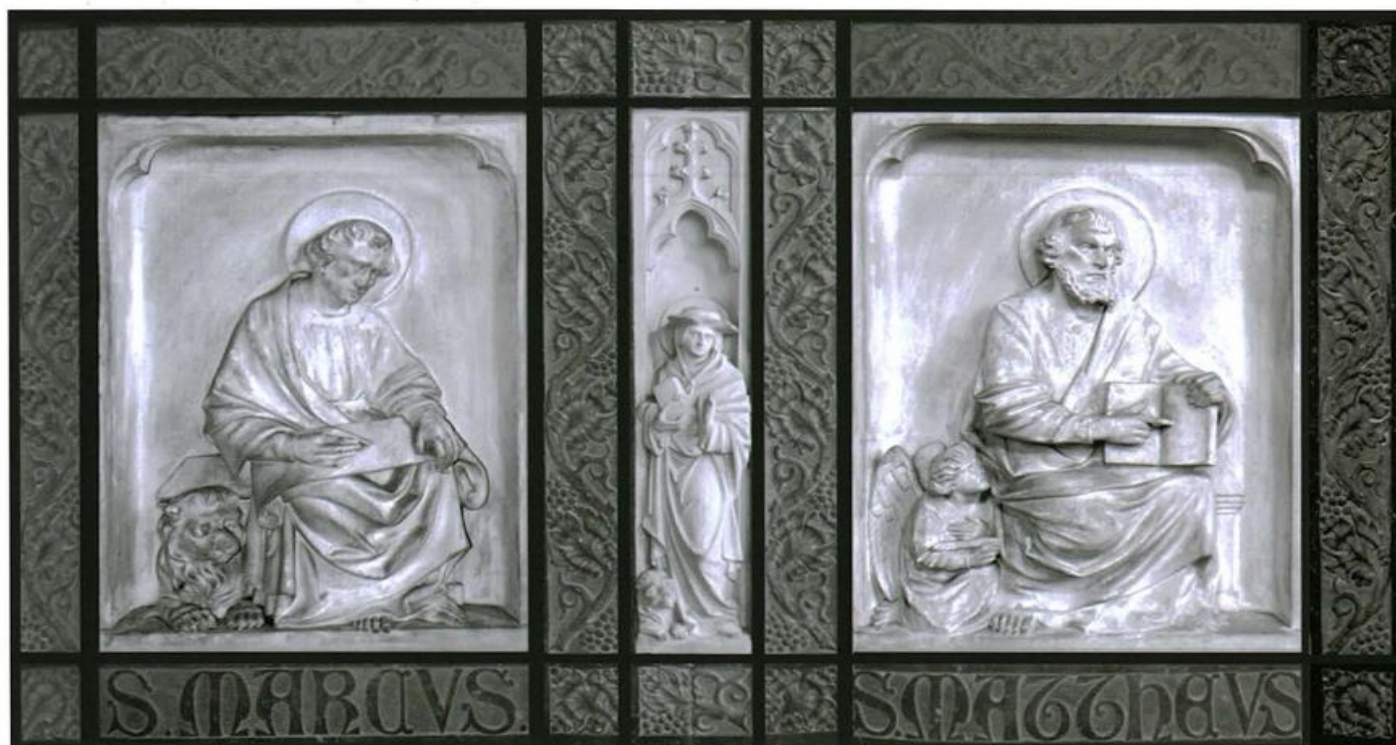
Het tweede in de linker dwarsbeuk is toegewijd aan O.-L.-Vrouw. Bovenaan prijkt een kopie van de Piëta van Michelangelo. Het kreeg volgend opschrift: “Bedroeft u niet, gy christenen zoals de overigen die geen hoop hebben”.

De preekstoel heeft een massief granieten constructie die op vijf zuilen rust. De afbeeldingen in witte steen van de vier evangelisten en de tussen figuren contrasteren mooi met de zwarte steen van de kuip. Het geheel is afgeboord met motieven die ons doen denken aan druivenranken. Gotische nissen verbergen als het ware de trap die de pastoor tot 1,2 m hoog brengen.

Boven: de mooie ontwerptekening van het neogotische altaar.
 Op het altaar is een koperen tabernakel met marmeren omlijsting voorzien.
 Rechts onder: een recente foto van het mooie tabernakel.
 Links onder: het mooie beeld van Sint-Jozef en het kind Jezus boven het Sint-Jozefaltaar.
 Beneden: opschrift van het Sint-Jozefaltaar

Ontwikkelde foto van de kuip van de preekstoel.

6. De communiebanken.

De kerk kreeg geen vast opgestelde communiebank, wel twee sobere, mobiele, eikenhouten banken, voorzien van eenvoudige sculpturen. Volgens een plaatje, bevestigd op één van de banken, werden ze in 1910 geschonken door graaf en gravin van der Dilt, die toen het kasteel Coloma in Sint-Pieters-Leeuw bewoonden. Centraal op ieder paneel zien we een gotisch schild met daarin een symbolische voorstelling, opgehangen aan een bloeiende

Enkele van de sculpturen in de communiebanken.

struik of boom. Een concreet waarneembaar voorwerp in het schild - "de betekenaar" (uitbeelding en drager van betekenis) - verwijst naar een abstract begrip, "het betekende". Die verwijzing wordt mogelijk gemaakt door een inhoudelijk verband tussen het concrete object en het abstracte begrip. -

Enkele voorbeelden:

De kelk is een beker op hoge voet, gebruikt tijdens de Eucharistieviering om de wijn te bevatten, die tijdens de consecratie veranderd wordt in het bloed van Christus.

De kelk met net daarboven een grote hostie, midden in een stralenkrans, verwijst naar de reële aanwezigheid van Christus in de Eucharistie, meer bepaald in de geconsacreerde gaven van brood en wijn. (Veel voorkomend sinds de Contrareformatie tot aan het Tweede Vaticaanse Concilie).

De slang rond een (tau) kruis is wat genoemd wordt: een type. Een type is symbolische afbeelding die een ander persoon voorafbeeldt. Hier is het een prefiguratie die verwijst naar iets wat in de toekomst zal gebeuren. Meestal zijn het tafereelen uit het Oud Testament die als prefiguratie dienen voor een tafereel uit het Nieuw Testament. De oprichting door Mozes van de koperen slang aan een stok is een prefiguratie voor Christus die aan het kruishout wordt gehangen.

Twee details van de symbolische voorstellingen.

voor belangrijke bedevaartsoorden zoals Halle en Alseberg.

In de kerk zijn er verder nog een aantal kunstvoorwerpen die we bij de kerkornamenten kunnen onderbrengen. Er zijn de zeer mooie kandelaarvoeten en het altaarkruis, die behoren tot de originele altaargarnituren ontworpen door Christiaan Veraart (of door Herman Lemaire?). Deze laatste veronderstelling is niet geheel onterecht aangezien we gelijkaardige voorwerpen aantreffen in Halle (waar het hoogaltaar werd ontworpen door Herman Lemaire).

Een zilveren schaal uit 1915.

Bijzonder mooie zilveren ciborie.

9. Liturgische gewaden.

Al vanaf de Laat-Romeinse tijd, zijn de liturgische gewaden in Oosterse en Westerse kerken heel verschillend, maar ze hebben wel dezelfde symbolische betekenis. Het uitgangspunt is namelijk dat de kleding die de voorganger in de eucharistische dienst draagt, zijn waardigheid en die van zijn handelen moet uitstralen. De wens om voor de eredienst het fraaiste en het beste materiaal te gebruiken, als eerbetoon aan God, heeft ertoe geleid dat voor het vervaardigen van kazuifels, koormantels en bijbehorende onderdelen steeds kostbaardere stoffen gebruikt werden en voor het borduurwerk en de vele versieringen goud- en zilverdraad werden toegevoegd. Vaak waren het stoffen zoals de byzantijnse en oosterse landen die leverden, met ingeweven patronen en fabeldieren. Vanaf de dertiende eeuw worden figuratieve elementen in de versieringen verwerkt. Heiligenfiguren en evangelische scènes worden op voor- en achterzijde van het kazuifel en op het schild van de koorkap aangebracht. In Vlaanderen ligt hoogtepunt van deze ontwikkeling in de vijftiende eeuw.

De belangrijkste liturgische gewaden zijn de kazuifel, het opperkleed van de priester dat enkel gedragen wordt bij eucharistievieringen, de albe, het witte kleed dat iedere liturgische bedienaar draagt en de stola, een lange sjerp in de kleur van de liturgisch tijd.

Groene kazuifel met prachtige geboorduurde versieringen - collectie Sint-Jozef Lot.

Processie houdt halt aan het Haustrateplein over de vaart in Lot. Priester met koorkap en schoudervelum zegent de processiegangers met monstrans.

Er zijn zes officiële liturgische kleuren.

- Wit - goud: Feestkleur voor hoogfeestdagen als Pasen en Kerstmis, op feesten van Christus die geen lijdensgedachten zijn; op feestdagen van Maria, de Engelen en van de heiligen welke geen martelaren zijn.
- Rood: kleur van de liefde welke wordt gebruikt op Pinksteren, bij viering van het lijden des Heren, op de feesten van de apostelen en evangelisten en bij feesten van martelaren.
- Groen: kleur van de hoop welke wordt gebruikt in de liturgische tijd door het jaar.
- Paars: kleur van de boete. Wordt gebruikt in de Advent en de Veertigdagentijd (Vasten). Deze kleur kan ook gebruikt worden in de uitvaartmissen.
- Zwart of grijs: kleuren van rouw. Deze kleuren worden in uitvaartmissen gebruikt.

De albe is het witte onderkleed dat de priester draagt onder zijn andere gewaden, de stola en de kazuifel. Albe betekent wit. De

oorsprong van dit gewaad is dan ook te vinden bij de witte kleding die dopelingen in de Kerk droegen ten teken van hun nieuw verworven zuiverheid.

Alben zijn vaak versierd met kant, haakwerk, of kleurig borduursel aan de zomen. In Vlaanderen worden ze nog wel eens geplisseerd.

De lengte van de albe wordt bekomen door een singel, een witte koord, om de middel te binden.

Om de hals hangt de stool. Het is een lang gekleurde band, die vroeger kruisgewijs over de borst hing en met de uiteinden van de singel, rond het middel werden vastgehouden.

Vroeger was er ook nog de manipel. Het werd om de linkerarm geschoven. Het manipel stond symbool voor de lasten verbonden aan het werk van de priester.

Biechtstoel van de pastoor.

In de moderne liturgie, draagt de priester meestal geen singel. Dan laat hij de stoel gewoon recht afhangen.

Bij bijzondere gelegenheden draagt de priester een koorkap en soms een dalmatiek. Als de priester in de processie het H. Sacrament draagt, heeft hij boven de koorkap ook nog een wit schoudervelum.

10. De biechtstoelen.

Op het einde van 1953 worden ook nog eens nieuwe biechtstoelen aangekocht. Deze van de pastoor en van de vreemde biechtvader zijn in slechte staat. De aankoop die om en bij de 20.000 frank bedraagt wordt bekostigd uit een gift van de familie Cuvry.

Van de eerste biechtstoelen is er slechts één bewaard gebleven. Hij wordt omschreven als *"de biechtstoel van de pastoor"*. Links staat *"+ Miserere mei"* en rechts: *"Deus miserere mei"*.

11. Het orgel en de geluidsinstallatie

De eerste maal dat er sprake is van de aankoop van een orgel is in de zomer van 1947.

Ongelukkig nemen de dringende herstellingswerken aan de kerk alle middelen in beslag en komt er voorlopig niets terecht van de aankoop.

Pas in de zomer van 1958, wanneer de kopzorgen over het gebouw weg zijn, kan er opnieuw werk gemaakt worden van de aanschaf van een orgel. Er is een becijferd voorstel, ingediend door orgelbouwer Stevens, voor vier varianten. Het orgel op het hoogzaal met klavier beneden, voor de prijs van 270.000 frank, geniet de voorkeur. De werkelijke prijs bij afrekening bedraagt 301.300 frank.

De financiering moet gebeuren met eigen middelen en aangezien die niet volstaan, wordt de bestelling uitgesteld. Eind 1959 is er nog maar een bedrag van 58.000 frank beschikbaar. De rest moet gezocht worden in een bijdrage van de gemeente en in giften en andere acties.

De kerkfabriek steunt daarom het idee van een actie onder het motto: "Wie koopt een orgelpijp?" Er wordt verder vermeld: "De nog te verzamelen gelden zouden verdeeld worden over het aantal pijpen, de grootte in acht genomen". Er wordt ook een comité opgericht onder de leiding van de pastoor Felix Mertens en met Renaat Van Elslande als erevoorzitter, dat geld moet inzamelen, onder andere door het organiseren van een "Breughelkermis".

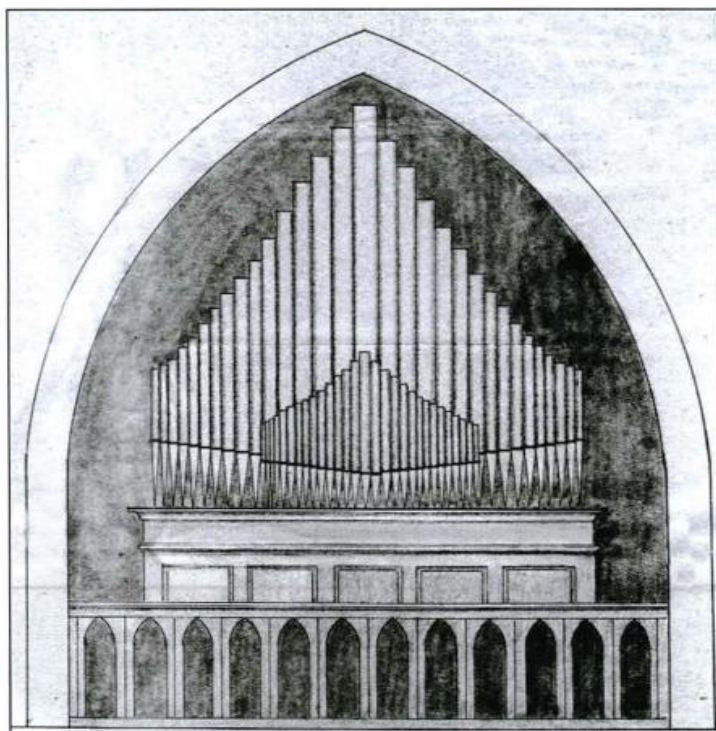
De kermis brengt uiteindelijk 100.347 frank op. Dus is al 30 % gefinancierd.

Het orgel wordt in het najaar van 1960 gebouwd en geïnstalleerd. Er wordt afgezien van het klavier beneden.

Op 8 januari 1961 wordt ook beslist tot de aankoop van een geluidsinstallatie. In het verslag van de kerkfabriek staat vermeld: "Het verlangen van wijlen Martin Meerts tot het plaatsen van een degelijke geluidsinstallatie wordt verder uitgewerkt".

De bestelling gaat naar de firma ICORAT. Er wordt op aangedrongen de installatie af te werken tegen de dag van de orgelwijding. Op 19 maart 1961 wordt het

Het ontwerpplan van het orgel door de firma Stevens uit Duffel.

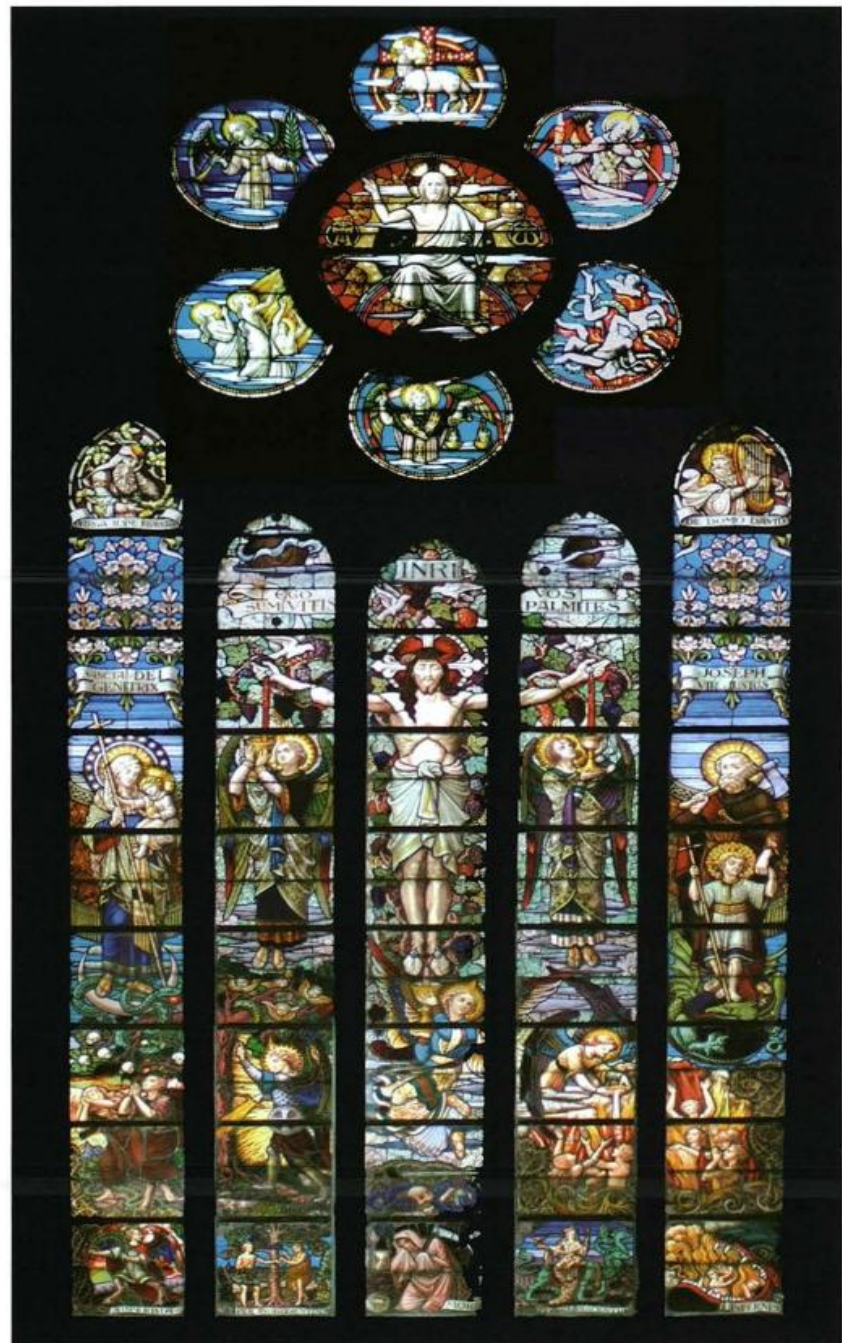
orgel, tijdens een sobere viering, door Monseigneur Schoenmaeckers plechtig ingewijd. Het orgel wordt ingespeeld en (spreekwoordelijk) ingezongen door het kerkkoor, versterkt met het koor "Zingende Harten" en het jongenskoor "'t sneeuwwit vogeltje". In de namiddag is er een orgelrecital door organist P. Sluys, laureaat van de eerste internationale Bachwedstrijd in Gent in 1955. In de kerk is eveneens een harmonium, gebouwd door Em. Kerkhoff uit Brussel.

12. De glasramen.

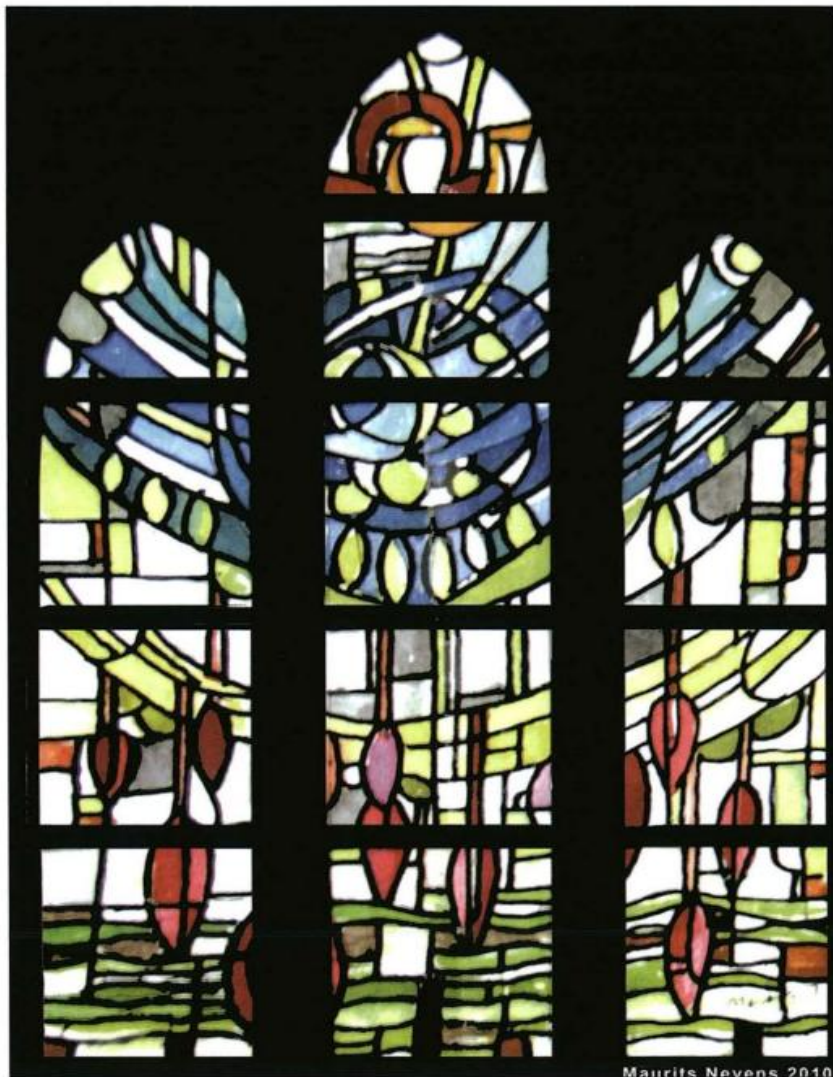
De kerk van Lot is versierd met prachtige glasramen. Hierover publiceerden we een schitterend artikel van de hand van Maurits Nevens (10), kunstglazenier en ereburger van Beersel. Het artikel was getiteld: "Iconografische ontleding van het grote kunstraam in de parochiale kerk van Lot". We dachten er goed aan te doen het monumentale kunstwerk dat de bezoeker in het koor kan bewonderen, in deze jubileumeditie nogmaals af te drukken.

Ter gelegenheid van 100 jaar kerk, bestelde de parochie bij ereburger Maurits Nevens een nieuw glasraam. Dat onze kunstglazenier niet over één nacht ijs gaat kan u afleiden uit de motivering en de analyse van het kunstwerk die we u graag meegeven:
"Historisch gezien is een kerk de afstraling en de bewaarplaats van de tijds-eigen gedachtestromingen, de heersende kunsttenden-

Het glasraam in het koor van de kerk in Lot.

Het nieuwe glasraam van Maurits Nevens.

sen en zelfs van het gelovig denken.

Het is in deze optiek dat men ertoe besloot ter gelegenheid van het 100 jarig bestaan van het kerkgebouw, een glasraam te plaatsen als herinnering aan dit gebeuren. Toen deze gebouwd werd, was men nog sterk onder de invloed van de neogotiek, hoewel de Art Nouveau sterk de overhand begon te krijgen. De religieuze kunst had het moeilijk zich aan te passen en verdiepte zich meer naar het inhoudelijke, de symboliek en moraliserende thema's die vooral visueel moesten optreden. Vandaar het grote koorvenster waar een haast triomferende Christus omgeven wordt door een dertigtal illustraties waar zowat de hele heilsgeschiedenis wordt samengebracht. Zowel de stamboom van Jozef en Maria, het laatste oordeel, het aards paradijs en de zondeval worden belicht. Het onderste gedeelte der panelen roept nogal pessimistische onderwerpen op, zoals de uitdrijving uit het aards paradijs, het vagevuur en de hel, de dood, de hoofdzonden, monsters en de straf en de gevolgen van de zondeval. Over de verrijzenis is er geen spraak maar er zijn de patroonheiligen der parochie die de gekruisigde flankeren: Maria en Jozef. Een

halve eeuw later doet men beroep op Jef Colruyt uit Lembeek en deze vertolkt de accenten die toen gangbaar waren in de catechese.

In de twee ramen met Maria en Jozef voegt hij een diepere symboliek in. Sint Jozef wordt er de patroon van de ambachtsman en de beschermer van het kind en het vaderland. Bij het raam van Maria legt hij de klemtoon op de blijde en de droevige omstandigheden uit het leven van de vrouw: vreugde bij de geboorte en pijn bij de dood. De werkmans en de familie stonden toen tamelijk centraal in het sociaal geweten.

Waar de doopvont stond illustreerde hij het doopsel van Christus in de Jordaan, de roeping van Petrus tot "mensenvisser" en zij die doorheen het leven de herder willen

volgen na de doopbeloften.

Boven de hoofdingang illustreerde Jef Colruyt de zeven sacramenten met bovenaan het doopsel waarmee het allemaal begint. De priester is, in alle panelen, de bemiddelaar tussen Christus en de mens. In de onderste panelen brengt hij telkens opnieuw de synthese van ieder sacrament als symbool.

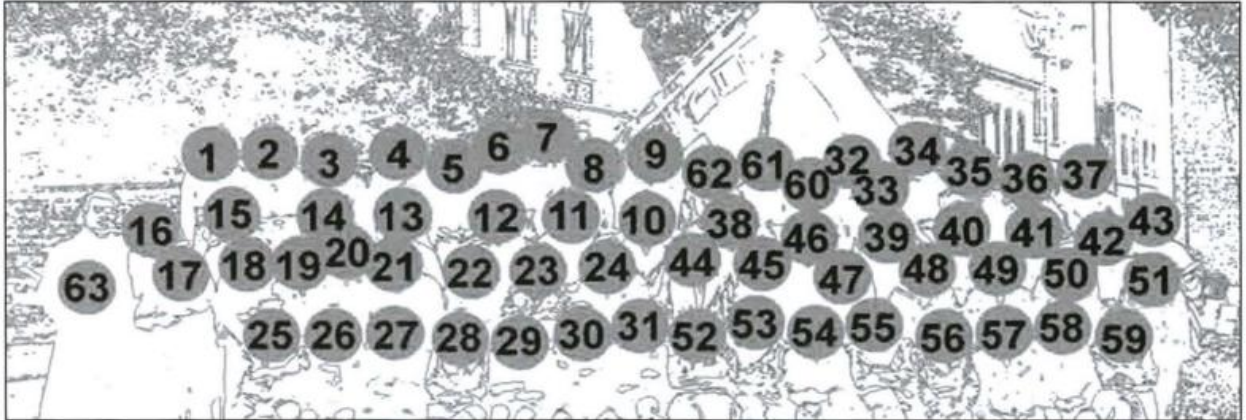
En nu, terug een halve eeuw later wordt er opnieuw, een glasraam geplaatst dat de hedendaagse strekkingen volgt. Het koorvenster was eerder moraliserend en buitenaards. De ramen van Jef Colruyt benadrukken het dagelijks beleven van de gelovige. Daar de hedendaagse kunst zelfs in de sacrale thema's een geweldige evolutie heeft meegemaakt en het grote publiek stilaan vertrouwd geraakt met inhoud en vormgeving van het non figuratieve, werd er gekozen voor een ontwerp dat een verband zoekt tussen de ramen van de twee voorgaande generaties: het hemelse en het aardse. Vandaar het thema: ALLE ZEGEN KOMT VAN BOVEN. Bovenaan zien we de tekens van alfa en omega als symbool voor God.

Daaronder in een blauw uitspansel waarin zon en maan en hemellichamen evolueren voelen we een cirkelvormige beweging. Dit is eerder het bovenaardse. Onder het kleurige blauw krijgen we tegen een grauwe achtergrond van grijze tonen een soort omgekeerde regenboog van gele tinten die de hoop en de verbinding van boven naar beneden uitmaakt. Hieruit spreekt het warme verlangen op vruchtbare zegening. Doorheen dit alles dalen onder vorm van niet conventionele tranen, regendruppels of vlammen, de zegen en de redding naar de aarde. Aldus wordt de aarde vruchtbaar gemaakt dankzij de steun van hierboven.

Het golvende landschap dat met zijn groene en bruine kleurtonaliteit in dankbaarheid de bevruchting aanvaardt, contrasteert sterk met de bewogenheid die bovenaan in het raam opmerkelijk is. Met dit raam sluit de kerk dus aan met de traditie die in alle kerken te ontdekken valt en bewijst dat ze levend is, open staat voor elke generatie en haar eigen spoor, tijdsgebonden wil achterlaten. M. Nevens, Lot 2010."

13. De heiligenbeelden.

In de kerk zijn (waren) een aantal fraaie heiligenbeelden:
Sint-Jozef met Kindje Jezus (zie blz 84). We vermoeden dat dit het beeld is uit de kapel. In de linkerhand ontbreekt wel de bloeiende staf. Misschien werd deze verwijderd om het beeld in de nieuwe nis te laten passen;
Sint-Antonius;
Heilige Benedictus;
Heilige Barbara;
Heilige Eligius;
Heilige Rochus;

Prachtige groepsfoto van de bloeiende KAJ Lot. Onderpastoor Karel Van Deun als geestelijke begeleider (omstreeks 1930).

1. Jozef Deridder	22. Pierre Wijnendael	43. Jan Denayer
2. ? Wets	23. Jan Vroom	44. Jean Swalus
3. Albert Claessens	24. Victor Elsocht	45. Jozef Lefebure (?)
4. Jean Hofmans (?)	25. René Heymans	46. Pierre (?) Herremans
5. René Magnus	26. François Eeckhout	47. ?
6. Marcel Denayer	27. Germain Goossens	48. François Eeckhout (?)
7. Frans Magnus	28. Jozef Timmermans	49. Jozef Timmermans (?)
8. ?	29. ?	50. ?
9.	30. Karel Vellemans	51. ?
10. Sylvaan Debusscher	31. Edouard Borgers	52. Jules Vroom (?)
11. Emiel Antons	32. François Decoster	53. Karel Illegems
12. Pierre Swalus	33. Frans Garcet (?)	54. ?
13. Jozef Vellemans	34. Hendrik Oosterbaan	55. Leonard Carlier
14. ? Van de Sijpe	35. Maurits Koninckx	56. Jean Swalus
15. Victor Wets	36. Fernand Paesmans	57. Emiel Herinckx
16. Pierre Geeroms	37. ?	58. Jaak Decoster
17. Louis Debondt	38. Jean Van Volsem	59. ... Dewachter
18. Jean De Wauwer (?)	39. Jozef Beeckmans	60. Maurits Magnus
19. Adolf Claessens	40. Frans Desmet	61. Victor Vellemans
20. ?	41. Marcel Magnus	62. ?
21. ?	42. Willy Hofmans	63. Onderpast. van Deun

hij gewijd en wordt op 8 augustus van hetzelfde jaar naar Lot gestuurd, waar hij onderpastoor is. Hij is, zeer actief bezig met de jongeren. Vooral in de Lotse KAJ en VKAJ heeft in die periode een bijzonder groot ledenbestand. Niet te verwonderen in een gemeente waar zeer veel arbeidersgezinnen leven. Er zijn tal van foto's waarop deze onderpastoor afgebeeld staat naast een schare van jongeren.

Op 29 december 1934 wordt hij onderpastoor in Antwerpen Onze-Lieve-Vrouw en op 10 september wordt hij pastoor benoemd in Antwerpen (Sint-Walburgis).

Onderpastoor Florent August Marie Alfons Denil: 1933 - 1938.

Florent Denil is geboren in Kersbeek Miskom op 22 maart 1906. Hij wordt seminarist op 24 september 1929 en priester op 10 juni 1933. Lot is zijn eerste bestemming. Hij wordt er tot onderpastoor benoemd op 14 juni 1933.

Hij wordt vervolgens onderpastoor in Rotselaar op 7 juni 1938. Op 19 mei wordt hij pastoor in Opvelp, nu deelgemeente van de Vlaams-Brabantse gemeente Bierbeek.

Pastoor Emiel Petrus Josephus Mertens: 1937 - 1951

Emiel Mertens is geboren in Galmaarden op 17 januari 1894. Hij gaat op 30 september 1913 naar het seminarie en is gewijd op 6 januari 1917. Hij is professor in Ukkel (St Pierre) en in Onze-Lieve-Vrouw in Kuregem (Anderlecht). In 1918 wordt hij onderpastoor in Anderlecht en daarna in Etterbeek, Herne, Londerzeel

**Inhaling van pastoor
Emiel Mertens (links),
hier samen met onder-
pastoor Florent Denil
(rechts).**

Pastoor Erik Meeussen tijdens de huwelijksviering van Marc Nicaise en Fanny Meerts.

van het parochieblad "KERK IN - ZICHT BUIZINGEN - LOT" uitgegeven. Een blad vol blijdschap, vreugde en gelukwensen. Blijkbaar een pastoor die met zijn tijd mee is: "Beste Erik, Dank je wel dat ik mag op de computer leren werken, hoe moeilijk dat ook is. 't Is tof dat je me op een eenvoudige manier probeert uit te leggen hoe ik er moet mee werken".

De koster en koorleiders van deze kerk.

De eerste koster van de parochie, opgericht in 1895, is de 17-jarige Juul Debusscher. Hij is geboren in Dworp op 12 maart 1879. Zijn vader Jan Baptist was ook koster. We nemen aan dat hij de functie vervulde onder de kapelaans van Lot.

In het verslag van de kerkraad van 7 januari 1945 lezen we: "In de loop van dit jaar herdenken wij het 50 jarig ambtsjubileum van den koster en van den leider van het zangkoor. De viering zou in de maand augustus moeten gebeuren".

Ook koorleider Leopold Neydens wordt gehuldigd voor zijn gouden ambtsjubileum.

De juiste datum van zijn aanstelling is niet bekend, maar we mogen

aannemen dat ze gebeurde in de maand augustus van het jaar 1895.

De huldiging wordt eerst uitgesteld omdat gewacht wordt op de pauselijke onderscheiding "Pro Ecclesia et Pontifice" en daarna ook nog enkele maanden omwille van de klokkenwijding.

De plechtigheid gaat uiteindelijk door op zondag 12 januari 1947. Het programma:

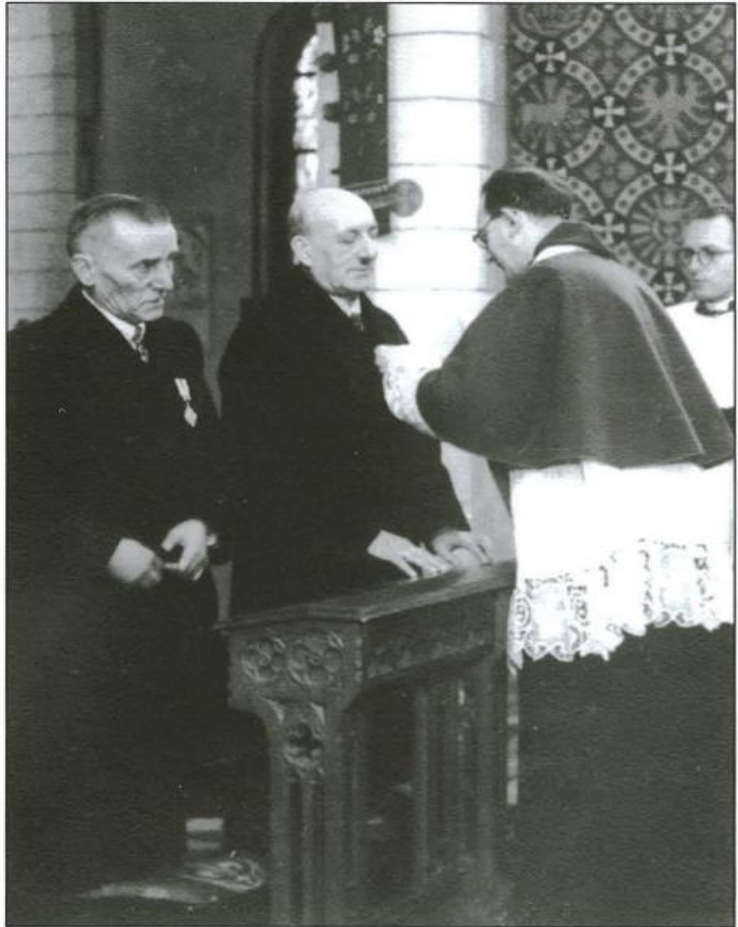
1. Afhaling der jubilarissen aan huis rond 9u30.
2. Plechtige dankmis.
3. Na de dankmis ontvangst op de pastorie en uitreiking van de pauselijke onderscheiding "Pro Ecclesia et Pontifice" en overhandiging van het geschenk van de kerkfabriek.
4. Ontvangst op het gemeentehuis en overhandiging van het geschenk van het gemeentebestuur.
5. Korte feestzitting in "Onze Kring".

De Deken van Halle wordt uitgenodigd om de feestelijkheid luister bij te brengen. De twee fanfares worden bereid gevonden de jubilarissen spelend te begeleiden naar het gemeentehuis en daarna naar hun woning.

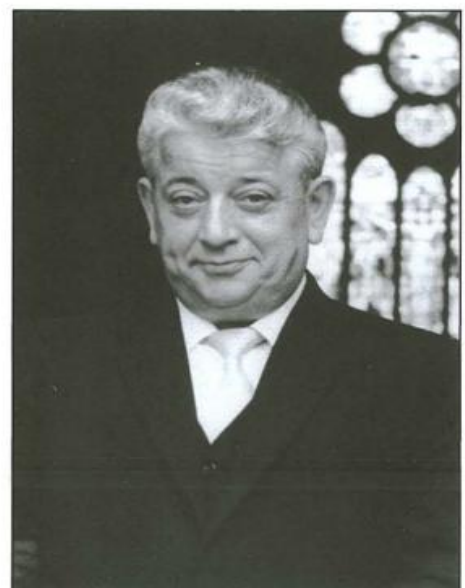
Op 9 juli 1950 neemt Juul Debusscher wegens zijn hoge leeftijd en zijn wankele gezondheid ontslag. Zijn ontslagbrief luidt als volgt: "... k' ben zoo vry te laten weten dat ik verplicht ben, gezien myn onverbeterten ziekte-toestand en ouderdom myn ontslag aan te bieden. Gelief t' noodige te doen om zoo spoedig mogelijk myn pensioen te doen geworden ...".

Pas op 7 oktober 1951 wordt Pierre Verheyden uit Alseberg aangesteld.

Pierre Verheyden neemt al op 1 juli 1956 ontslag en wordt vrij snel op 15 augustus opgevolgd door Louis Achiel Heymans uit Leerbeek.

Gouden Jubileum van koster Juul Debusscher en koorleider Leopold Neydens. Uiterst rechts onderpastoor Renaat Curias.

Orgelist Achiel Heymans uit Leerbeek.

Het gemengd
Lots kerkkoor.

1. Thea Van Riet
2. ?
3. ?
4. ?
5. Greta Heymans
6. Agnes Vanbeginnen
7. Pierre Debognies
8. An Van Der Wilt

9. Achiel Heymans
10. Ann Debognies
11. Bruno Wouters
12. ?
13. Torke Bosmans
14. Coleta Tresignie
15. Gaston Debognies
16. Pierre Geeroms

17. Maria Van Holder
18. ?
19. Marie-Louise Oosterbaan
20. Herman Van Riet
21. Guy Debognies
22. X Van Pevenage
23. Erwin Wouters
24. ?

25. x Uvin
26. ?
27. Pierre Van Pevenage
28. Luc Van Pevenage
29. Jos O

Op 23 augustus 1991 wordt Achiel gevierd voor zijn 35 jaar kosterschap in Lot.

Het eerste koor in Lot was zoals in alle andere kerken in de eerste helft van vorige eeuw, een mannenkoor. Het werd geleid door Leopold Neydens en begeleid door koster Jules Debusscher. De repetities gingen trouwens door bij de koster thuis.

De zangers die graag een grapje maakten zegden over de repetitie: "we gaan nog eens balken". Misschien noemden ze het balken omdat er uitsluitend in het Latijn gezongen werd, wat niet door iedereen begrepen werd.

Het koor had de traditie een jaarlijkse uitstap te houden. Ze gingen te voet naar de vijvers "Robinson Crusoe" in Linkebeek. Na de oorlog wordt het koor "de zingende harten" gesticht onder de leiding van Lucien Hollemans. Ze repeteren bij Coleta Tresignie thuis. Zij was trouwens het eerste vrouwelijk lid van de groep. Later komt daar Maria Van Holder bij. Beiden zijn alt.

Op hoogdagen zingt het koor beneden in de kerk. Alle andere missen worden vanaf het hoogzaal gezongen.

Vanaf 1970 is het koor helemaal gemengd.

De kerkfabriek (kerkraad) van deze kerk.

Op 2 september 1895 stuurt pastoor Lodewijk Verstrepen een briefje naar de aartsbisschop waarin hij volgende personen voordraagt voor de kerkraad: Petrus Ghysels, Jos Vandergucht, Guillaume Huysmans, Ferdinand Cuvry en Philippe Bosmans. Hij vermeldt dat Petrus Ghysels de oom is van de echtgenote van Guillaume Huysmans en, indien dat een probleem vormt, hij de voorkeur geeft aan de eerstgenoemde. De benoeming van Ferdinand Cuvry, die niet op het grondgebied van de parochie woont, kan niet worden aanvaard door de gouverneur. In zijn plaats wordt Pierre Jozef Hanssens voorgesteld. Ze worden op 18 september 1895 benoemd.

Het oudst bekende document van de Kerkfabriek is het proces verbaal van de zitting van 5 april 1903. De samenstelling is er als volgt opgegeven: Alexander Ghysels een landbouwer is voorzitter; Jos Vandergucht, handelaar, is secretaris, Guillaume Huysmans, handelaar is schatbewaarder; Philip Bosmans en Jos Hanssens, beiden landbouwers, zijn de leden en Louis Verstrepen is pastoor.

Het oudste verslag van de Raad van de Kerkfabriek in het boek van de beraadslagingen van de kerkfabriek dateert van 10 november 1907. Er zijn twee nieuwe leden: dokter Karel Wijns vervangt Guillaume Huysmans als secretaris en Petrus Hollemans (beambte) vervangt Philip Bosmans als lid.

Tussen 1913 tot 1921 worden er, vermoedelijk wegens de oorlog, geen verslagen opgetekend.

In deze periode wordt de voorzitter Petrus Alexander Ghysels vervangen door Jan Baptist Ghysels.

Doodsprentje van Petrus Ghysels, dixit Alexander, recto en verso.

Op 8 juli 1917 overlijdt Joseph Vandergucht, handelaar, gemeenteraadslid en secretaris van de kerkfabriek. Hij wordt vervangen door J.B. Matton uit Kesterbeek.

Op 27 oktober 1926 overlijdt (Petrus) Josephus Hanssens in Kesterbeek. Hij is 75 jaar oud.

Op 20 juni 1929 overlijdt in de Hemelstraat te Lot, Petrus Josephus Hollemans, 77 jaar oud.

Op 12 januari 1932 is er het plotse overlijden in Brussel van Jan Baptist Matton, 77 jaar oud.

Zij worden vervangen door: Jules Daneau, Frans Decuyper en Frans Janssens. De juiste volgorde van de aanstellingen is niet bekend.

Op 4 april 1937 overlijdt C(arolus) Wijns (geneesheer) en wordt als schatbewaarder opgevolgd door Martin Meerts.

De kerkfabriek is tussen 1937 en 1947 samengesteld uit: Jan Baptist Ghysels voorzitter - Martin Meerts Schatbewaarder - Juul Daneau, Frans Janssens en Frans Decuyper leden en pastoor Emiel Mertens.

Op 1 januari 1951 wordt Frans Janssens, die de parochie verliet, vervangen door Pieter Geeroms.

Later op 22 april wordt pastoor Felix Mertens aangesteld en vanaf 1 juli neemt hij deel aan de vergaderingen.

Op 6 april 1952 neemt Juul Daneau ontslag. Al vanaf 6 juli 1947 stellen we vast dat hij niet meer aan de vergaderingen deelneemt.

Er is geen aanwijzing waarom (ziekte,...). Hij wordt opgevolgd door Jozef Beeckmans.

Op 18 augustus 1952 overlijdt Jan Baptist Ghysels, hij wordt opgevolgd als (waarnemend) voorzitter door Frans Decuyper. Op 5 april wordt notaris Paul Monsieur tot lid van de kerkfabriek benoemd.

In 1958 overlijdt de voorzitter Frans Decuyper. Op 6 april wordt Pieter Geeroms waarnemend voorzitter. Op 6 juli wordt de raad herschikt.

Voorzitter wordt Martin Meerts, nieuw lid en schatbewaarder: Robert Chevrollet, leden: Pieter Geeroms, Jozef Beeckmans en Paul Monsieur. Pastoor Felix Mertens is secretaris.

Het heeft de Heer behaagd tot Zich te roepen; de ziel van Zijn trouwe dienaar.

MIJNHEER

Jan-Baptist GHYSELS
Echgenoot van Mevrouw Maria SCHORIELS
Voorzitter van de Kerkfabriek van Lot
Lid van de Bond van het H. Hart
geboren te Sint-Pieters-Leeuw, de 13 November 1873,
en godvruchtig overleden te Ukkel, op 11 Augustus 1952,
voortien van de H.M. Sakramenten der stervenden.

Dit midden li met kristelijke onderwerping aan Gods H. Willen:

Zijn echtgenote:
Mevrouw Jan-Baptist GHYSELS, geboren Maria SCHORIELS.
Zijn Broeders, Schoonzusters, Neven en Nichten:
Mijnheer Jozef GHYSELS;
Mevrouw Weduwe Victor GHYSELS-BORREMANS, kinderen en kleinkinderen;
Mijnheer Georges GHYSELS;
Mijnheer en Mevrouw Karel GHYSELS, zijn echtgenote Mathilde LORIS;
De kinderen en kleinkinderen van wijlen Leopold GHYSELS-LECRIS;
Mevrouw Weduwe Gustaaf SCHORIELS-WALRAVENS en kinderen;
Mijnheer Jozef HUWAERT, Weduwenaar van Antoinette SCHORIELSEN-kinderen;
De kinderen en kleinkinderen van wijlen Eugène SCHORIELS-VANDER PERRE
en de Families GHYSELS, SCHORIELS, WALRAVENS en GEERTS.

De plechtige lijkdienst gevolgd van de begrafenis in de familiekerk
tot de zevende U vriendelijk wordt uitgenodigd, zal plaats hebben in de parochiale
kerk van Sint Jozef te Lot, op Dinsdag 14 Augustus 1952, te 11 uur.

Vereeniging, Hausrateplein, te 10.30 ure.

Een tweede dienst vanwege de Kerkfabriek, zal geschieden in voormelde kerk op
Woensdag 27 Augustus 1952, te 11 uur.

Zij bevelen zijn ziel in uwe godvruchtige gebeden aan.

Noch bloemen, noch kransen.

Lot, de 11 Augustus 1952.

Drukkerij Pagina MICHELS, Suleimanstr. 99, Lot - Tel. 96.97.55

Op 17 september 1960 is er opschudding bij het vernemen van het plotse overlijden van voorzitter Martin Meerts. Martin, die een belangrijke functie bekleed in de Lotse fabriek "Le Progès Industriel" vertoeft op dat ogenblik in het buitenland waar hij een afvaardiging leidt op de tentoonstelling van Brno. Hij was gedurende 23 jaar lid van de raad. Hij wordt op 8 januari 1961 vervangen door Arthur Van Laethem. Pieter Geeroms wordt opnieuw dienstdoend voorzitter. Arthur Van Laethem wordt twee maanden later secretaris. De reden hiervoor is dat het bisdom de mening is toegedaan dat de pastoor andere taken heeft dan het secretariaat van de raad waar te nemen.

In juli 1971 neemt Robert Chevrolet ontslag. Hij wordt opgevolgd door Marcel Uvin die de nieuwe schatbewaarder wordt. Al op 6 september 1972 overlijdt Marcel Uvin nauwelijks één jaar na zijn aanstelling in deze functie. Hij wordt op 1 oktober 1972 opgevolgd door Jozef Van Isterbeek.

In januari 1989 verlaat pastoor Karel Mostinckx Lot en wordt vervangen door Erik Meeussen.

Op 1 juli 1990 neemt Jozef Van Isterbeek ontslag en wordt een maand later opgevolgd door Paul Uvin.

Op 9 juli 1991 worden aan vier leden van de raad het gouden Sint-Romboutskruis overhandigd. Het zijn Petrus Geeroms (40 jaar voorzitter), Jozef Beeckmans (39 jaar lid), Paul Monsieur (37 jaar lid) en Arthur Van Laethem (30 jaar lid).

De misdienaars.

In onze parochies werden de jongens die hun eerste communie gedaan hadden al snel ingelijfd bij de misdienaars. Ze dienden de weekmissen die vroeg in de morgen gehouden werden. Het was dan ook vroeg opstaan om op tijd op post te zijn. Verder dienden ze met twee of meer misdienaars de zon- en feestdagen, en ook de uitvaarten. Vroeger jaren werd de aflijvige afgehaald aan het sterfhuis. Woonde die te ver van de kerk, dan ging de pastoor de lijkwagen tegemoet, ergens halverwege, kwestie dat het in tijd doenbaar bleef.

Omdat dat meestal in de week was, en bijna alle misdienaars in de gemeenteschool les volgden, mochten één, twee of drie misdienaars, naargelang de status van de overledene, de school verlaten om mee de dienst te doen.

Er waren daar nogal wat kandidaten voor; kwestie van eens een paar uren van school te mogen.

Betaald werden de misdienaars niet. Eens in een jaar was er in Lot een alternatieve collecte waarvan de opbrengst ten goede kwam van de misdienaars. Hiermee werd dan een koffietafel gehouden

of zou er ook al eens een uitstapje mee gemaakt zijn. De goede dagen voor deze belhamels waren de trouwfeesten. Omdat feestvierende groepen nogal gul zijn liepen de misdienaars na de plechtigheid naar de uitgang van de kerk om er een touw te spannen dat de uitgang belette. Wie buiten wilde moest dan maar wat muntstukjes rondgooien zodat het jonge volkje de koord liet vallen om de geldstukjes op te rapen. Stukjes van 25 centiem of "twaalfcensenhalven" zoals ze genoemd werden vlogen in het rond. De gierigaards gooiden het kleinere broertje dat maar 10 centiem waard was. Daarna werd de buit ingeruild voor snoep.

Jean Debrael die juist na de oorlog misdienaar was, vertelt dat op zondag in de hoogmis de pastoor rondging in de kerk om alle gelovigen met wijwater te zegenen. De misdienaar droeg de emmer met wijwater en de pastoor de kwispel die hij met mate in het gewijde vocht stak en dan met brede zwaai zijn zegening herhaalde. Het gebeurde wel eens dat de misdienaar iemand viseerde die een lesje moest geleerd worden. Juist voor ze het slachtoffer voorbijkwamen trok de misdienaar, bij het nat maken van de kwispel, de emmer wat hoger zodat die een felle lading wijwater meekreeg. Het gevolg bij de volgende besprenkeling kan men zo al raden...

Jean Debrael en Jean-Marie Oosterbaan, gekleed in een zwarte toga, met daarboven een wit roket (kort koor-kleed) en ieder een wierookvat in de hand.

Jean vertelt ook dat hij eens een tand moest laten trekken. 50 jaar geleden was dat nog een hachelijke onderneming die soms enkele dagen mondpijn veroorzaakte. Als misdienaar kreeg hij bezoek van de onderpastoor die bezorgd was om zijn toestand. Als attentie

kreeg Jan: "een groot stuk zwarte fondantchocolade". Kwestie van de volgende tandentrek voor te bereiden.

De misdienaars werden zo wat voor alle diensten ingezet. Op regelmatige tijdstippen werden de oude parochianen of de langdurig zieken, voor een communie aan huis bezocht. De pastoor werd dan op zijn tocht voorafgegaan door een misdienaar met een lantaarn met brandende kaars, die in de bebouwde kom om de 10 stappen een kleine bel moest luiden zodat de voorbijgangers konden knielen voor het Heilig Sacrament.

In de Goede Week was er de kruisweg, die statie per statie werd afgelopen, met op kop drie misdienaars waarvan de middelste het kruis droeg. Tussen Goede Vrijdag en Pasen was er dan weer een bijzonder attribuut te "bespelen" namelijk de ratel - omdat alle bellen en klokken naar Rome vertrokken waren. De kinderen wilden dat wel graag geloven omdat er met Pasen gul met eitjes gestrooid werd.

Voetnoten.

- (1) Met "Saint-Face" wordt de lijkwade van Turijn bedoeld. Het is een linnen kleed waarop vaag een beeld van een man te zien is met verwondingen aan de zichtbare hand, zoals zouden kunnen ontstaan bij een kruisiging. Volgens sommige christenen is de lijkwade het kleed waarin Jezus werd gewikkeld en begraven nadat hij aan het kruis gestorven was. Het officiële standpunt van de Katholieke Kerk is dat het om een vervalsing gaat. De meeste wetenschappers beschouwen de lijkwade als een knappe vervalsing uit de late Middeleeuwen. De vermeende lijkwade wordt bewaard in de Kathedraal van Johannes de Doper in Turijn.
- (2) De Heilige Apollonia wordt aanroepen tegen tandpijn. (9 februari). Om aan haar geloof te verzaken zou ze zijn mishandeld en haar tanden één voor één met een tang uit de mond zijn getrokken. Ze wordt afgebeeld met een tang en een martelaarspalm.
- (3) Voor de volledigheid vermelden we hier dat deze eigendom het erfdeel van de notaris is, als enig kind van zijn vader notaris Frans Jozef Claes en zijn moeder Julia Josephine Depauw. Zijn ouders verkregen het goed uit een verkoop in de massa van 20 loten van eigendom verkocht door de erfgenamen van Jean François Vandercammen en Virginie Catharina Josephine Coppens op 1 september 1875 voor notaris De Cocquiel. Weduwe Coppens verwierf het goed op 6 juni 1833 van weduwe Cans - Weemaels, voor notaris Morren.
- (4) Zij erfde deze gronden van zijne hoogheid de prins van Arenberg overleden in Brussel op 27 september 1877.
- (5) voor een afbeelding zie: Joke Vandenbussche *De geschiedenis van de wolfabriek in Lot*, in "En het dorp zal duren..." Nr 21 jan-maa 2004, pagina 33.); en Michel Vastiau, Een wandeling op de Beerselse begraafplaatsen in "En het dorp zal duren..." Nr 32 okt-dec 2006, pagina 33.);
- (6) Guillaume Christiaan Veraart is geboren in Bergen op Zoom in Nederland

Kerkelijk leven

DANIEL WALCKIERS

De maquette van de kerk van Lot, ooit aan elkaar getimmerd door de vader van pastoor Curias (pastoor in Lot van 1939 tot 1947) was zwaar aangetast door de tand des tijds. In het licht van de 100-jaar-kerk-feesten werd ze van onder het stof gehaald door Theo O en Maurits Nevens. Zonder toelating van stedenbouw sleurden ze het ganse gebouw naar hun werkplaats om het een duchtige "feestlift" te geven. Zo besteedden ze ettelijke zomer-voormiddagen aan de restauratie ervan.

Aangezien dit maar één keer om de 100 jaar gebeurt, en onze generatie dat nog mag meemaken, gingen we even poolshoogte nemen "ten huize van" om te zien hoe het stijlvol gebouw uit vorige eeuw terug nieuw leven werd ingeblazen.

Die twee Lotse kunstenaars hebben inderdaad het neogotische gebouw op schaal 1/25 een nieuwe 'look' ingetimmerd en ingeverfd. Veel details bewerken vraagt een massa tijd en dikwijls werd er in werkelijkheid niet altijd uitgevoerd wat er op plan voorzien werd. Elke bouw of verbouwing heeft een plan als basis, maar "leeft" onderweg. Het oorspronkelijk model werd zo goed mogelijk gevolgd. Ter verfraaiing werden er ook enkele steunberen bijgetimmerd en in de kleuren van natuursteen geschilderd, wat een heel ander cachet geeft. En na nog enkele zuilen, werden dan de details aangebracht.

Het atelier lag versierd met pottokes, pannekes en schaaltes, gevuld met allerlei soorten poederverf; net een schminktafel. De ouderwetse poeders waren enkel nog te vinden in de verfarchieven van Maurits Nevens. Ook niet bij tante Kaat.

De maquette werd aangepakt op basis van heel wat voorbereidend werk; o.a. met verscheidene kleurenfoto's van het echte door-weer-en-wind-exemplaar op het dorpsplein. Schilderen was niet eenvoudig want de kerk wisselt meer dan eens van kleur, al naargelang de inval van het licht, de zon en het tijdstip van de dag. Daarbij telt vooral de toegevoegde waarde van de twee kunstenaars bij hun zoektocht naar de ideale kleurencombinatie waarmee de gevelstenen een beurt krijgen. Er mag wat leven inzitten en het mag gerust een schilderseffect hebben, aldus Maurits Nevens.

En als de steunberen dan uiteindelijk flink uit de verf komen, krijgt

de kerk haar definitieve vorm en uitzicht. Het geheel bestaat uit hout en uit doek voor het dakgedeelte. Het geraamte en het onderkader werden vernieuwd of versterkt en ingestreken tegen de houtmijt en ander ongedierte.

En die twee Kunstkorfschilders? Zij timmerden voort aan de gewijde geschiedenis van Lot. Wij stonden er bij en keken er naar. Een onderwerp voor 'uit de oude doos' van Ring TV? Alleszins want, ter gelegenheid van de vieringen moet de kerk terug naar de kerk. Die twee zullen bekijks hebben als het gevaarte, boven op de personenwagen, de straten van Lot zal "terroriseren" recht naar het binnenste van de grote kerk. Van klein naar groot: echte "La vache qui rit" toestanden!.

Theo O (links) en Maurits Nevens geven de maquette een grondige opknappbeurt.

Herman Lemaire

Architect - Een beknopte monografie.

EDGAR WINDERICKX

Proloog - Synopsis familie Lemaire.

Herman Lemaire.

Om een correct inzicht te krijgen in de leefwereld van architect Herman Lemaire, is het nuttig zijn voorgeschiedenis en gezinsverband toe te lichten; daarom zeer in het kort enkele gegevens over zijn ouders, broer en zusters.

Vader Donaat Lemaire.

Tien jaar na de bouw van de gemeentelijke jongensschool, gebouwd in 1855-56, beslist het gemeentebestuur een nieuwe hulponderwijzer te benoemen.

Gezien er binnen de gemeente misschien geen gediplomeerde kandidaten zijn, wordt door de gemeenteraad op 11 april 1866 Donaat Lemeyer, geboren te Kerkom (bij Sint Truiden) op 6 juni 1846, benoemd tot hulponderwijzer. Hij heeft zijn diploma van onderwijzer behaald aan de staatsnormaalschool te Lier.

Bovendien is het in de 19de eeuw niet ongewoon voor openbare functies kandidaten te benoemen van buiten de regio. Na het ontslag om gezondheidsredenen van Frans Degreef, gemeentesecretaris van Dworp, stelt Donaat Lemeyer zich kandidaat.

Vlnr.: Maria, Donaat, Herman en Raymond Lemaire.

Op 28 maart 1871 wordt hij benoemd als secretaris met 9 stemmen tegen I. Willebrord Verheyen, geboren in Oostmalle op 13 juni 1851 volgt hem op als hulponderwijzer.

In 1866 wordt Maria-Anna Van Calster, geboren te Putte op 23 maart 1946, benoemd als hulponderwijzeres. Er wordt meteen ook een nieuwe meisjesschool gebouwd. Deze wordt ingehuldigd in 1868.

Donaat en Maria-Anna, ver verwijderd van hun familie en geboortedorp, integreren zich totaal in hun nieuwe omgeving en groeien naar mekaar toe. Op 2 juni 1875 trouwen ze te Dworp, beiden zijn dan 29 jaar oud.

Donaat heeft langs de Alsebergsesteenweg 16,60 are grond gekocht en op 1 augustus 1874 een bouwvergunning gekregen om er een woonhuis op te bouwen.

Het jonge koppel neemt vermoedelijk omstreeks 1877 hun intrek in het nieuw huis, met postadres: Kring nummer 27. In Dworp krijgen de straten en wegen pas een naam in 1956; voordien zijn er voor de post 9 gehuchten en wijken. Op 6 oktober 1977 wordt een vergunning afgeleverd om voor het huis een haag te planten.

Bij vonnis van 1ste aanleg van Brussel wordt op 25 november 1890 zijn naam Lemeyer gewijzigd in LEMAIRE.

Op 20 januari 1913 onderweg van Dworp naar Huizingen valt hij plots op straat dood op het grondgebied van Huizingen. Ze hebben vier kinderen.

Raymond Albert Ghislain, geboren te Dworp op 8 januari 1878 (+ Heverlee 6 juli 1954)

Marie Virginie Norbertine Ghislana geboren te Dworp op 12 februari 1881 (+ Heverlee 20 mei 1944)

Herman Emile Jozef Ghislain geboren te Dworp op 25 september 1883 (+ Ukkel 8 januari 1947)

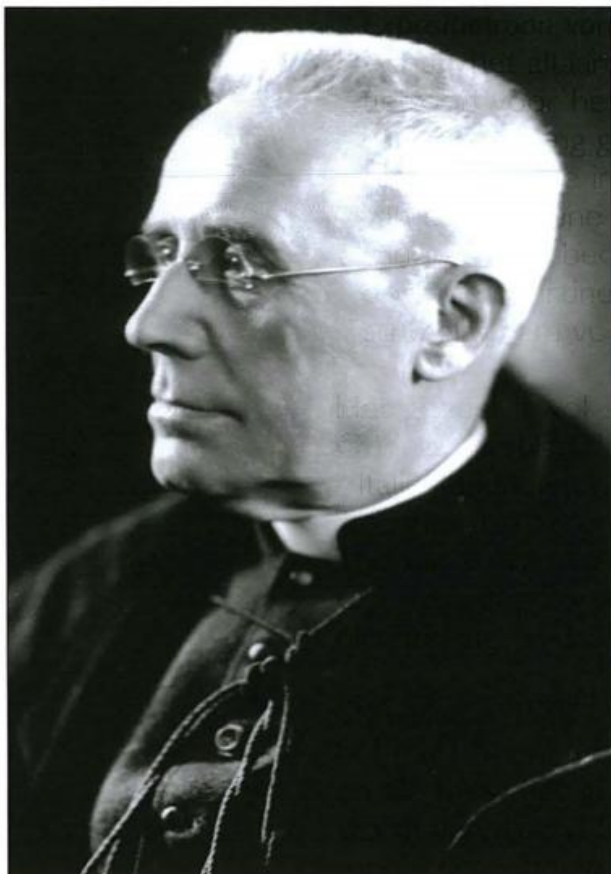
Anna Melanie Ghislana geboren te Dworp op 7 juli 1889 (+ Dworp 11 september 1905)

De naam van de heilige Ghislenus (640-670) wordt aan de doopnamen toegevoegd om bescherming te verzekeren tegen convulsie of kinderstuipen en epilepsie.

De kinderen Lemaire

I. Professor Kanunnik Raymond Lemaire.

Raymond, genoemd naar de voornaam van zijn peter, graaf Raymond

Baron Raymond Lemaire.

Cornet de Grez, burgemeester, gaat na de lagere school op internaat naar het Klein Seminarie van Hoogstraten. Na zijn humaniora gaat hij naar het Groot Seminarie te Mechelen en wordt priester gewijd op 21 september 1901. Dan gaat hij naar de Leuvense universiteit studeren, eerst filologie, maar schakelt over naar kunstgeschiedenis en archeologie, vakken waarin hij doctoreert in 1906 met een studie over Romaanse Bouwkunst. In 1907 maakt hij een studiereis naar Italië en neemt in september enkele colleges over van professor ingenieur Joris Helleputte, die dat jaar minister wordt van spoorwegen, post en telegrafie. In 1908 wordt hij aan de katholieke universiteit benoemd tot professor kunstgeschiedenis en archeologie. Met zijn vriend professor kanunnik Sencie onderneemt hij vele reizen, onder meer naar Italië, Noord- en Zuid Frankrijk, Keulen, Rome en Sicilië, Tunesië en Algiers, Duitsland en Nederland.

Op 10 juni 1908 wordt hij uitgeschreven in het bevolkingsregister van Dworp. Datzelfde jaar sticht hij te Leuven, als uitbreiding van de avondschool opgericht door professor Helleputte, de Sint-Pieters Ambachtschool (SPAS) voor dag-onderrwijs. Deze dagschool is eerst gevestigd in het Sint-Franciscushof in de Minderbroedersstraat te Leuven en vanaf 1921 in de Dekenstraat en de Brabançonnestraat. Hij blijft directeur van deze school tot in 1929. Onder zijn beleid kent de SPAS een grote uitbreiding.

Aan de universiteit doceert hij religieuze architectuur en architectuurgeschiedenis, monumentenzorg en toegepaste esthetica. Hij doet vooral onderzoek naar de Romaanse architectuur en begeleidt de restauratie van vele Romaanse kerken.

In vakbladen verschijnen van zijn hand hierover veel artikelen en hij geeft ook enkele boeken uit over architectuur, meubelkunst en zo meer. In het tijdschrift "*Bulletin des métiers d'art*" van de Sint-Lucasscholen 1901-1914 ondertekent hij soms met het pseudoniem Eriamel. Hij was oud-voorzitter van de Vlaamse academie voor Wetenschappen, Letteren en Kunsten en van de Koninklijke Academie voor Oudheidkunde, lid van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen.

In 1953 neemt zijn neef Raymond M. Lemaire zijn leerstoel aan de

universiteit over.

Kanunnik Raymond Lemaire overlijdt te Heverlee op 6 juli 1954, 76 jaar oud.

2. Maria Lemaire, genoemd "Matant".

Na de lagere school gaat Marie op kostschool bij de Ursulinen te Onze-Lieve-Vrouw Waver en volgt er de normaalschool.

Buiten het lessenrooster volgt ze muziek en notenleer en krijgt er pianoles. Ze wordt de beste pianiste van het instituut. In augustus 1900, 19 jaar oud, behaalt ze het diploma van onderwijzers met de grootste onderscheiding.

Door bemiddeling van burgemeester graaf Cornet de Grez wordt ze privéonderwijzeres voor de vier kinderen van Alberic en mevrouw de Pierpont, dochter van baron Surmont de Volsberghe, minister van Nijverheid en Arbeid. Einde 1906 komt ze terug in Dworp bij haar ouders. Ze zet zich in voor het meisjespatronaat, de bibliotheek en de sociale parochiewerking. Na de dood van vader Donaat gaat ze met Pasen bij haar broer Kanunnik Raymond te Leuven inwonen. Onder impuls van de huisvriend Monseigneur Sencie zet ze zich in bij de uitbouw van de Boerinnenbond, opgericht in 1911 door Kanunnik Luytgaerens en de eerste voorzitter mevrouw Helleputte - Scholaert. Vanaf 1919 verzorgt ze een vaste rubriek in het ledenblad "De Boerin" onder het pseudoniem "MATANT".

Op haar dertigste begint ze te sukkelen met haar gezondheid en legt zich meer en meer toe op de miniatuurkunst en het verluchten van handschriften. Hierover schrijft ze in 1942 een Handleiding. Bij hun plechtige communie kregen de vele nichtjes en neven steeds een miniatuurprentje door haar getekend.

In 1943 wordt ze een laatste maal geopereerd en sterft thuis bij haar broer in Heverlee op 20 mei 1944.

3. Herman Emile Jozef Ghislain.

4. Anna.

De jongste dochter gaat na de lagere school ook naar de normaalschool van de Ursulinen te Onze-Lieve-Vrouw-Waver. Ze wordt er zwaar ziek. Tuberculose wordt vastgesteld; ze wordt thuis verzorgd en sterft te Dworp op 11 september 1905, 16 jaar oud. Van haar zijn nog enkele brieven bewaard d.d. 1901 - 1905, die ze schreef naar haar broers.

Maria Lemaire (alias Matant).

**Raymond baron Martin Marie Ghislain Lemaire,
de oudste zoon van Herman Lemaire.**

Hij is geboren te Ukkel op 28 mei 1921 en overleden te Sint-Lambrechts-Woluwe op 13 augustus 1997.

Na zijn humaniora aan het Sint Pieterscollege te Ukkel, behaalt hij een licentie in geschiedenis en kunstgeschiedenis aan de Katholieke Universiteit te Leuven (KUL) en doctoreert er op een verhandeling "L'Origine du style gothique en Brabant".

In 1949 wordt hij docent en in 1953 gewoon hoogleraar kunstgeschiedenis en geschiedenis van de bouwkunst aan de KUL en later ook aan de Université Catholique van Louvain-la-Neuve, waarvoor hij bij de oprichting het stedenbouwkundig concept ontwierp en de urbanistische inplanting vorm gaf.

Hij is onder meer bekend voor de restauratie van het groot begijnhof te Leuven en was medeoprichter in 1965 van ICOMOS, de internationale adviesraad voor Monumenten en Landschappen bij de UNESCO.

In 1976 sticht hij het postuniversitair Centrum voor Monumentenzorg; het "Raymond Lemaire international Centre for Conservation" eerst gevestigd in het Europacollege te Brugge en nu in het Arenbergkasteel te Heverlee. Hij kreeg verschillende eredoctoraten en hoge onderscheidingen. In 1986 gaat hij op emeritaat.

Op 25 juni 1990 verleent Koning Boudewijn hem de titel van baron en kiest hij als devies: "Virtus Scientiam Major".

Herman Emile Jozef Gislain Lemaire - Architect

Herman is geboren te Dworp op 25 september 1883. Hij gaat er naar de jongensschool bij meester Verheyen.

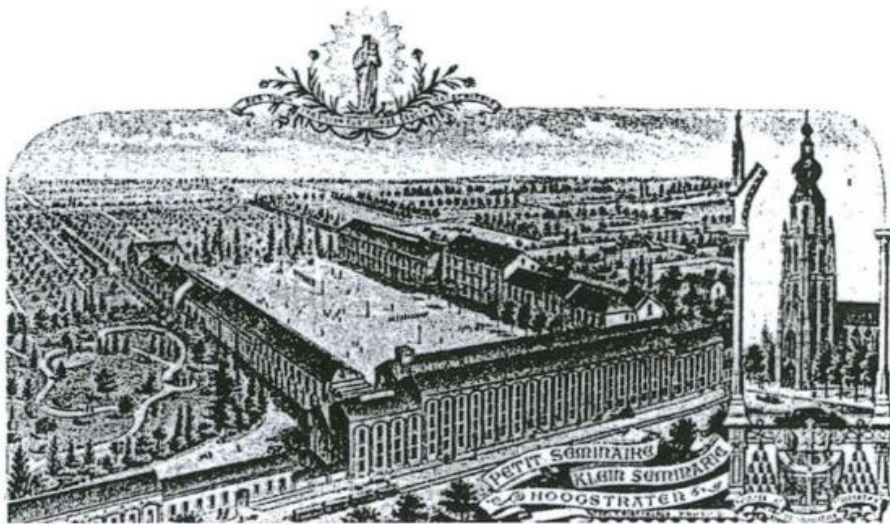
Na de lagere school gaat ook hij op internaat naar het Klein Seminarie van Hoogstraten en vervoegt er zijn vijf jaar oudere broer Kanunnik Raymond Lemaire.

Er zijn nog enkele brieven bewaard uit 1899 - 1901 die hij van uit Hoogstraten stuurt naar zijn ouders en naar zijn broer Raymond, in opleiding voor priester in het Groot Seminarie te Mechelen.

Hieruit kan afgeleid worden, dat hij een middelmatig student was, een grappenmaker maar een primus in het tekenen. Bovendien had hij ook een zeer mooi geschrift.

Hij speelt ook graag toneel en zorgt in het klein seminarie voor de decors en speelt er in de collegefanfare.

Er zijn in Hoogstraten nog enkele studenten uit de streek van Dworp, met wie hij goed kan opschieten, onder meer Theofiel Winderickx en Herman Verlinden.

Het Klein Seminarie van Hoogstraten.

Hij blijft wel het zorgkind van zijn ouders. Hij beëindigt zijn humaniora in 1902 en gaat na een lange vakantie op maandag 27 oktober 1902 als tekenaar werken bij architect Delvaux in Vorst. Hij schrijft hierover: "Wat hij mij zal geven weet ik nog niet maar hij zegt dat hij heel content is van mij." In september 1904 wordt hij ingeschreven in het Sint-Lucasinstituut te Schaarbeek voor de studies van architect. Na drie jaar verwerft hij en één medestudent het diploma van architect promotie 1907.

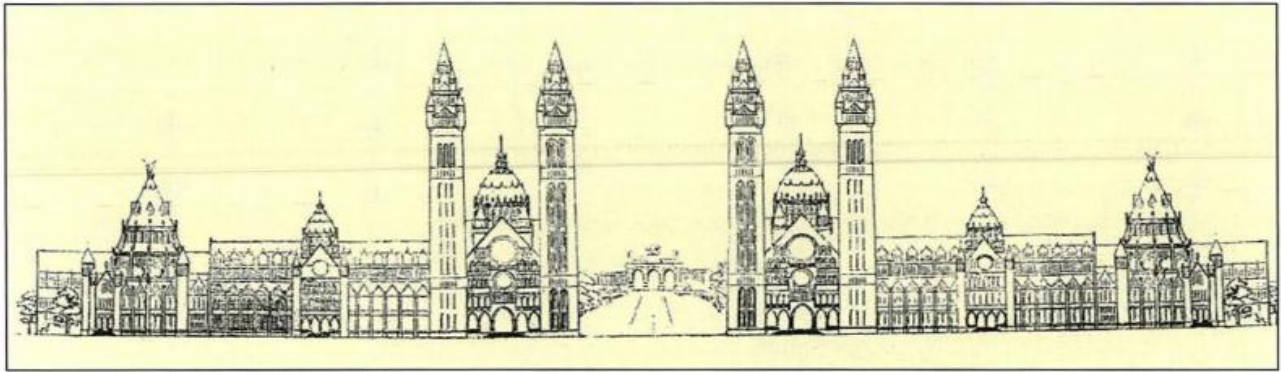
Het instituut Jean Bethume - de Sint-Lucasschool van Sint-Gillis, onder leiding van inspecteur professor Broeder Marès - had voor de 8ste grote prijs 1906-1907 een wedstrijd uitgeschreven met als onderwerp:

"UN PALAIS DES ARTS DÉCORATIFS".

Herman Lemaire neemt deel en wordt laureaat met zijn ontwerp. De grote prijs wordt hem toegekend met unanimité van de uitgebrachte stemmen van de jury. Er wordt bij vermeld dat dit een unicum is in de analen van de Sint-Lucasschool.

Herman Lemaire aan de tekentafel.

Het ontwerp voor een museum van de sierkunst. Het blijft bij een ontwerp - Anno 1908.

Het ontwerp is een megalomaan plan, een monumentaal gebouwencomplex op te richten op een terrein van 800 bij 500 meter, aan de voet van het Half Eeuwfeestpark als tegenhanger van het hoger gelegen Half Eeuwfeestgebouwencomplex met de monumentale Triomfboog.

De jury besluit na het lezen van zijn memorie van toelichting "een project dat verrast, indruk maakt en bekoort."

Volgens zijn jongste zoon Herman zou hij na zijn studies eerst op stage geweest zijn bij een architect in Doornik, maar hierover ontbreekt verdere informatie.

Omstreeks 1910 verlaat hij zijn ouderlijk huis te Dworp, Kring n° 27 en gaat naast het klooster van de meisjesschool wonen, nu de vroegere bakkerij De Bruycker.

Op maandag 17 september 1917 trouwt hij met Maria Henriette Winderickx, geboren te Dworp op 23 mei 1892, overleden te Ukkel op vrijdag 11 januari 1957.

Maria is de enige dochter van Désiré Winderickx (1864-1899) en Barbara Anna Maria Swaelus (1870-1909). Na het overlijden van Désiré hertrouwt Barbara met zijn oudere broer Gustaaf. Na het overlijden van haar ouders en stiefvader Gustaaf Winderickx (1862 - 1915) heeft ze de zorg over haar jongere broer August en de 4 kinderen van Gustaaf; Marthe (1901-1980), Evarist (1903-1977), Marcelle (1904-1994) en Celestin (1906-1990).

Na hun huwelijk gaat het koppel in Ukkel wonen, eerst in een huurhuis in Montjoielaan nr. 16. Ze kopen een bouwgrond in de Paasbloemenlaan - nu René Gobertlaan - en bouwen er in 1922 een riante woning. De meisjes Marthe, 21 jaar en Marcelle, 18 jaar gaan mee naar Ukkel, en blijven er tot hun huwelijk.

Herman en Maria hebben negen kinderen. Hun oudste dochter

Vlnr.: Anna, Raymond, Adèle, Maria Winderickx, Herman, Marcelle, Teresa, Maria Augusta, Madeleine, Magriet, Herman Lemaire.

Maria Augusta sterft, 22 jaar oud, te Ukkel op 23 september 1941. Hun oudste zoon Raymond Martin baron Lemaire (° Ukkel 28 mei 1921 - + Sint-Lambrechts-Woluwe 13 augustus 1997) volgt zijn oom kanunnik Raymond op als professor kunstgeschiedenis en monumentenzorg te Leuven - zie hoger.

Na het behalen van zijn diploma krijgt Herman al onmiddellijk opdrachten, onder meer voor de nieuwe kerk van Lot, toen nog een deel van de gemeenten Dworp en Sint-Pieters-Leeuw. Hij moet al tijdens het laatste jaar architectuur betrokken zijn geweest bij het ontwerp van deze nieuwe kerk, want op 13 juli 1907 ontvangt hij samen met architect Chrétien Veraart een voorschot van 3.000 fr; zijnde de helft van het ereloon voor "*la direction générale des travaux de construction de la nouvelle église*".

Architect Veraart, geboren in Bergen-op-Zoon op 31 maart 1872 was ook een oud-student van de "*Ecole d'Architecture Saint-Luc*." In onze streek heeft hij onder meer in 1913-14 de nieuwe kerk en het patronaat van Beersel gebouwd, de kerken van Oudenaken en Roosdaal, de Sint-Antoniuserkerk en de pastorie van Vilvoorde.

Andere prestigieuze opdrachten die Herman als jong architect krijgt zijn onder meer:

Het neogotisch hoofdaltaar in de Sint-Martinusbasiliek van Halle.

Andreas Michiels, geboren te Drogenbos op 7 februari 1871, was sinds 1896 professor aan het Groot seminarie te Mechelen. In 1900 doctoreert hij aan de katholieke universiteit te Leuven en wordt magister in de godgeleerdheid. In 1903 wordt hij erekanunnik en in 1906 op zijn verzoek benoemd tot pastoordeken van de basiliek van Halle.

Professor kanunnik Raymond Lemaire en zijn familie zijn goede vrienden van prof. Michiels. Dit blijkt onder meer uit een brief d.d. 3 maart 1903 van Anna, de jongste zus van Herman en Raymond. Toen hij eens op bezoek was in O.-L.-Vrouw Waver laat kanunnik Michiels Anna naar de spreekkamer komen. Ze schrijft: *"Verleden Donderdag ben ik op den parloir geweest. Raad eens bij wie? Bij een doktor in godgeleerdheid Mijnheer Michiels van Ruisbroek..."*.

Toen deken Michiels in Halle aankwam was de restauratie van de basiliek reeds enkele decennia gestopt, maar bleef het probleem van de het valoriseren en de definitieve opstelling van het miracu-

leus Mariabeeld nog niet opgelost. Na veel gepalaver, onder meer met de commissie voor Monumenten, wordt geopteerd het prachtige Mone retabel te verplaatsen naar de Trazegnieskapel en het Mariabeeld definitief op te stellen in het Hoogkoor.

Met tussenkomst van zijn broer, kanunnik Raymond Lemaire krijgt de 24 jarige architect Herman van deken Michiels de opdracht een nieuw hoofdaltaar uit te tekenen, met de definitieve opstelling van het Mariabeeld in het hoogkoor.

Met Kerstmis 1907 legt hij een gedetailleerd ontwerpplan voor van het hoofdaltaar. Zijn ontwerp heeft veel gemeen met de afbeelding van de Lieve-Vrouwkapel in het boek van Lipsius uit 1604. In de verschillende onderde-

Het altaar in de Basiliek van Halle. (foto Marc Desmedt).

len van zijn ontwerp verwerkt architect Lemaire tientallen liturgische afbeeldingen en motieven.

Er wordt door de commissie voor Monumenten nog voorgesteld het Mariabeeld in de Mariakapel onder te brengen, maar deken Michiels blijft opteren voor het hoogkoor en haalt uiteindelijk zijn slag thuis.

Het Mone retabel wordt verplaatst en Herman maakt zijn definitieve plannen voor het hoogaltaar.

In zijn studie over het neogotische altaar geeft Zeger Desmet volgende beschrijving:

De altaarvoet.

De lage voorwand is ingedeeld in zes spitsboogvormige nissen, afgezoomd door de zware horizontale fries van het altaarblad. De nissen zijn gescheiden door verticale beelden in verguld koper. In de zes nissen wordt op zilveren geciseleerde platen de Eucharistie uitgebeeld. De zeven koperen beelden stellen een heraut voor; die elk het schild van een land dragen en roepen de internationale faam van de Halse Mariaverering op.

De zij- en achterwand van de altaarvoet zijn bekleed met vijftien koperen platen waar op iedere plaat zes geëmailleerde schildjes zijn aangebracht met de afbeelding van kloosterorden, steden en prelaten, die met Halle in relatie hebben gestaan. Van de negentig schildjes werden er in 1947 veertig weggenomen voor herstel en niet meer teruggeplaatst.

De bovenstructuur.

Het kleine verhoog boven het altaarblad, waarop de kandelaars staan, is versierd met zes kleine zilveren medaillons met de voorstelling van taferelen, links uit het oude testament en rechts uit het nieuwe testament. De bedevaartgang achter het hoofdaltaar is hiervan afgescheiden door een gordijnwand. De zware draperie is opgehangen aan een koperen fries, versierd met een Nederlandstalige tekst in gotisch schrift en gedragen door zes koperen peilers, met op iedere peiler een koperen heiligenbeeld. De schriftuurtekst (Joan. III - 16): "ZO LIEF HEEFT GOD DEN MENSCH GEHAD DAT HIJ ZIJNEN ENIGEN ZOON GEGEVEN HEEFT OPDAT AL WIE IN HEM GELOOFD NIET VERLOREN GA MAAR EEUWIG LEVEN HEBBE."

De voordeur van het tabernakel is versierd met een geëmailleerd tafereel, het Laatste Avondmaal voorstellend. Boven het tabernakel is een expositietroon voor de monstrans waarrond de beeltenis van de vier Latijnse kerkvaders de bovenbouw schragen. Rond het kruisbeeld, als hoogste punt van het altaar, staan de beelden van de vier kruisgetuigen, Joannes, Maria, Jozef van Arimathea en Maria Magdalena.

Expositietroon van het Mariabeeld.

Achter het altaarcomplex en boven het kruisbeeld is de expositietroon voor het Mariabeeld opgesteld, gemaakt in eikenhout, naar een streng gotisch ontwerp van Lemaire. Deze troon staat op een tribune in blauwe hardsteen. De sluitsteen in de koepel van deze tribune vermeldt het jaartal 1546. Er onder is de doorgang voor de bedevaartgangers, gescheiden van het hoofdaltaar door de courtine. Achter het Mariabeeld zorgt het mooie gotische glasraam voor een natuurlijke lichtinval.

Het geheel is vol symboliek en voorstelling van Bijbelse figuren. Onder altaarblad de herauten die het wapen dragen van: Engeland - Italië - Henegouwen - Brabant - Congo - Spanje - Frankrijk. Tafereelen op zilveren medaillons: Paulus - Norbertus - Juliana - Thomas & Bonaventura - Trente - Pius. Op maandag 26 september 1910 wordt het nieuwe hoogaltaar plechtig ingewijd door kardinaal Mercier.

Omstreeks 1974, de honderdste verjaardag van de kroning van het Mariabeeld, wordt de gordijnwand met de zes koperen pijlers en de fries met gotische tekst weggenomen; ook het kruisbeeld wordt verwijderd. Deze verminking stoort de oorspronkelijke harmonische opbouw.

Zeger Desmet schrijft hierover: *"Op theologisch vlak valt vooral de verdwijning van het altaarkruis op. De vier kruisgetuigen staan vanaf nu wezenloos naar een leegte te staren..."*

Laat ons hopen dat de weggenomen stukken bewaard bleven zodat een wederopbouw mogelijk blijft."

Zijzicht van de kapel van Vorselaar.

De kapel van het klooster van de Zusters der Christelijke Scholen te Vorselaar.

Deze kapel werd in 1911- 1912 gebouwd naar plannen van architect Herman Lemaire ter vervanging van een vroegere kapel, gebouwd in 1856, die te klein geworden was.

De jonge architect Herman kreeg deze opdracht van Eerwaarde Moeder Kostka, algemeen overste van de Zusters der Christelijke Scholen.

Met hare meisjesnaam heet ze Joanna Sencie, geboren in Halle op 22 februari 1868. Ze is de zuster van Monseigneur Jozef Sencie, (°1865 - + 1941), buitengewoon hoogleraar aan de katholieke Universiteit te Leuven. Deze was een intieme vriend en jarenlang de

reisgezel van professor kanunnik Raymond Lemaire.

Bovendien bedienen de Zusters van Vorselaar sinds 1886 de meisjesschool van Dworp, waar vader Donaat Lemaire gemeentesecretaris is. De link naar de jonge architect is daarmee compleet.

Moeder Kostka neemt het initiatief voor het bouwen van een nieuwe grotere kapel en kan dit pas verwezenlijken na het moeizaam verwerven van een strook grond achter de oude kapel.

De bouwwerken starten in mei 1911 en in september 1912 is de bouw bijna voltooid en de oude kapel afgebroken.

Monseigneur Van Roey, toen Groot-Vicararis van het bisdom Mechelen, en afkomstig van Vorselaar, zegent de kerk in op 29 september 1912 en op 30 september heeft er de eerste professie plaats.

Deze kloosterkerk wordt op 7 september 2007 geklasseerd als monument.

De motivatie en de architectuurhistorische waarde worden in het ministerieel besluit omschreven als volgt:

“De architectuur van de kapel van de zusters van de Christelijke Scholen van Vorselaar, gebouwd in 1911 naar het ontwerp van architect H. Lemaire (1883 -1947), past in de late neogotische beweging uit begin 20e eeuw en kenmerkt zich als een persoonlijke en verruimde interpretatie van de Sint-Lucas neogotiek, met nieuwe ontwikkelingen (ruimtelijk concept, uitgesproken materiaalpolychromie) en inbreng van andere o.m. Byzantijnse (vroegchristelijke) elementen.

Het gebouw onderscheidt zich door zijn atypische constructie, uitgaande van een driebeukige, transeptloze pseudobasiliek met naar binnen gedraaide steunberen, smalle zijbeuken en tribunes, waardoor één grote binnenruimte gecreëerd wordt.”

Moeder Kostka, algemeen overste van de Zusters der Christelijke Scholen.

Mozaïek boven de ingangspoort van de kapel van Vorselaar.

Herman Lemaire maakt ook de plannen en tekeningen voor het kerkmeubilair, het hoofdaltaar, de sjablonen voor de wandschildering, de buitendeur, het mozaïek voor de fries boven de hoofdingang. Dat komt de homogeniteit van het geheel sterk ten goede. De kapel is 38 meter lang en 14,5 meter breed en tot aan het gevelkruis 26 meter hoog.

In een folder wordt de kerk bezongen als volgt:

"Van rustige eenvoud in kalme harmonie, zingt de kloosterkerk, zowel binnen als buiten. Het roodbruin gewelf zoekt zijn evenwicht in de roodbruine vloersteen; de rauw-roode baksteenbogen omlijsten de grauwwitte fresco's; de op rooden grond geschilderde draperijen zoeken tempering in de blauwe arduinen pijlers en roomkleurige muren. Blauw, rood, geel, spelend in en door mekaar; stout opwaarts gaande lijnen, kleurlicht door de brandramen op het rood-granieten altaar, maken van de kloosterkerk een "Te Deum".

Herman Lemaire - Ambtenaar bij de directie gebouwen van het ministerie van openbare werken.

Op 25 oktober 1913 benoemt minister Joris Helleputte, vriend en precursor van kanunnik professor Raymond Lemaire, zijn vijf jaar jongere broer architect Herman bij ministerieel besluit tot: "Bouwmeester 1ste klasse bij de hoofddienst der kazernering en der krijgsgedebouwen, afhankelijk van het hoofdbeheer van Bruggen en wegen". Hij ontvangt een jaarwedde van 4.500 fr. Zodoende is de toekomst van de jonge architect verzekerd. Het wordt de start van een merkwaardige carrière als ambtenaar - architect.

Op 9 september 1925 legt hij de eed af van trouw aan de koning en aan de grondwet. In 1927 wordt hij "eerst aangewezen" archi-

tect-diensthoofd en krijgt zeer prestigieuze opdrachten, met onder meer het ontwerp voor de uitbreiding van het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika te Tervuren en in 1932 de verbouwing van de Koninklijke Crypte in de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Laken.

Bij de taakverdelingen op het ministerie is er in 1938 enig dispuut over wie de opdracht krijgt voor de restauratie van het prinsbischooppelijk paleis en de bouw van de nieuwe universiteitsbibliotheek, beide te Luik. Uiteindelijk wijst minister August Balthazar de restauratie van het paleis toe aan Herman Lemaire. Hij verhuist meteen van de 1ste directie gebouwen naar de 2de directie, met standplaats Brussel. Hij krijgt de leiding over tal van restauratiedossiers, waaronder de restauratie en de conservatie van de ruïnes van de abdijen van Villers-la Ville, Aule en Orval. Hij maakt eveneens de plannen voor de verhoging van de "Pont des Trouis" te Doornik.

Bij de inval van het Duitse leger in mei 1940, wordt de abdij van Orval zwaar beschadigd. Op maandag 21 oktober gaat architect Lemaire ter plaatse de schade evalueren en hij maakt meteen voorbereidingen (bestekken) voor de herstellingswerken.

In juli 1940 wordt hij aangesteld als gevolmachtigd beheerder van de militaire en burgerlijke gebouwen van de provincie Brabant. Van architect Verhoeven, zijn overste, krijgt hij een uitstekende en lovende beoordeling voor zijn kennis, beroepsethiek en ijver.

In augustus 1940 krijgt hij de leiding van het nieuw opgerichte "Bureau voor geschiedkundige en oudheidkundige bouwwerken". Zijn jaarwedde is intussen verhoogd tot 56.000 fr.

In 1946 zetelt hij in het raadgevend en toezichthoudend comité voor de restauratie van de Sint-Michielskathedraal van Brussel.

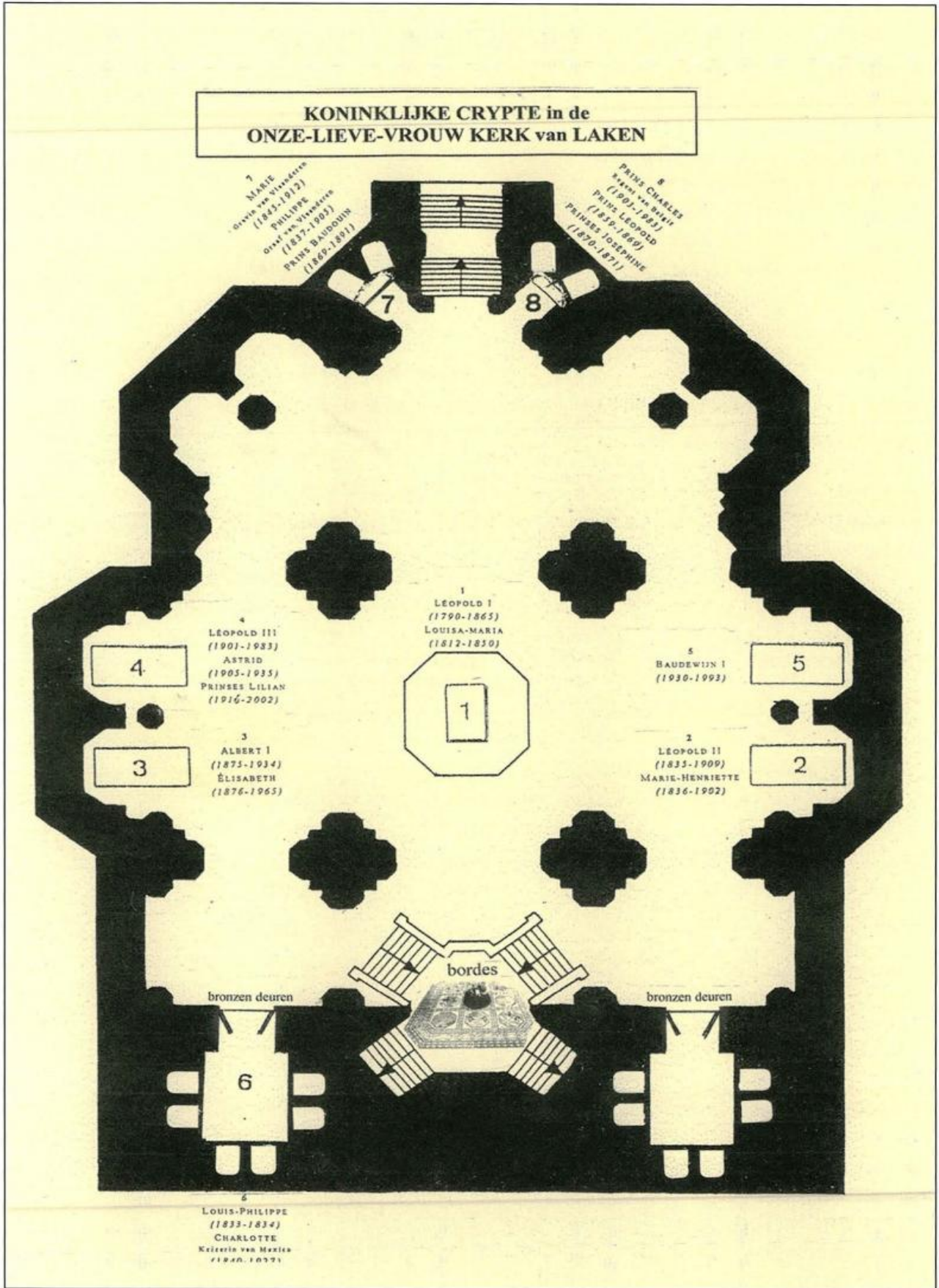
Door hartklachten gaat zijn gezondheid snel achteruit. Hij overlijdt thuis, na een kortstondige ziekte, op 8 januari 1947. Hij is dan 63 jaar. In zijn afscheidrede typeert M. R. Verstraete, eredirecteur-generaal, Herman Lemaire als volgt: "Hij was zeer gewaardeerd op het departement gebouwen van de provincie Brabant. Zijn collega's, die hem als hun deken beschouwden, hadden zeer veel achting voor hem. Niet enkel omwille van zijn technische vaardigheid, maar vooral voor de kunstzinnigheid in zijn architecturale vormgeving en voor zijn archeologische kennis."

De ingang en de grafkamers van de Koninklijke Crypte te Laken - 1932.

Voor de eerste wereldoorlog maakte architect Groothaert reeds een ontwerp tot vergroting van de crypte; ontwerp dat goedgekeurd werd door de commissie voor Monumenten.

In 1932-34 wordt dit concept in grote lijnen uitgevoerd naar detailtekeningen van architect Herman Lemaire.

De toen uitgevoerde werken hadden tot doel het aantal

Plan van de crypte van Laken.

De familie Herman Lemaire. Aan de muur hangen de afbeeldingen van de twee friezen en de tussenvloer van de crypte van Laken.

Prachtige fries in mozaïek boven de ingang van de crypte van Laken.

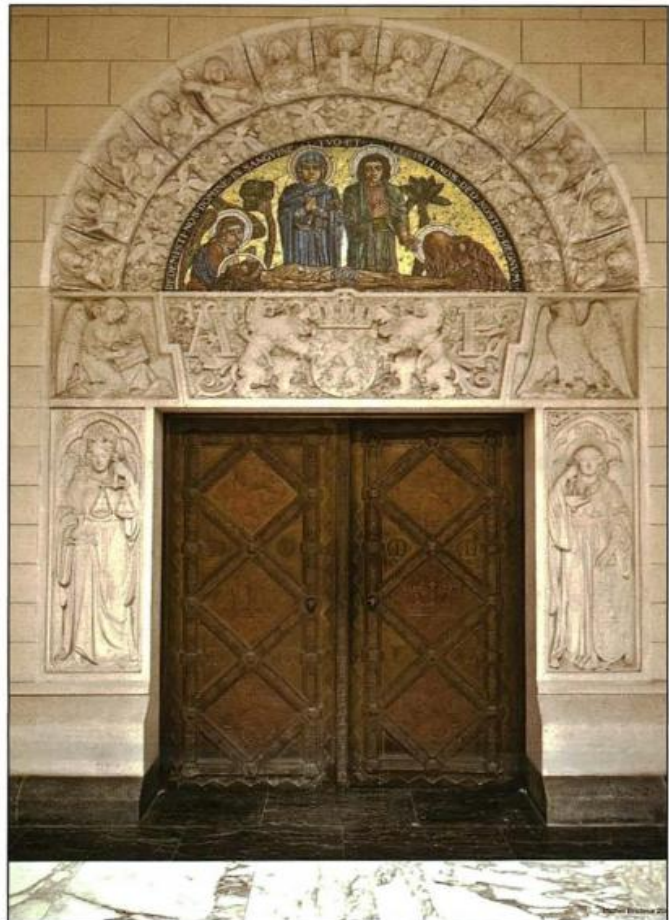
grafplaatsen binnen de bestaande ruimte te verhogen.

De toegang tot de crypte en de toegang naar de erboven liggende Koningskapel worden van plaats verwisseld.

Met de nieuwe toegang naar de crypte wordt het beoogde doel bereikt.

De monumentale trappenpartij naar de crypte is uitgewerkt in X vorm, met halfweg een bordes. Twee trappen, die links en rechts achter het hoofdaltaar vertrekken, komen samen op een vierkantig bordes met een prachtige mozaïekvloer vol symbolen, naar een tekening van de architect.

Binnen een brede omlijsting is het bordes ingedeeld in negen vierkanten. Binnen ieder vierkant staat in een achthoek het wapenschild van een provincie en daarrond in ornamentele

Overloop naar
de crypte.
Mozaïek met de wapens
van de negen provincies.

letters ter identificatie, een afkorting van de naam van de provincie; bvb O.V.N. voor Oost-Vlaanderen.

Twee eiken deuren met twee vleugels en een beslag in brons, sluiten de 2de partij trappen af, die van uit het bordes naar de crypte leiden, als de onderste benen van een X.

Links en rechts van deze trappen, op de plaats waar de vroegere trappen in de crypte uitkwamen, worden twee kamers gebouwd, met in elke kamer 20 grafnissen (loculi). Deze kamers worden afgesloten met massief bronzen deuren in gelamineerd geslagen en gedreven brons, omlijst door een beeldhouwde band, waarboven een halfrond fries, dat versierd is met een prachtig mozaïek met een Bijbelse voorstelling, o.a. de graflegging van Christus.

De kaders met de prachtig ingekleurde ontwerptekeningen van deze mozaïeken, hingen boven de zithoek in de kamer naast het tekenatelier van de architect, zoals te zien op een foto van zijn gezin uit 1939.

De conservatie en restauratie van abdijruïnes.

Hiervan zijn enkele plannen en foto's bewaard in het Lemaire-archief in de Leuvense Universiteitsbibliotheek, onder meer:

n° 1178 restauratie van de abdij van Villers-devant-Orval;

n° 107 restauratie van de Abdij van Aulne te Gozée
- foto's en tekeningen;

n° 1179 restauratie van de abdij van Villers-la-Ville.

De abdij van Orval.

Aan de hand van verzamelde stukken steensculptuur uit de ruïne, concipieerde hij de abdij zoals ze er waarschijnlijk oorspronkelijk uitzag.

Ruïne van Aule -
zicht vanuit
het zuidwesten.

De abdij van Aule.

Aan de rechteroever van de Samber te Gozée.

Van verschillende verdwenen gebouwen werden -aan de hand van restanten van de ruïne, door architect Lemaire plannen gemaakt. Naast het weeshuis is een vleugel van de abdij in 1939 nog bewoonbaar en daar brengen, de families Lemaire en Winderickx, samen een deel van de grote vakantie 1939 door, onder het oogluikend toezicht van de aalmoezenier abbé Wallez, vriend en mentor van striptekenaar Hergé.

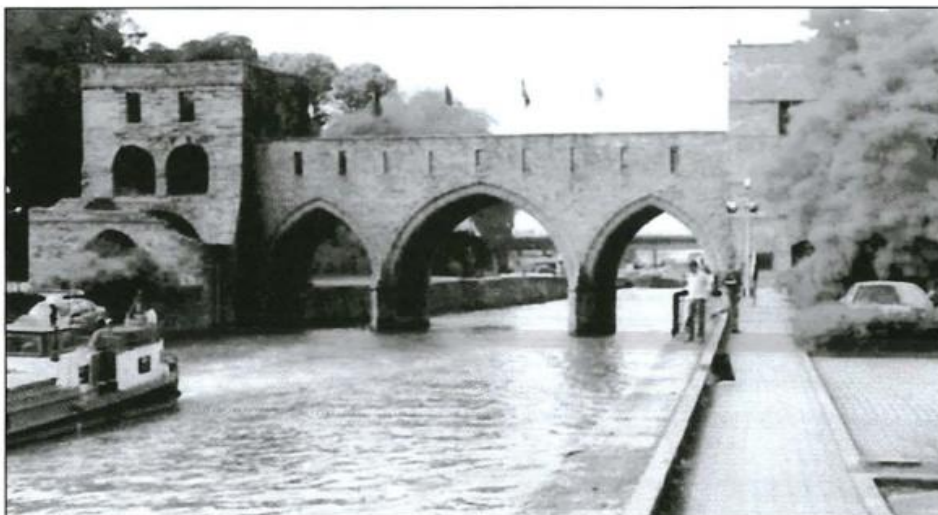
De abdij van Villers-la-Ville.

Hier herstelt de architect de monumentale toegang tot de kapel van Sint-Bernardus en een gedeelte van de tuinen met de waterpartijen.

Restauratie van andere bouwwerken.

Een volledige inventaris van zijn werken is nog niet beschikbaar. Hierna enkele realisaties van de architect:

- De verhoging van de tonboogbrug over de Schelde "Le pont des trous" te Doornik;

"Le pont des trous"
in Doornik

- Het voorportaal van de kerk O.-L.-Vrouw ten Poel te Tienen (4 plannen nr: 106/2/1 -2-3-4 bewaard bij KADOC - Leuven);
- Restauratie van het altaar van de Sint-Gertrudiskapel van het kasteel van Gaasbeek.

Dworp - Villa Dr. Kuyl.

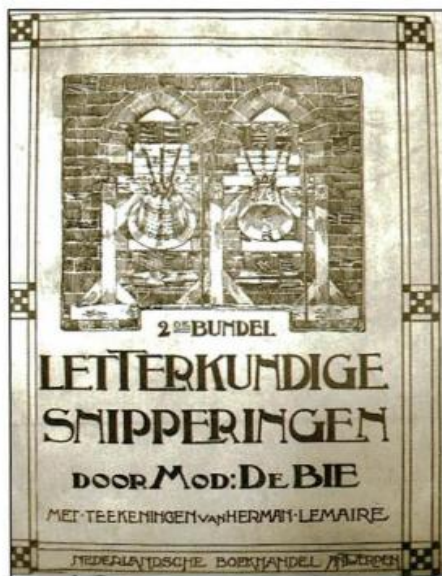
Villa's en woonhuizen.

Onder andere te:

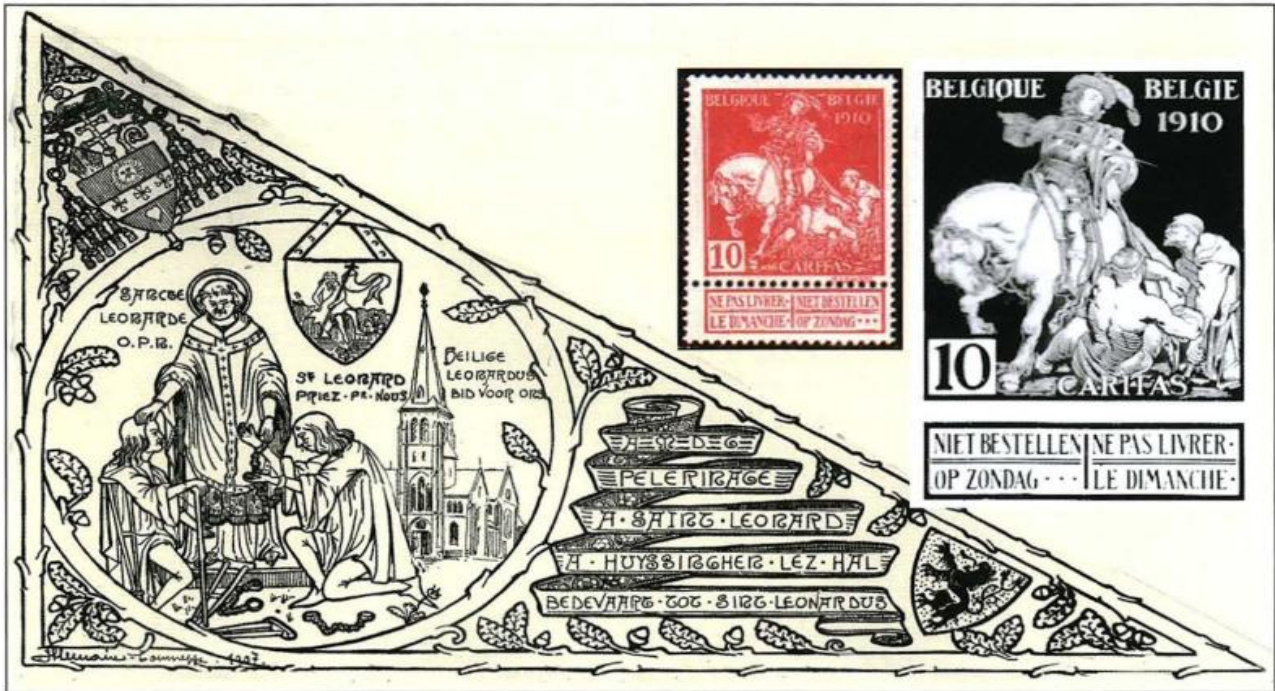
- Lot: woning dokter Ch. Wyns;
- Dworp: woning van dhr. en mevr. Van den heuvel- Van Hemelrijck Alsebergsestwg. 540; villa van dokter Kuyl - Alsebergsestwg. 634/636; nieuwe voorgevel ouderlijk huis - Alsebergsestwg. 642.
- Kortenberg: villa dokter Dewals.
- Sint-Pieters-Leeuw: villa hoek Europa laan 2.
- Kester: villa dhr. De Busscher.

Kerkmeubilair en kerkdecoratie.

- Biechtstoelen voor de O.-L.-Vrouwkerk te Tongeren.
- Sint-Jozefaltaar in de Sint-Gurikkerk te Dworp.
- Decoratie en schablonen voor de kerk van Dworp (nu overschilderd !).
- De restauratie van de romaanse doopvont in de hertogelijke kerk te Alseberg;
- De Sint-Barbarakapel op de hoek van de Lotsesteenweg en de Alsebergsesteenweg te Dworp;
- De kapel van het H. Hart, Solheidestraat - Dworp;
- Het kerkmeubilair van de

Boekverluchting: "LETTERKUNDIGE SNIPPERINGEN".

143

Ontwerptekening van de vlag van de Heilig Hart Bond van Dworp 1924.
(Collectie Heemkundig Genootschap).

Twee gestileerde ontwerptekeningen:

links: Feestmaal in Hoogstraten

rechts: Gelegenheidsprentje voor koningin Elisabeth.

nieuwe kerk O.-L.-Vrouw van de Rozenkrans, Montjoielaan Ukkel (1939 - 44).

- zelfs de kleur van het tapijt was zijn keuze. Het is de parochiekerk van de familie Lemaire.

Buiten zijn beroepsactiviteit als conservator van het kunstpatrimonium, heeft hij nog honderden tekeningen, ontwerpen en plannen gemaakt voor kerkmeubilair, meubelen, vaandels, boekversiering, uniformen, menu's en zelfs een postzegel, meestal "voor het goede doel".

Zo onder meer:

- de boekverluchting voor het boek "Dit is Leven" - Zonnewende Kortrijk;
- de vlaggen van verschillende verenigingen van Dworp;
- het bedevaartvaantje van de Sint-Jan-de-Doperkerk te Huizingen;
- de standregels van de fanfare "De Eendracht" van Dworp;
- de reeks postzegels - "CARITAS" 1910 en 1926.

Herman Lemaire - gelegenhidsfotograaf.

Herman was erg geïnteresseerd in nieuwe technieken. Hij bezat een fotocamera en trok daarmee door de gemeente. Als begaafd kunstenaar, maakte hij tal van prachtige kiekjes, die het toenmalige dorpsleven vastlegden.

“Charmant gezelschap op een Dworps terras”. Foto van Herman Lemaire met een hoog “Belle Époque” gehalte.

In 1915, tijdens de 1ste wereldoorlog, op bevel van de Duitse gouverneur-generaal Von Bissing, moesten alle burgers, ouder dan 25 jaar, een “ausweis” met foto hebben.

Van zeer veel inwoners van Dworp maakte gelegenheidsfotograaf Lemaire toen een foto. Meer dan 300 glasplaten zijn nog bewaard en de prachtige afdrukken ervan werden tentoongesteld in Dworp in oktober 1998 ter gelegenheid van de jaarmarkt.

Geraadpleegde weken:

- H. Lemaire, Un Palais des Arts Décoratifs, Bulletin des Métiers d'Art 7e année - janvier 1908.
- Constant Theys, Geschiedenis van Dworp, 1948 - Hessens Brussel.
- Constant Theys, Geschiedenis van Alseberg, 1960 - Hessens Brussel.
- In memoriam Monseigneur J. Sencie, 1942 - druk Jos. Meulemans Leuven.
- E. Winderickx, H.Lemaire in “En het dorp zal duren...”, Tijdschrift van het Heemkundig Genootschap Beersel n^o1 1998.

- 175 jaar Zusters der Christelijke Scholen, Vorselaar - Kadoc Leuven - 1996.
- H. Lemaire, Tijdschrift der Openbare Werken van België - 1940 - Goemaere Brussel.
- Van S.P.A.S. tot V.S.S.L.- Vrije secundaire scholen Leuven, druk R Quintijn Leuven.
- Jo Vranckx, V.T.I. Geslaagd, Druk Acco Leuven 2008.
- Zeger Desmet, Epos van 't Verguld Altaar, VVV Halle.
- P. Dr. Valerius Claes, O.M.C, Matant, De Vlaamsche drukkerij - Leuven 1946.
- Johan Van Volsem, Lexicon Bekende Hallenaren in Hallensia nr 34 2005 bis 2008.
- M.J. Van den Weghe, Familieboom Sencien in Hallensia - 5de reeks 1937.
- Aantekeningen over de Uitbreiding v.d. Congregatie der Christelijke Scholen - II 1905/1930.
- M.J. Van den Weghe, Uit de geschiedenis van Lot, drukkerij Demesmaeker Halle - 1932.

Geraadpleegde werken van architect Herman Lemaire:

- Un palais des Arts décoratifs - Bulletin des métiers d'art, janvier 1908.
- De nieuwe ingang en de nieuwe grafkamers in de Koninklijke crypte te Laken, Goemare Brussel 1940.
- Letterkundige Snipperingen, door M. De Bie - tekeningen van Herman Lemaire - Nederlandse Boekhandel.

Geraadpleegde werken van kanunnik Raymond Lemaire:

- Het ontstaan van de Brabantse Hooggotiek, D. Roggen - S. Leurs 1944.
- Beknopte geschiedenis van de Meubelkunst, De Sikkel 1945.
- De Romaanse bouwkunst in de Nederlanden, Davidsfonds Leuven 1952.
- L' origine de la Basilique Latine, Vromant Bruxelles - 1911.
- Les origines du Style Gothique en Brabant, Tome I Vromant Bruxelles 1910.

Geraadpleegde werken van Maria Lemaire:

- Miniatuur en verluchting van handschriften, boekhandel A. Reeckmans Leuven 1942.

Herman Lemaire.

Colofon

En het dorp zal duren...

Is het trimestrieel tijdschrift van het
Heemkundig Genootschap "van Witthem" - Beersel

april - september 2010 - dubbel nummer 45 - 46
jaargang 11

voorzitter	Marc Desmedt Dwersbos 109 1650 Beersel 02.377.27.94
ondervoorzitter	Edgard Winderickx Brouwerijstraat 18 1653 Dworp 02.380.30.14
secretaris	Michel Vastiau Leeuwerikenlaan 10 1650 Beersel 02.380.54.38
penningmeester	Agnes Walschot Stoofstraat 9 bus2 1650 Beersel 02.380.67.31

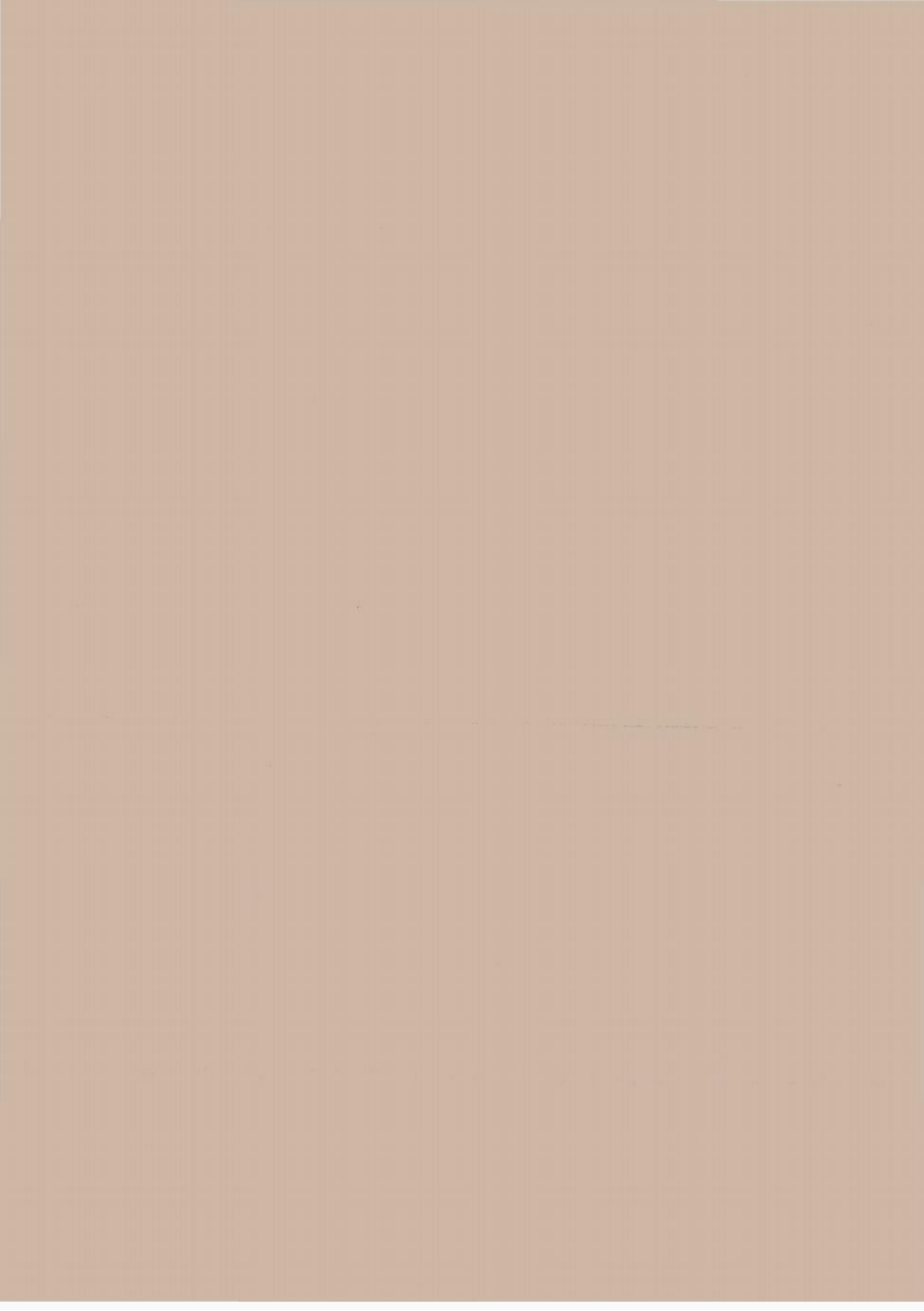
Inlichtingen tijdens de kantooruren in het gemeentehuis te Beersel - dienst cultuur
Alsebergsteenweg 1046
1652 Alseberg
02 3591616

Prijs van dit dubbel nummer € 20

Werkten mee:: Giedo Debusscher, Henri Coudron, Mathilde Dekempeneer, Mieke Dekoninck, Lydia Denayer, Marc Desmedt, Erik Meeussen, Raf Meurisse, Pierre Roobaert, Coleta Tresignie, Michel Vastiau, Daniel Walckiers, Liberte Walschot en Edgar Winderickx.

Samenstelling: de redactieraad. Verantwoordelijke uitgever: Marc Desmedt.

Eindvormgeving en druk: Drukkerij B.V.B.A. Mariën-Deneyer - Dworp.

*Heemkundig
Genootschap
"van Witthem"*